

Popiežius atsistatydina

POPIEŽIAUS BENEDIKTO XVI PRANEŠIMAS APIE ATSISTATYDINIMĄ	2
LIETUVOS VYSKUPŲ LAIŠKAS POPIEŽIUI BENEDIKTUI XVI	2
KAUNO ARKIVYSKUPAS METROPOLITAS SIGITAS TAMKEVIČIUS SJ APIE POPIEŽIAUS BENEDIKTO XVI SPRENDIMĄ	3

Popiežius

PAŠAUKIMAI – TIKĖJIMU GRĮSTOS VILTIES ŽENKLAS Žinia 50-osios Pasaulinės maldos už pašaukimus dienos proga	3
SOCIALINIAI TINKLAI – TIESOS IR TIKĖJIMO PORTALAI, EVANGELIZACIJOS NAUJOSIOS ERDVĖS Žinia 47-osios Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga	5

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI „TIKIU Į DIEVĄ“	7
„TIKIU Į DIEVĄ TĖVĄ VISAGALĮ“	8
TIKIU Į DIEVĄ, DANGAUS IR ŽEMĖS KŪRĖJĄ, ŽMOGAUS KŪRĖJĄ APIE JĖZAUS GUNDYMĄ	11 13

Lietuvos Vyskupų Konferencija

PREVENCIJOS GAIRĖS Dėl Katalikų Bažnyčioje dirbančių dvasininkų, vienuolių, savanorių ir kitų darbuotojų elgesio su nepilnamečiais	15
LVK generalinio sekretoriaus vysk. Gintaro Grušo atsakymai į „Bažnyčios žinių“ klausimus dėl paskelbtų Prevencijos gairių	16

Homilijos

LAISVI PASIRINKTI / IV gavėnios sekmadienis (C)	18
RAŠYTI ANT ŽEMĖS / V gavėnios sekmadienis (C)	19
IŠSAUGOTI VILTĮ / Verbų sekmadienis (C)	20
SVARBIAUSIAS ISTORIJOS ĮVYKIS / Velykų sekmadienis	21

Straipsniai

PASKUTINĖ JĖZAUS SAVAITĖ	22
--------------------------	----

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	33
Ekumeninės pamaldos	34
Pašvęstojo gyvenimo dienos minėjimas	36
Palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC diena Marijampolėje	39

Popiežiaus Benedikto XVI pranešimas apie atsistatydinimą

Pranešimą apie atsistatydinimą popiežius perskaitė lotyniškai vasario 11 d. priešpiet pasibaigus Vatikane vykusiai konsistorijai dėl trijų naujų šventųjų skelbimo.

Brangieji broliai, sukviečiau jus į šią konsistoriją ne tik dėl trijų kanonizacijų, bet taip pat norėdamas jums pranešti apie labai svarbų Bažnyčios gyvenimui sprendimą. Daug kartų sąžinėje Dievo akivaizdoje apsvarstęs, pasiekiau tikrumą, jog mano jėgos dėl senyvo amžiaus jau nepakankamos, kad galėčiau deramai vykdyti Petro tarnystę.

Puikiai suprantu, kad ši tarnystė dėl savo dvasinės reikšmės turi būti vykdoma ne tik darbais ir žodžiais, bet taip pat kančia ir malda. Vis dėlto šiuolaikiniame pasaulyje, sparčiai kintančiame ir blaškomame tikėjimo gyvenimui svarbių klausimų, Petro laivo vairavimui ir Evangelijos skelbimui reikalingos ne tik dvasios, bet ir kūno jėgos, jėgos, kurios pastaraisiais mėnesiais manyje tiek nusilpo, kad turiu pripažinti nesąs pajėgus gerai vykdyti man patikėtos tarnystės. Dėl to, puikiai

suprasdamas šio sprendimo rimtumą, būdamas visiškai laisvas, pareiškiu, jog atsisakau Romos Vyskupo, Šventojo Petro Įpėdinio tarnystės, man kardinolų patikėtos 2005 m. balandžio 19 d., taip kad 2013 m. vasario 28 d. 20.00 val. Romos sostas, Šventojo Petro sostas bus laisvas, ir tie, kam priklauso, turės sušaukti konklavą naujo Popiežiaus išrinkimui.

Brangieji broliai, dėkoju jums iš širdies už visą meilę ir darbą, kuriuo padėjote man kelti mano tarnystės našta, prašau atleisti man už visus mano trūkumus. Dabar patikėkime Šventąją Bažnyčią Vyriausiojo Ganytojo, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, globai ir melskime jo šventąją Motiną Mariją, kad savo motinišku gerumu lydėtų Tėvus Kardinolus renkant naują Popiežių. Kiek tai liečia mane, taip pat ir ateity norėsiu iš visos širdies maldai skirtu gyvenimu tarnauti Šventajai Dievo Bažnyčiai.

Benediktas XVI
Vatikanas, 2013 m. vasario 10 d.

Lietuvos vyskupų laiškas popiežiui BENEDIKTUI XVI

2013 02 14

Jūsų Šventenybe,

Mus giliai sujaudino pasiekusi žinia apie Jūsų sprendimą atsistatydinti iš apaštalo Petro Įpėdinio tarnystės. Dėkojame Jums, kad turėjome tokią nuostabią Dievo dovaną Jus matyti kaip Kristaus Bažnyčios Vadovą. Pagarbiai ir su meile priimame Jūsų ilgai svarsytą, tikėjimo ir maldos šviesoje subrandintą sprendimą, melddami Jums visokeriopos Dievo palaimos ir jėgų tęsti savo tarnystę Bažnyčiai nauju būdu.

Lietuvos tikinčiųjų vardu norime pareikšti mūsų nuoširdžią padėką už Jūsų neįkainojamą tarnystę Šventojoje Bažnyčioje ir Lietuvos tikintiesiems per šiuos intensyvius ir vaisingus Jūsų pontifikato metus.

Tas laikotarpis buvo paženklintas Jūsų kaip rūpestingo Ganytojo ženklu: Jūsų sugebėjimo skelbti Evangelijos Žinią šių dienų pasaulyje bei ryžto tiesti tiltus tarp tikinčiųjų ir netikinčiųjų; ieškoti dialogo su kitų religijų ir konfesijų atstovais siekiant taikos ir tarpusavio supratimo. Jūsų aiškus Mokymas buvo skaidrus spindulys visiems ieškantiems tikrosios Tiesos.

Liekame kartu su Jumis maldos bendrystėje. Tegul Lurdo Marija, kaip Vilties Žvaigždė, lydi Jus ir kartu testiprina visą Bažnyčią tolesnėje kelionėje.

Lietuvos vyskupai

Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ apie popiežiaus Benedikto XVI sprendimą

Virpančiomis širdimis klausėmės Popiežiaus Benedikto XVI kalbos, kurią jis pasakė sukviestiems į konsistoriją kardinolams. Šventasis Tėvas paskelbė tai, ko pasaulis šimtmečiais nebuvo girdėjęs:

Daug kartų sąžinėje Dievo akivaizdoje apsvarstęs, įsitikinau, jog mano jėgos dėl senyvo amžiaus jau nepakankamos, kad galėčiau deramai vykdyti Petro tarnystę. <...> Dėl to, puikiai suprasdamas šio sprendimo rimtumą, būdamas visiškai laisvas, pareiškiu, jog atsisakau Romos Vyskupo, Šventojo Petro Įpėdinio tarnystės, man kardinolų patikėtos 2005 m. balandžio 19 d., taip kad 2013 m. vasario 28 d. 20.00 val. Romos sostas, Šventojo Petro sostas bus laisvas, ir tie, kam priklausso, turės sušaukti konklavą naujo popiežiaus išrinkimui. <...> Kiek tai liečia mane, taip pat ir ateityje norėsiu iš visos širdies maldai skirtu gyvenimu tarnauti Šventajai Dievo Bažnyčiai.

Kaip žaibas ši žinia sklido tarp tikinčiųjų ir po visą pasaulį, vieniems sukeldama rūpestį, kitiems – susižavėjimą dėl neeilinės Popiežiaus drąsos ir nuolankumo priimant šį sprendimą. Buvo ir labai jautrių tikinčiųjų, kurie Popiežiaus atsistatydinimą priėmė labai skausmingai, – kaip gali tėvas palikti savo vaikus. Ne, Šventasis Tėvas nepalieka Bažnyčios vaikų, ir tai jis aiškiai pasakė savo kalboje, – jis iš visos širdies tarnaus Šventajai Dievo Bažnyčiai maldai skirtu gyvenimu. Darbus, kuriems reikalinga stipri fizinė sveikata, jis palieka būsimajam popiežiui, o save pašvenčia maldos tarnyste. Šiuos Benedikto XVI žodžius reikėtų visiems labai gerai įsidėmėti: Popiežius pasako svarbią tiesą, kad Bažnyčiai galima ir reikia tarnauti ne tik administracine veikla, bet ir maldos tarnyste ir kad ši tarnystė yra dar svarbesnė už veiklą.

Apie Popiežių Benediktą XVI šiomis dienomis jau yra pasakyta tiek gerų ir teisingų žodžių, tad sunku ką pridėti. Geriau už mano žodžius Popiežiaus asmenį atskleis viena jo kalba, kurią prieš 16 metų Regensburgo rotušėje aš girdėjau iš tuometinio kardinolo Josepho Ratzingerio lūpų. Tąsyk jis plačiai kalbėjo apie Lietuvos istoriją, kurios audros negailestingai daužė mūsų Tėvynę ir Bažnyčią joje. Savo kalbos pabaigoje jis prisiminė Jono Pauliaus II apsilankymą Šiluvoje. Cituoju:

Šalia Kryžių kalno man ypač įsiminė apsilankymas Šiluvos Marijos pasirodymo koplyčioje ir didžiojoje Marijos šventovėje. Tai pirmasis Marijos pasirodymas Europos istorijoje apskritai. <...> Šiluvos Dievo Motina gerbiama kaip „Sanitas aegrotorum“, Ligonių sveikata. Kiek daug ligų gresia žmogaus sielai, Europos tautoms, pasauliui, visai mūsų is-

torijai – mums rodo skausminga šio amžiaus istorija ir tokios tarp didelių galybių išpaustos tautos kaip Lietuva istorija. Marija, kalbanti piemenėliams; Marija, vadinanti save nereikšminga, niekam nežinoma tarnaitė ir Šiluvoje pasirodanti tartum vaikas – ji stovi mažų, kuklių žmonių pusėje, žmonių, neturinčių vardo istorijoje, bet būtent todėl, kad yra maži, nelaukiančių žmonių garbės ir todėl nebijančių jų nuomonių. Išgijimas vis ateina iš mažųjų, ir galbūt tai galėtų mums padėti naujai suvokti bei suprasti mažų tautų misiją istorijos žaisme. Išgijimas ateina iš ten, kur žmonių garbė ir žmonių nuomonės nėra svarbios ir todėl netrukdo aiškiai matyti esminius dalykus, gyvojo Dievo tiesą.

Taip anuomet Popiežius kalbėjo, o dabar jis taip ir pasielgė. Vertindamas mažuosius, jis pats pasirinko paties mažiausiojo kelią – būdamas didis, laisvai pasitraukia į nuošalę, tampa mažas, kad galėtų tokiu būdu būti reikalingu įrankiu Dievo rankose. Ačiū, Šventasis Tėve, už šį tik mažiesiems suprantamą žingsnį!

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Pašaukimai – tikėjimu grįstos vilties ženklas

Žinia 50-osios Pasaulinės maldos už pašaukimus dienos proga

(2013 m. balandžio 21-oji, ketvirtasis Velykų laiko sekmadienis)

Brangūs broliai ir seserys!

Šią 50-ąją Pasaulinę maldos už pašaukimus dieną, kurią švęsime 2013 m. balandžio 21-ąją, ketvirtą Velykų laiko sekmadienį, norėčiau jus pakviesti apmąstyti temą: „Pašaukimai – tikėjimu grįstos vilties ženklas“, gerai derančią su Tikėjimo metų kontekstu ir 50-osiomis Vatikano II Susirinkimo pradžios metinėmis. Susirinkimo metu Dievo tarnas Paulius VI įsteigė šią į Dievą Tėvą kreipiamos vieningos maldos dieną, kad jis ir toliau siųstų darbininkų savo Bažnyčiai (plg. Mt 9, 38). „Kad būtų pakankamai kunigų, – pabrėžė tada popiežius, – turi labai rūpėti visiems tikintiesiems: ne tik todėl, kad nuo to priklauso krikščionių bendruomenės religinė ateitis, bet ir dėl to, kad tai yra tikslus ir nepaneigiamas parapinių bei diecezinių bendruomenių tikėjimo ir meilės gyvastingumo ženklas, krikščioniškųjų šeimų sveikos moralės liudijimas. Kur dosniai gyvenama pagal Evangeliją, ten gimsta daug pašaukimų

į dvasininkų ir vienuolių luomą“ (Paulius VI. Žinia per radiją, 1964 04 11).

Pastaraisiais dešimtmečiais įvairios bažnytinės bendruomenės visame pasaulyje ketvirtą Velykų laiko sekmadienį kasmet dvasiškai vienijasi melsti, kad Dievas dovanotų šventų pašaukimų, ir iš naujo apmąstyti neatidėliotiną būtinybę atsiliepti į dieviškąjį kvietimą. Toks reikšmingas kasmetinis susitikimas iš tiesų labai paskatino pašaukimų į kunigystę ir pašvęstąjį gyvenimą svarbą vis labiau paslinkti į dvasingumo, pastoracinės veiklos ir tikinčiųjų maldos centrą.

Viltis yra tam tikrų teigiamų dalykų ateityje lūkestis, tačiau sykiu turi palaikyti mūsų dabartį, dažnai paženklinant nepasitenkinimo ir nesėkmių. Kuo mūsų viltis remiasi? Žvelgdami į Senajame Testamente pasakojamą Izraelio tautos istoriją, regime sunkiausiomis akimirkomis, kaip antai tremties metu, nuolat išnyrant elementą, ypač primenamą pranašų, – Dievo protėviams duotų pažadų atminimą, raginantį sekti pavyzdine Abraomo elgsena. Kaip mums primena apaštalas Paulius: „Nematydamas jokios vilties, Abraomas patikėjo viltimi, jog tapsiąs daugelio tautų tėvu, kaip pasakya: *Tokia bus tavoji ainija*“ (Rom 4, 18). Apšviečianti ir paguodžianti tiesa, išskylanti aikštėn iš visos išganyto istorijos, yra Dievo ištikimybė sandorai, kuriai jis įsipareigojo ir kurią atnaujindavo kaskart, kai žmogus nuo tvano epochos (plg. Pr 8, 21–22) iki išėjimo ir keliavimo per dykumą meto (plg. Ist 9, 7) ją sulaužydavo savo neištikimybė bei nuodėme. Dievo ištikimybė tokia didelė, kad jis savo už mus mirusio ir prisikėlusio Sūnaus krauju užantspaudavo naują ir amžinąją sandorą su žmogumi.

Visada, ypač sunkiausiomis akimirkomis, būtent Dievo ištikimybė, autentiška varomoji istorijos ir išganyto jėga, sujaudina vyrų bei moterų širdis ir sutvirtina viltį vieną dieną pasiekti „Pažadėtąją žemę“. Štai visos vilties pagrindas: Dievas niekada nepalieka mūsų vienu, jis ištikimas duotam žodžiui. Dėl šios priežasties bet kurioje situacijoje, džiugioje ar nepalankioje, galime puoselėti tvirtą viltį ir drauge su psalmininku melstis: „Tikrai ramiai lauk Dievo, mano siela, nes iš jo ateina man viltis“ (Ps 62, 6). Tad turėti viltį reiškia pasitikėti ištikimu Dievu, besilaikančiu sandoros pažado. Taigi tikėjimas ir viltis artimai tarpusavy susiję. „Viltis tikrai yra pagrindinis biblinio tikėjimo žodis – toks, kad įvairiose vietose žodžius *tikėjimas* ir *viltis* galima sukeisti vietomis. Taip Laiške žydams *gilus tikėjimas* (10, 22) artimai siejamas su *nepajudinamu vilties išpažinimu* (10, 23). Taip pat Pirmajame Petro laiške, krikščionis raginant būti pasirengusius įtikinamai atsakyti kiekvienam apie savo vilties *logos* – prasmę ir pagrindą (plg. 3, 15), *viltis* lygiareikšmė *tikėjimui*“ (Enciklika *Spe salvi*, 2).

Brangūs broliai ir seserys! Kas yra Dievo ištikimybė, kuria turime pasitikėti su tvirta viltimi? Tai Jo meilė! Jis, kuris yra Tėvas, savo meilę mūsų gelmėje išlieja per Šventąją Dvasią (plg. Rom 5, 5). Būtent ši meilė, pilnatviškai parodyta Jėzuje Kristuje, užkalbina mūsų egzistenciją, reikalauja atsakyti, ką kiekvienas norime daryti su savo gyvenimu, kokias pastangas ketiname dėti, kad jį tobulai išgyventume. Dievo meilė kartais pasuka neįsivaizduojamais keliais, bet visada pasiekia tuos, kurie leidžiasi būti surasti. Tad viltį maitina šis tikrumas: „Mes pažinome ir įtikėjome meilę, kuria Dievas mus myli“ (1 Jn 4, 16). Ir ta reikli, tvirta, paviršutiniškumą pranokstanti meilė mus drąsina, skatina su viltimi žvelgti į savo gyvenimo kelią bei ateitį, pasitikėti savimi, istorija ir kitais. Ypač norėčiau kreiptis į jus, jaunuoliai, ir jums pakartoti: „Kas būtų jūsų gyvenimas be tos meilės? Dievas rūpinasi žmogumi nuo jo sukūrimo iki laiko pabaigos, kai jis atbaigs savo išganyto planą. Prisikėlęs Viešpats daro mūsų viltį tikrą!“ (Kreipimasis į San Marino-Montefeltro vyskupijos jaunuolius, 2011 06 19).

Kaip savo žemiškosios egzistencijos metu, lygiai taip ir šiandien prisikėlęs Jėzus vaikšto mūsų gyvenimo keliais ir regi mus, panirusius į veiklą, kupinus troškimų bei rūpesčių. Būtent kasdienybėje jis ir toliau kreipiasi į mus, kviečia, kad gyventume savo gyvenimą drauge su juo, vieninteliu, gebančiu numalšinti mūsų troškulį. Gyvendamas mokinių bendruomenėje, kuri yra Bažnyčia, jis ir šiandien kviečia sekti paskui jį. Ir tas kvietimas gali pasiekti bet kurią akimirką. Jėzus dar ir šiandien kartoja: „Ateik ir sek paskui mane!“ (Mk 10, 21). Norint priimti šį kvietimą, reikia atsakyti noro pačiam rinktis savo kelią. Atsiliepti į jį reiškia panardinti savo valią į Jėzaus valią, tikrai teikti jam pirmenybę, užleisti jam pirmą vietą visose mūsų gyvenimo srityse – šeimos, darbo, asmeninių interesų, savo paties atžvilgiu. Tai reiškia atiduoti jam savo gyvenimą, gyventi drauge su juo gilioje artybėje, per jį įžengti į bendrystę su Tėvu Šventojoje Dvasioje ir, vadinasi, su broliais ir seserimis. Ta gyvenimo bendrystė su Jėzumi yra tinkamiausia „vieta“ vilčiai patirti ir laisvai bei pilnatviškai įgyvendinti savo gyvenimą!

Pašaukimai į kunigystę ir vienuolystę gimsta iš asmeninio susitikimo su Jėzumi patirties, iš nuoširdaus ir pasitikėjimo kupino dialogo su juo siekiant panirti į jo valią. Vadinasi, būtina įaugti į tikėjimo patirtį, suprantamą kaip gilus ryšys su Jėzumi, kaip vidinis dėmesingumas giliai mumyse girdimam jo balsui. Ši kelionė, daranti mus gebančius priimti Dievo kvietimą, galima krikščionių bendruomenėse, kurios intensyviai gyvena tikėjimu, dosniu ištikimybės Evangelijai liudijimu, aistra misionieriauti, skatinančia visiškai save atiduoti

dėl Dievo karalystės ir maitinama dažno sakramentų, pirmiausia Eucharistijos, priėmimo bei karšto maldos gyvenimo. O malda „turėtų būti visiškai asmeniška, mano Aš susitikimas su Dievu, gyvuju Dievu. Tačiau, kita vertus, ji visuomet turi būti vedama ir apšviečiama didžiųjų Bažnyčios bei šventųjų maldų, liturginės maldos, kuria Viešpats mus nuolatos moko tinkamai melstis“ (Enciklika *Spe salvi*, 34).

Nuolatinė ir gili malda leidžia krikščionių bendruomenei augti tikėjimu, nuolat atnaujinamu tikrumu, kad Dievas niekada neapleidžia savo tautos ir ją palaiko pažadindamas ypatingų pašaukimų į kunigystę ir pašvęstąjį gyvenimą, kad jie būtų vilties ženklai pasauliui. Juk kunigai ir vienuoliai pašaukti besąlygiškai dovanoti save Dievo tautai ir meile tarnauti Evangelijai ir Bažnyčiai, tarnauti tai tvirtai vilčiai, kuri vienintelė atveria Dievo horizontą. Liudydami savo tikėjimą ir karštai apaštalaudami, jie taip gali perduoti – pirmiausia naujosioms kartoms – gyvą troškimą dosniai ir nedelsiant atsakyti Kristui, kviečiančiam artimiau jį sekti. Jėzaus mokinys, priimančias Dievo kvietimą atsiduoti kunigiškajai tarnybai ar pašvęstajam gyvenimui, yra vienas iš brandžiausių vaisių krikščionių bendruomenės, padedančios su ypatingu pasitikėjimu ir ypatinga viltimi žvelgti į Bažnyčios ateitį ir jos užduotį evangelizuoti. Juk Bažnyčiai nuolat reikia naujų darbininkų Evangelijai skelbti, Eucharistijai švęsti, Sutaikinimo sakramentui teikti. Tad tenetrūksta uolių kunigų, mokinčių „kaip bendrakeleiviai“ lydėti jaunuolius bei padėti jiems dažnai vingiuotame ir tamsiame jų gyvenimo kelyje atpažinti Kristų – Kelią, Tiesą ir Gyvenimą (plg. *Jn 14, 6*), semiant iš Evangelijos drąsos parodyti jiems tarnavimo Dievui, krikščionių bendruomenei, broliams ir seserims grožį! Kunigų, liudijančių, koks vaisingas yra džiugus įsipareigojimas, pilnatviškai įprasminantis jų gyvenimą, nes jis remiasi tikėjimu į tą, kuris pirmas mus pamilo (plg. *1 Jn 4, 19*). Linkiu, kad jaunuoliai, supami tokios daugybės paviršutiniškų ir netvarių pasiūlymų, mokėtų puoselėti potraukį vertybėms, iškiliems tikslams, radikaliems pasirinkimams, tarnavimui kitiems sekant Jėzaus pėdomis. Brangūs jaunuoliai, nebijokite Juo sekti ir žengti reikliai bei narsiai meilės ir dosnaus įsipareigojimo keliais! Tada pasijusite laimingi tarnaudami, liudydami džiaugsmą, kurio pasaulis neįstengia suteikti, būsite begalinės ir amžinosios meilės gyvosios liepsnos, išmokssite „įtikinamai atsakyti kiekvienam klausiančiam apie jumyse gyvenančią viltį“ (*1 Pt 3, 15*)!

Vatikanas, 2012 m. spalio 6 d.

BENEDICTUS PP. XVI

Socialiniai tinklai – tiesos ir tikėjimo portalai, evangelizacijos naujosios erdvės

Žinia 47-osios Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga

(2013 m. gegužės 12-oji, sekmadienis)

Brangūs broliai ir seserys!

Artėjant 2013 m. Pasaulinei visuomenės komunikavimo priemonių dienai, norėčiau pasiūlyti jums keletą minčių apie vis svarbesnę tikrovę, susijusią su šiaandiniu žmonių tarpusavio komunikavimo būdu. Norėčiau panagrinėti skaitmeninių socialinių tinklų plėtrą. Šie tinklai padeda kurti naująją „agorą“, atvirą viešąją erdvę, kurioje žmonės dalijasi idėjomis, informacija ir nuomonėmis ir gali rasti naujų bendruomenės santykių bei formų.

Naudojamos išmintingai ir nuosaikiai, šios erdvės padeda skatinti dialogą ir debatus, kurie, jeigu plėtojami pagarbiai ir paisant privatumo, atsakomybės bei tiesos, gali sustiprinti vienybės saitus tarp žmonių ir veiksmingai prisidėti prie žmonių šeimos darnos. Keitimasis informacija gali virsti tikru komunikavimu, jungtys išsirutulioti į draugystę, ryšiai palengvinti bendrystę. Kadangi tinklai pašaukti įgyvendinti šį didžiulį potencialą, tai juose dalyvaujantys žmonės privalo stengtis būti autentiški, nes tose erdvėse dalijamasi ne tik idėjomis bei žiniomis, bet galiausiai ir pačiais savimi.

Socialinių tinklų plėtra reikalauja įsipareigojimo: žmonės įtraukiami į santykių kūrimą ir draugystės rutuliojimą, į atsakymų į savo klausimus paiešką ir pramogą, taip pat trokšta intelektualinių paskatų ir pasidalyti savo kompetencija bei žiniomis. Burdami žmones šių pamatinių poreikių pagrindu, tinklai vis labiau tampa paties visuomenės audinio dalimi. Tad socialinius tinklus maitina lūkesčiai, įsišakniję žmogaus širdyje.

Socialinių tinklų kultūra ir komunikavimo formų bei stilių kaita kelia svarbius iššūkius norintiems kalbėti apie tiesą ir vertybes. Kaip ir kitų visuomenės komunikavimo priemonių atveju, įvairių raškos formų reikšmė ir veiksmingumą paprastai lemia labiau jų populiarumas, o ne vidinis vertingumas ir svarba. Savo ruožtu populiarumas dažnai būna labiau susijęs su žinomumu ar įteigimo strategijomis nei su argumentavimo logika. Kartais negarsų protingą balsą nustelbia perdėm gausios informacijos gausmas, neleidžiantis jam patraukti dėmesio, kurį pasiglemžia mokantys išreikšti save įtaigiau. Tad visuomenės komunikavimo

priemonėms reikia išipareigojimo tų, kurie suvokia dialogo, protingų debatų ir loginės argumentacijos vertę, žmonių, siekiančių puoselėti pokalbio ir raiškos formas, atitinkančias iškiliausius komunikavimo dalyvių lūkesčius. „Kultūrinės įvairovės akivaizdoje žmonės ne tik turi susitaikyti su kitų kultūros egzistavimu, bet ir siekti būti jos praturtinti bei pasiūlyti jai tai, ką turi gero, teisingo ir gražaus“ (Kalba per susitikimą su kultūros pasauliu, Lisabona, 2010 05 12).

Socialiniams tinklams kyla iššūkis, kaip būti išties viską apimantiems: taigi jiems bus naudinga, jei juose dalyvaus tikintieji, trokštantys pasidalyti žinia apie Jėzų ir žmogaus kilnumo vertybėmis, kurios skatinamos jo mokymo. Juk tikintieji vis labiau suvokia: jei Geroji Naujiena nebus žinoma ir skaitmeninėje aplinkoje, tai jos gali nepatirti gausybė žmonių, kuriems ši egzistencinė erdvė yra svarbi. Skaitmeninė aplinka nėra paralelinis ar grynai virtualus pasaulis, tai – daugybės žmonių, pirmiausia jaunimo, kasdienės patirties dalis. Socialiniai tinklai yra žmonių sąveikos vaisius, bet sykiu savo ruožtu suteikia santykius kuriančiam komunikavimo vyksmui naujų formų: vadinasi, gilesnis tos aplinkos supratimas yra išankstinė reikšmingo dalyvavimo joje prielaida.

Gebėjimas naudotis naujomis kalbomis būtinas ne tik tam, kad neatsiliktum nuo laikmečio, bet ir tam, kad be galo turtinga Evangelija atrastų raiškos formų, gebančių pasiekti visų dvasią ir širdį. Skaitmeninėje aplinkoje rašytinį žodį dažnai lydi vaizdai ir garsai. Veiksmingas komunikavimas, kaip antai Jėzaus palyginimai, turi užkalbinti ir vaizduotę bei emocinį jautrumą tų, kuriuos norime pakviesti susitikti su Dievo meilės slėpiniu. Be to, žinome, kad krikščionių tradiciją visada praturtindavo ženklai ir simboliai: galvoje, pavyzdžiui, turiu kryžių, ikonas, Mergelės Marijos atvaizdus, prakartėles, bažnyčių vitražus ir paveikslus. Svarbią žmonijos meninio paveldo dalį sukūrė menininkai ir muzikai, troškę išreikšti tikėjimo tiesas.

Tikinčiųjų autentiškumą socialiniuose tinkluose parodo dalijimasis giliaja savo vilties ir džiaugsmo versme – tikėjimu į Jėzuje Kristuje apreikštą gailestingą ir mylintį Dievą. To dalijimosi esmė yra ne tik aiškiai išreikšti tikėjimą, bet ir jį liudyti perteikiant savo „pasirinkimus, preferencijas ir vertinimus, iš pagrindų derančius su Evangelija, net jei apie tai konkrečiai nekalbama“ (Žinia 2011 m. Pasaulinės visuomenės komunikavimo dienos proga). Ypač reikšmingas tokio liudijimo būdas būtų noras tarnauti kitiems būnant visada pasirengus kantriai ir pagarbiai atsakyti į jų klausimus ir abejones, kylančius jiems ieškant tiesos ir žmogaus egzistencijos prasmės. Socialiniuose tinkluose išnyrantys pokalbiai

apie tikėjimą ir tikinčiuosius patvirtina religijos svarbą bei reikšmę viešuosiuose ir socialiniuose debatuose.

Atvira širdimi priėmusiems tikėjimo dovaną radikaliausias atsakymas į žmogaus klausimus dėl meilės, tiesos ir gyvenimo prasmės – klausimus, kurių socialiniuose tinkluose tikrai netrūksta, – yra Jėzaus Kristaus asmuo. Natūralu, kad tas, kuris tiki, trokšta pagarbiai ir jautriai pasidalyti savo tikėjimu su tais, kuriuos sutinka skaitmeninėje aplinkoje. Tačiau jei mūsų pasidalijimas Evangelija ir duoda gerų vaisių, tai galiausiai todėl, kad pirma visų mūsų pastangų širdis palyti pati Dievo žodžio galia. Pasitikėjimas Dievo veikimo galia visada turi būti didesnis už mūsų visą pasitikėjimą žmogiškosiomis priemonėmis. Skaitmeninėje aplinkoje, kur apstu karštų bei poleminių balsų ir kartais viršų ima potraukis prie sensacijų, mes irgi raginami rūpestingai atpažinti. Prisiminkime, kad Elijas Dievo balsą atpažino ne dideliame ir stipriame vėjyje, ne žemės drebėjime ar ugnyje, bet „švelnios tylos balse“ (plg. *1 Kor* 19, 11–12). Turime kliautis tuo, kad pamatinis žmogaus troškimas mylėti ir būti mylimam, surasti prasmę ir tiesą – troškimas, paties Dievo įdėtas į žmogaus širdį, – ir mūsų laiko vyrus bei moteris visada ir visai laikui atvirus tam, ką palaimintasis kardinolas Newmanas pavadino tikėjimo „švelnia šviesa“.

Socialiniai tinklai gali būti ne tik evangelizacijos priemonė, bet ir žmogiškojo vystymosi veiksnys. Pavyzdžiui, kai kuriuose geografiniuose ir kultūriniuose kontekstuose, kur krikščionys jaučiasi izoliuoti, socialiniai tinklai gali sustiprinti tikrosios vienybės su pasauline tikinčiųjų bendruomene jausmą. Tinklai padeda dalytis dvasiniais ir liturginiais ištekliais, melstis labiau jaučiant artumą tų, kurie išpažįsta tą patį tikėjimą. Autentiškas ir interaktyvus įsitraukimas į klausimus ir abejones tų, kurie toli nuo tikėjimo, turėtų paskatinti mus pajusti poreikį malda ir apmąstymais Dievo akivaizdoje maitinti ne tik savo tikėjimą, bet ir veikliąją meilę: „Jei kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės, aš tebūčiau žvangantis varis ir skambantys cimbolai“ (*1 Kor* 13, 1).

Skaitmeninėje aplinkoje yra socialinių tinklų, teikiančių šiandienams žmonėms progų melstis, apmąstyti, dalytis Dievo žodžiu. Bet šie tinklai gali atverti vartus ir į kitus tikėjimo matmenis. Juk daugybė žmonių kaip tik dėl pradinių *online* ryšių atranda tiesioginio susitikimo, bendruomeninės patirties ar net piligrimystės – tikėjimo kelionėje visada svarbių elementų – reikšmę. Stengdamiesi padaryti Evangeliją esamą skaitmeninėje aplinkoje, galime kviesti žmones maldai ar liturginiam šventimui burtis į konkrečias vietas, kaip antai bažnyčias ar koplyčias. Nuosekliai ir vieningai reikšti savo

tikėjimą ir liudyti Evangeliją turime visoje tikrovėje, kurioje esame pašaukti gyventi, – ir fizinėje, ir skaitmeninėje. Kad ir koku būdu esame dėl kitų, esame pašaukti skelbti Dievo meilę ligi žemės pakraščiu.

Meldžiu, kad Dievo Dvasia jus visada lydėtų ir apšviestų, ir nuoširdžiai teikiu savo palaiminimą jums visiems, kad būtumėte tikri Evangelijos šaukliai ir liudytojai. „Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai“ (Mk 16, 15).

Vatikanas, 2013 m. sausio 24-oji, Šv. Pranciškaus Salezo šventė

BENEDICTUS PP. XVI

Benediktas XVI

„Tikiu į Dievą“

2013 m. sausio 23 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiais Tikėjimo metais šiandien norėčiau pradėti drauge su jumis apmąstyti *Credo*, t. y. mūsų, tikinčiųjų, gyvenimą lydintį iškilmingą Tikėjimo išpažinimą. *Credo* pradedamas žodžiais: „Tikiu į Dievą.“ Tai pamatinė ištara, jos esmė atrodo paprasta, tačiau atveria beribį santykio su Viešpačiu ir jo slėpiniu pasaulį. Tikėti į Dievą reiškia jo laikytis, priimti jo žodį ir džiugiai paklusti jo Apreiškimui. Katalikų Bažnyčios katekizme mokoma: „Tikėjimas yra asmeninis aktas: laisvas žmogaus atsakas į save apreiškiančio Dievo kreipimąsi“ (166). Galima sakyti, kad tikėjimas į Dievą yra ir dovana – Dievas save apreiškia, prisiartina prie mūsų, – ir užduotis, t. y. dieviškoji malonė ir žmogiškoji atsakomybė plėtojant dialogą su Dievu, kuris „iš didžios meilės prabyla žmonėms kaip draugams“ (*Dei Verbum*, 2), kad mes tikėdami ir per tikėjimą galėtume įžengti į bendrystę su juo.

Kur galime išgirsti Dievą ir jo žodį? Pirmiausia Šventajame Rašte, kur Dievo žodis tampa mums girdimas ir maitina mūsų kaip Dievo „draugų“ gyvenimą. Visoje Biblijoje pasakojama apie Dievo apsiareiškimą žmonijai; visoje Biblijoje kalbama apie tikėjimą ir mokoma tikėti pasakojant, kaip Dievas įgyvendina savąjį atpirkimo planą ir artinasi prie mūsų, žmonių, per gausybę

šviesių į jį tikinčių ir jam save patikinčių asmenų iki pat Apreiškimo pilnatvės Jėzuse Kristuje.

Ką tik girdėtas Laiško žydams 11-asis skyrius šiuo atžvilgiu yra labai gražus. Ten kalbama apie tikėjimą ir didžiąsias biblines asmenybes, kurios, gyvendamos tikėjimu, tapo pavyzdžiu visiems tikintiesiems. Pirmoje eilutėje sakoma: „Tikėjimas laiduoja mums tai, ko viliamės, įrodo tikrovę, kurios nematome“ (11, 1). Tikėjimo akimis gebama išvelgti tai, kas neregima, o tikinti širdis gali puoselėti viltį nematydama jokios vilties, lygiai kaip Abraomas, apie kurį Paulius Laiške romiečiams sako: „nematydamas jokios vilties, Abraomas patikėjo viltimi“ (4, 18).

Norėčiau, kad stabtelėtume kaip tik prie Abraomo, kadangi jis yra pirmutinė didelė asmenybė, duodanti dingstį kalbėti apie tikėjimą į Dievą, – Abraomas, didysis protėvis, pamokantis pavyzdys, visų tikinčiųjų tėvas (plg. *Rom* 4, 11–12). Laiške žydams jis taip apibūdinamas: „Tikėdamas Abraomas paklausė šaukimo keliauti į šalį, kurią turėjo paveldėti, ir išvyko, nežinodamas kur einas. Tikėdamas jis apsigyveno pažadėtoje žemėje, tartum svetimoje, įsikūręs palapinėse su Izaoku ir Jokūbu, to paties pažado paveldėtojas. Mat jis laukė miesto su tvirtais pamatais, kurio statytojas ir kūrėjas būtų Dievas“ (11, 8–10).

Laiško žydams autorius čia galvoje turi Abraomo pašaukimą, apie kurį pasakojama Pradžios knygoje, pirmoje Biblijos knygoje. Ko Dievas prašo iš protėvio? Prašo iškeliauti, palikti savo žemę ir leistis į šalį, kurią jis nurodys. „Eik iš savo gimtojo krašto, iš savo tėvo namų, į kraštą, kurį tau parodysiu“ (*Pr* 12, 1). Kaip mes būtume atsakę į panašų kvietimą? Juk išvykti reikia akiai, nežinant, kur Dievas ves; tam būtinas radikalus klusnumas ir pasitikėjimas, o tokiam būti leidžia tik tikėjimas. Tačiau nežinomybės tamsą – į kurią turi leistis Abraomas – prasklaido pažado šviesa; prie paliepimo Dievas priduria padrašinantį žodį, atskleidžiantį Abraomui būsimą pilnatvišką gyvenimą: „Padarysiu iš tavęs didelę tautą ir tave palaiminsiu; išaukštinsiu tavo vardą <...> Visos žemės gentys ras tavyje palaiminimą“ (*Pr* 12, 2. 3).

Palaiminimas Šventajame Rašte pirmiausia yra susijęs su gyvenimo dovana, jis gaunamas iš Dievo ir reiškiasi visų pirma vaisingumu, gyvastimi, kuri dauginasi pereidama iš kartos į kartą. Ir su palaiminimu susijęs žemės – pastovios vietos turėjimas, kur galima laisvai ir saugiai gyventi bei augti baiminantis Dievo ir statydinant Sandorai ištikimų žmonių visuomenę, „kunigišką karalystę, šventą tautą“ (plg. *Iš* 19, 6).

Štai kodėl dieviškajame plane Abraomui skirta tapti „daugybės tautų tėvu“ (Pr 17, 5; plg. Rom 4, 17–18) ir įžengti į naują žemę, kad joje apsigyventų. Tačiau jo Sara, jo žmona, nevaisinga, negali turėti vaikų, o kraštas, į kurį Dievas veda, toli nuo tėvynės, jau apgyventas kitų tautų ir niekada jam vienam nepriklausys. Biblijos pasakotojas tai pabrėžia, nors ir labai taktiškai: Abramui atkeliavus į Dievo pažadėtą vietovę, „kanaaniečiai tuomet buvo krašte“ (Pr 12, 6). Dievo Abraomui dovanota žemė jam nepriklauso, jis yra ateivis ir toks visada liks su visais iš to išplaukiančiais padariniais: negalės pretenduoti į nuosavybę, visada jaus savo skurdumą, viską laikys dovana. Toks yra ir dvasinis būvis tų, kurie priima kvietimą sekti paskui Viešpatį, apsisprendžia atsiliepti į jo pašaukimą dėl neregimo, bet galingo palaiminimo. Ir Abraomas, „tikinčiųjų tėvas“, tikėdamas priima tą kvietimą. Šventasis Paulius Laiške romiečiams rašo: „Nematydamas jokios vilties, Abraomas patikėjo viltimi, jog tapsiąs daugelio tautų tėvu, kaip pasakyta: *Tokia bus tavoji ainija*. Jis nesvyruodamas tikėjo, nors regėjo savo kūną jau apmirusį – jam buvo arti šimto metų – ir Saros iščias apmirusias. Jis nepasidavė netikėjimui Dievo pažadu, bet įsitvirtino tikėjime, teikdamas Dievui garbę ir būdamas tikras, jog ką pažadėjo, įstengs ir įvykdyti“ (Rom 4, 18–21).

Tikėjimas paskatina Abraomą pasukti paradoksaliu keliu. Jis bus palaimintas, bet be regimų palaiminimo ženklų: jam pažadama, jog jis taps daugelio tautų tėvu, tačiau jo gyvenimas paženklintas Saros nevaisingumo; jis vedamas į naują tėvynę, tačiau ten gyvens kaip ateivis; vienintelė nuosavybė, kuri jam atiteks, bus nedidelis žemės lopinėlis Sarai palaidoti (plg. Pr 23, 1–20). Abraomas palaimintas, nes tikėjimu geba suvokti dieviškąjį palaiminimą peržengdamas to, kas regima, ribas, pasitikėdamas Dievo artumu, net jei Dievo keliai atrodo slėpiningi.

Ką visa tai reiškia mums? Tardami: „Tikiu į Dievą“, kaip ir Abraomas, sakome: „Pasitikiu tavimi, patikiu save tau, Viešpatie“, bet ne taip, kaip tam, kurio ieškome vien sunkiomis akimirkomis ar kuriam per dieną ar savaitę paskiriame vos kelias minutes. Sakyti: „Tikiu į Dievą“ reiškia ant jo statyti savo gyvenimą, kasdien vadovautis jo žodžiu konkrečius sprendimus priimant be baimės ko nors savo netekti. Kai per Krikšto apeigas tris kartus klausama: „Ar tikite“ – į Dievą, į Jėzų Kristų, į Šventąją Dvasią, šventąją Katalikų Bažnyčią ir kitas tikėjimo tiesas, triskart atsakoma vienaskaita: „Tikiu“, nes būtent mano asmeninis gyvenimas turi būti perkeistas tikėjimo dovanos, būtent mano gyvenimas turi pasikeisti, atsiversti. Kaskart, kai dalyvaujame Krikšto apeigose, turime savęs paklausti, kaip kasdien gyvename didžia tikėjimo dovana.

Abraomas, tikintysis, moko mus tikėjimo; ir, likdamas ateiviu žemėje, rodo mums tikrąją tėvynę. Tikėjimas padaro mus žemėje keleiviais, įterptais į pasaulį bei istoriją, tačiau keliaujančiais į dangiškąją tėvynę. Tikėjimas į Dievą padaro mus nešiotojus vertybių, kurios dažnai nesutampa su tam tikro meto mada bei nuomonėmis ir reikalauja rinktis kriterijus bei elgseną, susikertančius su paplitusia mąstysena. Krikščionis, norėdamas gyventi tikėjimu, turi nebijoti „plaukti prieš srovę“, nepasiduoti pagundai „suvienodėti“. Daugelyje mūsų visuomenių Dievas tapo „didžiuoju nesančiuoju“, o jo vietą užėmė gausūs stabai, labai įvairūs stabai ir pirmučiausia turtas bei „aš“ autonomija. Mokslo ir technikos pažanga, nors ir yra labai svarbus bei teigiamas dalykas, sužadino iliuziją, kad žmogus yra visagalis ir savarankiškas, o didėjantis egocentrizmas padaugino sutrikimų tarpasmeninių santykių ir socialinės elgsenos srityje.

Vis dėlto Dievo troškulys (plg. Ps 63, 2) neužgeso, ir Evangelijos žinia tebeaidi per daugybės tikėjimo vyrų ir moterų žodžius ir darbus. Abraomas, tikinčiųjų tėvas, tebėra tėvas gausybės vaikų, kurie apsisprendžia eiti jo pėdomis ir leisti į kelią paklusdami dieviškajam pašaukimui, pasitikėdami gera linkinčiu Viešpaties artumu ir priimdami jo palaiminimą, kad juose palaiminimą rastų visi. Esame pašaukti į tikėjimo palaimintą pasaulį, pašaukti be baimės žygiuoti paskui Viešpatį Jėzų Kristų. Tas kelias kartais sunkus, neapsaugotas nuo išbandymų ir mirties, tačiau jis veda į gyvenimą, į iš pagrindų kitokią tikrovę, kurią tik tikėjimo akys geba regėti ir iki galo įvertinti.

Ištara: „Tikiu į Dievą“ skatina mus iškeliauti, nuolat išieiti iš savęs lygiai taip, kaip Abraomą, pripildant savo kasdienę tikrovę iš tikėjimo gimstančio tikrumo, kuriuo gyvename, t. y. tikrumo, kad Dievas ir šiandien veikia istorijoje, kad jis neša mums gyvenimą bei išganyimą ir atveria bendrą su juo ateitį, idant gyventume pilnatvišką gyvenimą, kuris neturi pabaigos.

„Tikiu į Dievą Tėvą visagalį“

2013 m. sausio 30 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Praėjusio trečiadienio katechezėje stabtelėjome prie *Credo* pirmųjų žodžių: „Tikiu į Dievą.“ Tačiau ta ištara Tikėjimo išpažinime patikslinama: Dievas yra visagalis Tėvas, dangaus ir žemės Kūrėjas. Tad šiandien

kartu su jumis norėčiau apmąstyti Dievo pirmutinį ir pamatinį apibrėžimą, pateikiamą *Credo*, – tai, kad jis yra Tėvas.

Šiandien ne visada lengva kalbėti apie tėvystę. Pirmiausia Vakarų pasaulyje iširusios šeimos, vis daugiau jėgų reikalaujanti darbinė veikla, rūpesčiai ir dažni sunkumai stengiantis subalansuoti šeimos biudžetą, blaškantis žiniasklaidos veržimasis į kasdienį gyvenimą – tai tik keletas iš daugybės veiksnių, galinčių kliudyti giedram ir konstruktyviam tėvų ir vaikų santykiui. Bendrauti kartais pasidaro sunku, nyksta tarpusavio pasitikėjimas ir ryšys su tėvu gali tapti problemiškas; neturint jokio tinkamo pavyzdžio, lygiai taip pat problemiška tampa Dievą įsivaizduoti kaip Tėvą. Tiems, kurių tėvas buvo pernelyg valdingas ir griežtas arba abejingas ir stokojantis švelnumo, arba jo apskritai nebuvo, nelengva giedrai mąstyti apie Dievą kaip apie Tėvą ir, kupinam pasitikėjimo, save jam patikėti.

Tačiau biblinis Apreiškimas padeda įveikti šiuos sunkumus, nes kalba apie Dievą, kuris mums parodo, ką iš tiesų reiškia būti „tėvu“; ypač Evangelijoje Dievas atsiskleidžia kaip Tėvas, kuris myli mus taip, kad dėl žmonijos išganymo dovanoja savo Sūnų. Tad sąsaja su tėviška figūra padeda suprasti šį tą apie Dievo meilę, kuri visada būna nepalyginamai didesnė, ištikimesnė, visuotinesnė negu bet kurio žmogaus. „Argi atsiras iš jūsų žmogus, – sako Jėzus savo mokiniams norėdamas parodyti Tėvo veidą, – kuris savo vaikui, prašančiam duonos, duotų akmenį?! Arba jeigu jis prašytų žuvies, nejaugi paduotų jam gyvatę? Jei tad jūs, būdami nelabi, mokate savo vaikams duoti gerų daiktų, juo labiau jūsų dangiškasis Tėvas duos gera tiems, kurie jį prašo“ (*Mt 7, 9–11*; plg. *Lk 11, 11–13*). Dievas yra mūsų Tėvas, nes mus palaimino ir išsirinko dar iki pasaulio sukūrimo (plg. *Ef 1, 3–6*), jis tikrai padarė mus savo vaikais Jėzuje (plg. *1 Jn 3, 1*). Ir, kaip Tėvas, Dievas su meile lydi visą mūsų gyvenimą, dovanodamas mums savo žodį, mokymą, malonę, savo Dvasią.

Jis yra – kaip apreiškia Jėzus – Tėvas, kuris maitina nei sėjančius, nei pjaunančius padangių sparnuočius, papuošia lauko gėles nuostabiausiomis spalvomis, gražesniais negu karaliaus Saliamono drabužiais (plg. *Mt 6, 26–32*; *Lk 12, 24–28*); o mes – priduria Jėzus – juk daug vertingesni už gėles ir padangių sparnuočius! Ir jei jis yra toks geras, kad „leidžia savo saulei tekėti blogiesiems ir geriesiems, siunčia lietu ant teisiųjų ir neteisiųjų“ (*Mt 5, 45*), tai mes galime be baimės ir visiškai pasitikėdami patikėti save jo tėviškam atleidimui visada, kai tik išklystame iš teisingo kelio. Dievas yra

gerasis Tėvas, priimantis, apkabinantis atgailaujantį sūnų palaidūną (plg. *Mt 18, 19*; *Mk 11, 24*; *Jn 16, 23*) ir siūlantis dangaus duoną bei gyvybės vandenį, teikiančią amžinąjį gyvenimą (plg. *Jn 6, 32. 51. 58*).

Štai kodėl priešų apsuptas, nedorėlių ir šmeižikų apgultas 27-osios psalmės maldininkas, kuris ieško ir šaukiasi Viešpaties pagalbos, gali, kupinas tikėjimo, paliudyti: „Nors mano tėvas ir motina mane paliktų, tačiau Viešpats mane priims“ (10 eil.). Dievas yra Tėvas, niekada nepalieikantis savo vaikų, geranoriškas Tėvas, palaikantis, padedantis, priimantis, atleidžiantis, gelbėjantis su ištikimybe, be galo pranokstančia žmogų ir atsiveriančia amžinybei. „Nes jo ištikima meilė amžina“ – kaip litanija kartojama 136-osios psalmės kiekvienoje eilutėje atpasakojant išganymo istoriją. Dievo Tėvo meilė niekada nesibaigia, niekada nepasitraukia nuo mūsų; tai – meilė, dovanojanti save iki galo, iki Sūnaus paaukojimo. Tikėjimas teikia mums tą tikrumą, tampantį patikima uola, ant kurios galime statydinti savo gyvenimą: galime pakelti visas sunkumų ir pavojų akimirkas, krizės tamsą ir kančios metą, nes mus palaiko pasitikėjimas, jog Dievas mūsų niekada nepalieka vienu ir visada yra arti, kad mus gelbėtų ir vestų į amžinąjį gyvenimą.

Būtent Viešpatyje Jėzuje pilnatviškai atsiskleidžia geranoriško Tėvo, kuris yra danguje, veidas. Būtent pažindami Jėzų galime pažinti ir Tėvą (plg. *Jn 8, 19*; *14, 7*) ir regėdami Jėzų galime išsvysti ir Tėvą, nes jis yra Tėve ir Tėvas – jame (plg. *Jn 14, 9. 11*). Jis yra „neregimojo Tėvo atvaizdas“, – sakoma Laiško kolosiečiams himne, – „visos kūrinių pirmgimis <...> mirusiųjų pirmgimis“, per jį „turime atpirkimą, nuodėmių atleidimą“ ir per jį „kryžiaus krauju“ „visa sutaikinta“, „kas yra žemėje ir danguje“ (plg. *Kol 1, 13–20*).

Tikėjimas į Dievą Tėvą reikalauja tikėjimo į Sūnų, Šventosios Dvasios veikimu išganymą teikiančiame kryžiuje atpažįstant galutinį Dievo meilės apreiškimą. Dievas yra mums Tėvas, dovanodamas savo Sūnų; Dievas yra Tėvas, atleisdamas mums nuodėmes ir vesdamas mus į prikeltą gyvenimo džiaugsmą; Dievas yra Tėvas, dovanodamas mums Dvasią, kurios dėka mes tampame vaikai ir iš tiesų galime kreiptis į jį: „Aba, Tėve“ (plg. *Rom 8, 15*). Štai kodėl Jėzus, mokydamas melstis, kviečia tarti: „Tėve mūsų“ (*Mt 6, 9–13*; plg. *Lk 11, 2–4*).

Taigi Dievo tėvystė yra begalinė meilė, prie mūsų, silpnų ir visko stokojančių vaikų, pasilenkiantis švelnumas. 103-iojoje psalmėje, didžiojoje giesmėje apie Dievo gailingumą, skelbiama: „Kaip tėvas gailisi vaikų, taip Viešpats gailisi jo pagarbiai bijančiųjų. Juk

jis žino, kokie mes padarai, – atsimena, kad mes esame dulkės“ (13–14 eil.). Būtent tas mūsų menkumas, žmogiškosios prigimties silpnumas, trapumas tampa Viešpaties gailestingumo šaukimusi, kad Jis parodytų savo tėvišką didybę ir švelnumą mums atleisdamas ir mus gelbėdamas.

Ir Dievas atsako į mūsų šaukimąsi atsiųsdamas savo Sūnų, kuris mirė ir prisikėlė dėl mūsų, įžengė į mūsų trapumą ir padarė tai, ko vienas žmogus niekada nestengtų padaryti: kaip nekaltas avinėlis prisiėmė pasaulio nuodėmę ir mums atvėrė kelią į bendrystę su Dievu, padarė mus tikrais Dievo vaikais. Būtent čia, Velykų slėpinyje, visu spindesiu atsiskleidžia galutinis Tėvo veidas. Būtent čia, ant šlovingojo kryžiaus, pilnatviškai pasirodo Dievo kaip „visagalio Tėvo“ didybė.

Tačiau kaip, žvelgiant į Kristaus kryžių, galima manyti, kad Dievas yra visagalis? Žiūrint į blogio galią, įstengiančią nužudyti Dievo Sūnų? Norėtume, žinoma, dieviškosios visagalybės, atitinkančios mūsų proto schemas ir troškimus: „visagalio“ Dievo, išsprendžiančio problemas, įsikišančio, kad išvengtume sunkumų, nugalinčio priešiškas galybes, pakeičiančio įvykių eigą ir panaikinančio skausmą. Tad šiandien įvairūs teologai tvirtina, jog Dievas negali būti visagalis, kitaip nebūtų kančios nei blogio pasaulyje. Iš tiesų blogio ir kančios akivaizdoje daugeliui, mums, tampa problemiška, sunku tikėti į Dievą Tėvą ir tikėti, kad jis visagalis; kai kurie ieško prieglobsčio stubuose, pasiduodami pagundai manyti, kad atsakymą teikia menama „maginė“ visagalybė ir jos iliuziniai pažadai.

Tačiau tikėjimas į visagalį Dievą verčia mus sukti visiškai kitokiais keliais – išmokti suvokti, kad Dievas mąsto kitaip, kad Dievo keliai kitokie nei mūsų (plg. Iz 55, 8) ir jo visagalybė irgi kitokia: ji nesireiškia kaip automatinė ar savavališka jėga, bet visada yra paženklinta meilingos ir tėviškos laisvės. Dievas, sukurdamas laisvus kūrinius, dovanodamas jiems laisvę, atsisakė dalies savo galios, palikdamas galios mūsų laisvei. Tad jis myli ir gerbia laisvą meilės atsaką į savo kvietimą. Kaip Tėvas, Dievas trokšta, kad taptume jo vaikais ir kaip vaikai gyventume jo Sūnuje, bendrystėje, artimoje vienybėje su juo. Jo visagalybė reiškiasi ne prievarta, visų priešiškų galybių naikinimu, kaip trokštume, bet meile, gailestingumu, atleidimu, mūsų laisvės pripažinimu ir nepaliaujamu kvietimu atsiversti širdimi, regimu silpnumu – Dievas atrodo silpnas, jei prisiminsime Jėzų, kuris meldžiasi, leidžiasi būti nužudomas. Regimas silpnumas, kylantis iš kantrumo, romumo ir meilės, rodo, kokia yra tikroji visagalybė! Tokia yra Dievo galia! Ir ta galia nugalė!

Išminties knygoje Dievui skiriami tokie žodžiai: „Bet tu esi gailestingas visiems, nes tu visa gali; tu nepaisai žmonių nuodėmių, kad jie galėtų atgailauti. Juk tu myli visa, kas yra <...> Tu pasigaili visų, nes jie yra tavo, Viešpatie, – tavo, kuris myli visa, kas gyva“ (11, 23–24a. 26).

Tik tas, kuris tikrai galingas, gali pakelti blogį ir parodyti atjautą; tik tas, kuris galingas, gali visiškai išskleisti meilės jėgą. Ir Dievas, kuriam priklauso visi daiktai, nes jis juos sukūrė, parodo savo galią mylėdamas visa ir visus, kantriai laukdamas, kol mes, žmonės, kuriuos jis trokšta turėti kaip vaikus, atsiversime. Dievas laukia mūsų atsivertimo. Dievo visagalė meilė beribė, tokia, kad „jis nepagailejo nė savo Sūnaus, bet atidavė jį už mus visus“ (Rom 8, 32). Meilės visagalybė kitokia nei pasaulio galia, ji yra visiško dovanojimosi galia, ir Jėzus, Dievo Sūnus, parodė pasauliui tikrąją Tėvo visagalybę atiduodamas savo gyvybę už mus, nusidėjėlius. Štai tikroji, autentiška ir tobula dieviškoji galia: atsakyti į blogį ne blogiu, bet gėriu, į įžeidimus – atleidimu, į mirtiną neapykantą – gyvybę teikiančia meile. Tada blogis tikrai nugalimas, nes nuplaunamas Dievo meilės; tada mirtis galutinai įveikiama, nes paverčiama gyvenimo dovanojimu. Dievas Tėvas prikelia Sūnų: mirtis, didysis priešas (plg. 1 Kor 15, 26), sunaikinama bei netenka savo geluonies (plg. 1 Kor 15, 54–55), ir mes, išlaisvinti iš nuodėmės, galime prisitarti prie savosios Dievo vaikų tikrovės.

Tad tardami: „Tikiu į Dievą Tėvą visagalį“, išreiškiamo savo tikėjimą Dievo meilės visagalybe – Dievo, kuris savo numirusiame ir prisikėlusiam Sūnuje įveikia neapykantą, blogį ir atveria mums amžinąjį gyvenimą, gyvenimą vaikų, trokštančių amžinai būti „Tėvo namuose“. Sakyti: „Tikiu į Dievą Tėvą visagalį“, tikiu jo galybe, tuo, kad jis – Tėvas, visada yra tikėjimo, atsivertimo, mąstysenos, jausenos ir visos gyvensenos perkeitimo aktas.

Brangūs broliai ir seserys, prašykime, kad Viešpats palaikytų mūsų tikėjimą, padėtų mums tikrai atrasti tikėjimą ir duotų jėgų skelbti nukryžiuotą ir prisikėlusį Kristų bei liudyti jį mylint Dievą ir artimą. Tegu Dievas suteikia mums malonę priimti buvimo vaikais dovaną, kad pilnatviškai gyventume *Credo* tiesomis, patikliai patikėdami save Tėvo meilei ir jo gailestingai visagalybei, kuri yra tikroji, išganymą teikianti visagalybė.

Tikiu į Dievą, dangaus ir žemės Kūrėją, žmogaus Kūrėją

2013 m. vasario 6 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Credo, kuris pradedamas Dievo kaip „visagalio Tėvo“ apibūdinimu – tai apmąstėme praėjusią savaitę, – po to priduriama, kad Dievas yra „dangaus ir žemės Kūrėjas“, pakartojant ištarą, kuria pradedama Biblija. Juk pirmoji Šventojo Rašto eilutė skamba: „Pradžioje Dievas sukūrė dangų ir žemę“ (*Pr* 1, 1): būtent Dievas yra visų daiktų pradžia, o kūrinių grožis atspindi mylinčio Tėvo visagalybę.

Dievas atsiskleidžia kūrinijoje kaip Tėvas ta prasme, kad yra gyvybės ištaka, o kurdamas parodo savo visagalybę. Šia prasme Šventojo Rašto įvaizdžiai įtaigūs (plg. *Iz* 40, 12; 45, 18; 48, 13; *Ps* 104, 2. 5; 135, 7; *Pat* 8, 27–29; *Job* 38–39). Psalmėse nekart pabrėžiama, kad jis kaip geras ir galingas Tėvas visada meiliai ir ištikimai rūpinasi tuo, ką sukūręs (plg. *Ps* 57, 11; 108, 5; 36, 6). Taip kūrinių tampa vieta, kur aikštėn iškyla Dievo visagalybė ir gerumas, ir ragina mus, tikinčiuosius, liudyti savo tikėjimą ir skelbti, kad Dievas yra Kūrėjas. „Tikėjimu suvokiame, – rašoma Laiške žydams, – kad pasauliai buvo sukurti Dievo žodžiu, būtent iš neregimybės atsirado regima“ (11, 3). Tad tikėti reiškia mokėti atpažinti neregimybę atrandant jos pėdsakų regimame pasaulyje. Tikintysis gali skaityti didžiąją gamtos knygą ir suprasti jos kalbą (plg. *Ps* 19, 2–5), tačiau Apreiškimo žodis, žadinantis tikėjimą, būtinas, kad žmogus iki galo suvoktų, kad Dievas yra Kūrėjas ir Tėvas. Būtent Šventajame Rašte tikėjimo apšviestas žmogaus protas gali surasti raktą į pasaulio supratimą. Ypatinga vieta tenka Pradžios knygos pirmajam skyriui, kur iškilmingai pateikiamas Dievo kuriamasis darbas, trunkantis septynias dienas: per šešias dienas Dievas iki galo sukuria pasaulį, o septintą, sekmadienį, liaujasi darbavęsis ir ilsisi. Tai – laisva diena visiems, bendrystės su Dievu diena. Šiuo įvaizdžiu Pradžios knygoje mums parodoma, kad pirmutinė Dievo mintis buvo surasti meilę, atsiliepiančią į jo meilę. Antra mintis – sukurti materialų pasaulį, kur galėtų būti ta meilė, kūriniai, kurie laisvai atsilieptų į jo meilę. Tokia struktūra tekste išryškinama keliais reikšmingais pakartojimais. Pavyzdžiui, šešis kartus pakartojama frazė: „Dievas matė, kad tai yra gera“ (*Pr* 1, 4. 10. 12. 18. 21. 25); galop septintą kartą, sukūrus žmogų, pasakoma: „Dievas apžvelgė visa, ką buvo padaręs, ir iš tikrųjų matė, kad buvo labai gera“ (31 eil.). Visa, ką Dievas sukūrė, yra gražu, kupina

išminties ir meilės; Dievo kuriamoji veikla atneša tvarką, įgyvendina darną, dovanoja grožį. Pradžios knygos pasakojimuose randame, kad Viešpats kuria savo žodžiu: dešimt kartų tekste pavartojami žodžiai: „Dievas tarė“ (eil. 3, 6, 9, 11, 14, 20, 24, 26, 28, 29). Pasaulio tikrovei pradžią duoda žodis, Dievo *logos*, ir pasakymu: „Dievas tarė“ taip pabrėžiama dieviškojo žodžio veiksmingoji galia. Psalminkas gieda: „Viešpaties žodžiu buvo padaryti dangūs ir jo burnos alsavimu visos jų galybės. <...> Juk jis tarė, ir pasaulis pasidarė, jis įsakė, ir visa atsirado“ (*Ps* 33, 6. 9). Gyvybė atsiranda, pasaulis egzistuoja, nes visa paklūsta Dievo žodžiui.

Tačiau šiandien kyla klausimas: ar mokslo ir technikos amžiuje dar prasminga kalbėti apie sukūrimą? Kaip turėtume suprasti Pradžios knygos pasakojimus? Biblija nėra gamtos mokslų vadovėlis; priešingai, ji turi padėti suprasti autentišką ir giliąją daiktų tiesą. Pamatinė tiesa, atskleidžiama Pradžios knygos pasakojimų, yra tai, jog pasaulis nėra viena kitai priešingų jėgų visuma; jo ištaka ir pagrindas yra *logos*, amžinasis protas Dievo, kuris toliau palaiko visatą. Pasaulis turi planą, gimusį iš to proto, iš kūrybiškos Dvasios. Tikėjimas, jog tai yra visa ko pagrindas, apšviečia kiekvieną egzistencijos aspektą ir įkvepia drąsos su pasitikėjimu ir viltimi leisti į gyvenimo nuotyki. Tad Raštas mums sako, kad būties, pasaulio pradžia, mūsų pradžia yra ne iracionalybė ir būtinybė, bet protas, meilė ir laisvė. Alternatyva štai kokia: arba pirmenybė teiktina iracionalybei, būtinybei, arba protui, laisvei, meilei. Mes tikime pastarąja pozicija.

Norėčiau tarti žodį ir apie tai, kas yra visos kūrinių viršūnė, – apie vyrą ir moterį, žmogiškąją būtybę, vienintelę, „gebančią pažinti ir mylėti savo Kūrėją“ (*Gaudium et spes*, 12). Psalminkas, žvelgdamas į dangų, klausia savęs: „Kai pasižiūriu į tavo dangų, – tavo pirštų darbą, – į mėnulį ir žvaigždes, kuriuos tu pritvirtinai – kas yra žmogus, kad jį atmeni, kas yra mirtingasis, kad juo rūpiniesi?“ (8, 4–5). Žmogus, su meile sukurtas Dievo, yra labai mažas palyginti su neišmatuojama visata; ir susižavėję žvelgdami į begalines dangaus skliauto erdvės, mes kartais suvokiame savo ribas. Žmogus gyvena šiuo paradoksu: mūsų menkumas ir ribotumas sugyvena su didybe to, ko mums panorėjo amžinoji Dievo meilė.

Pradžios knygos pasakojimai apie sukūrimą mus taip pat įvesdina į slėpiną aplinką, padėdami pažinti Dievo žmogui sumanytą planą. Juose pirmiausia teigiama, kad Dievas padarė žmogų iš žemės dulkių (plg. *Pr* 2, 7). Tai reiškia, kad mes nesame Dievas, nepadarėme patys savęs, esame žemė; bet tai taip pat reiškia,

kad esame kilę iš geros žemės, sukurtos gerojo Kūrėjo. Prie to pridurtina dar viena pamatinė tiesa: visi žmonės yra dulkės, nepaisant visų kultūros ir istorijos išpaustų skirtumų, nepaisant viso socialinio skirtingumo; esame viena ir ta pati žmonija, padaryta iš vienos ir tos pačios Dievo žemės. Ir dar: žmogus atsirado, nes Dievas į iš žemės padarytą kūną įkvėpė gyvybės alsavimą (plg. *Pr 2, 7*). Žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą (plg. *Pr 1, 26–27*). Visi turime tą Dievo įkvėptą gyvybės alsavimą, ir kiekvieno žmogaus gyvybei – sakoma Biblijoje – Dievas suteikė ypatingą apsaugą. Būtent tai yra giliausia žmogaus kilnumo neliečiamumo priežastis bet kurios pagundos vertinti asmenį pagal naudingumo ir galios kriterijus akivaizdoje. Būti sukurtam pagal Dievo paveikslą ir panašumą taip pat rodo, jog žmogus yra ne užsisklendęs savyje, bet esmiškai susijęs su Dievu.

Pradžios knygos pirmuose skyriuose atrandame du reikšmingus įvaizdžius – sodą su gėrio ir blogio pažinimo medžiu ir žaltį (plg. 2, 15–17; 3, 1–5). Sodu mums pasakoma, kad tikrovė, į kurią Dievas įkėlė žmogų, yra ne laukinė giria, bet vieta, kurioje saugu, galima rasti maisto ir pragyventi; žmogus pasaulį turi laikyti ne nuosavybe, kurią galima siaubti ir išnaudoti, bet Kūrėjo dovana, jo noro išganyti ženklą. Šią dovaną būtina puoselėti ir saugoti, pagarbiai, darniai, paisant jos ritmo bei logikos, pagal Dievo planą auginti ir plėtoti (plg. *Pr 2, 8–15*). Žalčio personažas kyla iš Rytų vaisingumo kultū, traukusių Izraelį ir nuolatos gundžiusių nusigręžti nuo slėpiningos sandoros su Dievu. To šviesoje pagunda, kuriai pasiduoda Adomas ir Ieva, pateikiama kaip kiekvienos pagundos ir nuodėmės šerdis. Juk ką sako žaltys? Jis neneigia Dievo, bet klastingai klausia: „Ar tikrai Dievas sakė: ‘Nevalgykite nuo jokio medžio sode!’?“ (*Pr 3, 1*). Taip žaltys sukelia abejonę: o gal sandora su Dievu yra kaustanti grandinė, atimanti laisvę ir gražiausius bei vertingiausius gyvenimo dalykus? Tokia pagunda tuomet virsta pagunda kurti gyvenamąjį pasaulį vien savo išgalėmis, nepripažinti kūriniui būdingo ribotumo, ribos tarp gėrio ir blogio, moralės; priklausomybė nuo Dievo kuriamosios meilės laikoma našta, kurią reikia nusimesti. Būtent tai yra kiekvienos pagundos esmė. Tačiau kai melu santykis su Dievu iškreipiamas, save statant Dievo vieton, pakinta ir visi kiti santykiai. Tada kitas tampa varžovu, grėsme: Adomas, pasidavęs pagundai, iškart apkaltina Ievą (plg. *Pr 3, 12*): abu slepiasi nuo Dievo žvilgsnio, su kuriuo anksčiau draugiškai kalbėdavosi (plg. 3, 8–10); pasaulis nebėra sodas, kuriame darniai gyvenama, bet virsta išnaudotina vieta, kurioje tyko pavojai (plg. 3, 14–19). Į žmogaus širdį įsismelkia pavydas ir neapykanta kitam: pavyzdys – Kainas, kuris nužudė savo

brolių Abelį (plg. 4, 3–9). Sukildamas prieš savo Kūrėją, žmogus iš tiesų sukyla pats prieš save, paneigia savo kilmę ir, vadinasi, savo tiesą: tada į pasaulį įžengia blogis su savo sunkia skausmo ir mirties grandine. Visa, ką sukūrė Dievas, buvo gera, labai gera, bet po šio laisvo žmogaus apsisprendimo melo naudai į pasaulį įžengia blogis.

Norėčiau pabrėžti paskutinį pasakojimą apie sukūrimą mokymą: nuodėmė gimdo nuodėmę ir visos istorijos nuodėmės tarpusavyje susijusios. Šis aspektas duoda mums dingstį pakalbėti apie tai, kas vadinama „gimtąja nuodėme“. Ką reiškia ši sunkiai suprantama sąvoka? Paminėsiu tik kelis momentus. Pirmia, nė vienas žmogus nėra užsisklendęs savyje, niekas negyvena vien iš savęs ir sau. Gyvybę gavome iš kitų, ir ne tik gimdami, bet ją gauname ir kasdien. Žmogus yra santykis: aš esu savimi tik turėdamas santykį su „tu“, turėdamas meilės santykį su Dievu „Tu“ ir kitų „tu“. Nusidėti reiškia sutrikdyti ar sugriauti santykį su Dievu – štai nuodėmės esmė: sugriauti santykį su Dievu, pamatinį santykį, statyti save Dievo vieton. Katalikų Bažnyčios katekizme sakoma, kad nusidėdamas pirmą kartą žmogus „save patį iškėlė aukščiau Dievo ir kartu paniekino Dievą: jis verčiau pasirinko save, o ne Dievą, vadinasi, nesiskaitė su savo kaip kūrinio padėtimi, drauge pakenkdamas ir sau pačiam“ (398). Sutrikdžius pamatinį santykį, kiti santykio poliai irgi išklabinami ar sugriaunami; nuodėmė suardo santykius, vadinasi, sugriauna viską, nes mes esame santykis. Jei žmonijos santykiška struktūra sutrikdoma nuo pradžių, kiekvienas žmogus įžengia į pasaulį, paženklinatą tų sutrikdytų santykių, įžengia į pasaulį, sutrikdytą nuodėmės, kuria asmeniškai paženklinamas; pirmoji nuodėmė įsiėda į žmogaus prigimtį ir ją pažeidžia (plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 404–406). Žmogus vien savo išgalėmis iš tos situacijos negali ištrūkti, negali atpirkti pats savęs; tik pats Kūrėjas gali atkurti teisingus santykius. Teisingi santykiai gali būti atnaujinti tik tada, jei tas, nuo kurio nutolome, prie mūsų prisiartins ir su meile išties mums ranką. Tai įvyko Jėzuje Kristuje, kuris nuėjo priešingu negu Adomas keliu, kaip skelbiama šventojo Pauliaus Laiško filipiečiams antro skyriaus himne (plg. 2, 5–11): Adomas nepripažino esąs kūriny ir norėjo užimti Dievo vietą, o Jėzus, Dievo Sūnus, palaikydamas tobulą sūnišką santykį su Tėvu, kad atkurtų tvarkingus santykius su Dievu, nusižemino, tapo tarnu, nuolankiai nuėjo meilės keliu iki mirties ant kryžiaus. Taip Kristaus kryžius tapo naujuoju gyvybės medžiu.

Brangūs broliai ir seserys, gyventi tikėjimu reiškia pripažinti Dievo didybę ir priimti savo menkumą, savo

kūrinišką būvį, leidžiant Viešpačiui pripildyti jį savo meilės, kad taip augtų mūsų tikroji didybė. Blogio su jo skausmo ir kančios našta slėpinį apšviečia tikėjimo šviesa, teikianti mums tikrumo, kad galime būti iš jo išlaisvinti, – tikrumo, kad būti žmogumi yra gera.

Apie Jėzaus gundymą

2013 m. vasario 13 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Kaip žinote, nusprendžiau – dėkoju už jūsų palankumą – atsisakyti tarnybos, Viešpaties man patikėtos 2005 m. balandžio 19 d. Padariau tai visiškai laisvai Bažnyčios labui, ilgai meldėsis ir tyrinėjęs savo sąžinę Dievo akivaizdoje, gerai suvokdamas šio veiksmo rimtumą, bet sykiu supraddamas, kad nebegaliu ilgiau vykdyti Petro tarnybos su tomis jėgomis, kurių ji reikalauja. Mane palaiko ir apšviečia tikrumas, kad Bažnyčia yra Kristaus, kuris niekada nepaliaus jai vadovavęs ir ja rūpinęsis. Visiems jums dėkoju už meilę ir maldą, kuria mane lydėjote. Dėkoju! Šiomis man nelengvomis dienomis kone fiziškai jaučiau maldos galią, teikiamą man Bažnyčios meilės, jūsų maldos. Toliau melskitės už mane, Bažnyčią, būsimą popiežių, kuris mus ves.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien, Pelėnų trečiadienį, pradedame gavėnios metą, keturiasdešimt pasirengimo švęsti šventąsias Velykas dienų. Mūsų dvasiniame kelyje tai ypatingo išipareigojimo laikas. Skaičius „keturiasdešimt“ Šventajame Rašte pasikartoja nekart. Jis pirmiausia primena keturiasdešimt Izraelio tautos klajonių po dykumą metų – ilgą ne tik Dievo tautos ugdymo, bet ir pagundos sulaužyti sandorą su Viešpačiu laiką. Taip pat keturiasdešimt dienų pranašas Elisas keliavo prie Horebo kalno; prieš pradėdamas viešąją veiklą, Jėzus tiek pat laiko praleido dykumoje, kur buvo gundomas velnio. Šiandienėje katechezėje norėčiau stabtelėti prie šio Viešpaties žemiškojo gyvenimo tarpsnio, apie kurį skaitysime artimiausio sekmadienio Evangelijos skaitinyje.

Dykuma, į kurią Jėzus pasitraukia, pirmiausia yra tylos, neturto vieta, kur žmogus neturi jokios materialios paspirties, atsiduria pagrindinių gyvenimo klausimų akivaizdoje, yra skatinamas suvokti tai, kas esminga, ir todėl jam pasidaro lengviau susitikti su Dievu. Bet dykuma yra ir mirties vieta, nes kur nėra

vandens, ten nėra nė gyvybės, tai taip pat vienvandens vieta, kur žmogus labai stipriai patiria pagundą. Jėzus išeina į dykumą ir yra gundomas palikti Dievo Tėvo nurodytą kelią ir pasukti kitais, lengvesniais bei pasaulietiškesniais takais (plg. Lk 4, 1–13). Tad jis priiima mūsų pagundas ir neša mūsų varganumą, kad įveiktų blogį ir atvertų mums kelią pas Dievą, atsiuvertimo kelią.

Jėzaus dykumoje patirtų gundymų apmąstymas kviečia kiekvieną iš mūsų atsakyti į pamatinį klausimą: kas iš tiesų svarbu mano gyvenime? Iš pradžių velnias gundo Jėzų paversti akmenis duona alkiui numalšinti. Jėzus atsako, kad žmogus gyvas ne vien duona: neatsiliepęs į tiesos alkį, Dievo alkį, jis negali būti išgelbėtas (plg. 3–4 eil.). Paskui velnias Jėzų vilioja galios keliu: nuveda jį ant kalno ir pasiūlo žemės karalystes; bet šitai nėra Dievo kelias: Jėzus puikiai žino, kad pasaulį išgelbės ne pasaulietinė galia, bet kryžiaus, nuolankumo, meilės galia (plg. 5–8 eil.). Galiausiai velnias siūlo Jėzui mestis žemyn nuo Jeruzalės šventyklos šelmens ir būti išgelbėtam Dievo tarpininkaujant jo angelams, šitaip sensacingai išbandant Dievą; bet Jėzus atsako, kad Dievas nėra objektas, kuriam būtų galima primesti savo sąlygas, nes jis visa ko Viešpats (plg. 9–12 eil.). Kokia šių trijų Jėzaus gundymų esmė? Siūlymas paversti Dievą įrankiu, pasinaudoti juo siekiant savo interesų, savo garbės ir sėkmės. Vadinas, iš esmės kėsintis užimti Dievo vietą – pašalinti jį iš savo gyvenimo ir padaryti atrodantį nereikalingą. Tad kiekvienas turėtų savęs paklausti: kokią vietą Dievas užima mano gyvenime? Kas yra Viešpats – Jis ar aš?

Įveikti pagundą pajungti Dievą sau bei savo interesams ar nustumti jį į šalį ir atsigręžti į teisingą prioritetų tvarką bei suteikti Dievui pirmutinę vietą yra kelionė, į kurią leisti privalu kiekvienam krikščioniui. „Atsiversti“ – tokį kvietimą gavėnios metu girdėsime daug kartų – reiškia sekti paskui Jėzų taip, kad jo Evangelija būtų konkretus gyvenimo vadovas; reiškia leisti Dievui mus perkeisti, nustoti manyti, kad esame vieninteliai savo gyvenimo statydintojai; reiškia pripažinti, kad esame kūriniai, priklausomi nuo Dievo, jo meilės, ir kad tik „netekdami“ savo gyvybės Jame, galime ją išsaugoti. Tai reikalauja priimti sprendimus Dievo žodžio šviesoje. Buvimas krikščionimi šiandien nebėra tiesiog gyvenimo krikščioniškąsias šaknis turinčioje visuomenėje padarinys: net tie, kurie gimę krikščioniškose šeimose ir religingiškai išauklėti, kasdien turi atnaujinti savo apsisprendimą būti krikščionimi, t. y. nepaisydami visų sekuliarizuotos kultūros gundymų bei daugelio amžininkų kritiškų pastabų, teikti Dievui pirmą vietą.

Dabartinė visuomenė krikščioniui iš tiesų kelia daug išbandymų, kurie paveikia asmeninį ir socialinį gyvenimą. Nėra lengva išlikti ištikimam krikščioniškojoje santuokoje, praktikuoti gailestingumą kasdieniame gyvenime, palikti erdvės maldai ir vidinei tylai; nelengva viešai priešintis daugelio akivaizdžiais laikomiesiems sprendimams, kaip antai abortams nepageidaujamo nėštumo atvejais, eutanazijai sunkiai sergant ar embrionų atrankai siekiant išvengti paveldimų ligų. Pagunda nustumti tikėjimą į šalį jaučiama visada, tad atsivertimas tampa daugkart gyvenime patvirtintinu atsaku Dievui.

Yra didžiųjų atsivertimų, kurie mums yra kaip pavyzdys ir paskata, kaip antai šv. Pauliaus kelyje į Damaską ar šv. Augustino, bet Dievo malonė, padarydama įstabių darbų daugelio žmonių gyvenime, veikia ir mūsų šventybės jausmo užtemimo epochoje. Viešpats nepaliaujamai beldžiasi į žmogaus širdį ir, regis, visiškai sekuliarizuotoje socialinėje bei kultūrinėje aplinkoje, kaip rodo rusų ortodokso Pavelo Florenskio pavyzdys. Auklėtas taip agnostiškai, kad jautė didelį priešišumą mokykloje dėstomai tikybai, Florenskis galop sušunka: „Ne, neįmanoma gyventi be Dievo!“ ir visiškai pakeičia savo gyvenimą tapdamas vienuoliu.

Į galvą taip pat ateina Etty Hillesum, jauna žydų kilmės olandė, mirusi Aušvice. Iš pradžių ji buvo toli nuo Dievo, o atrado Jį žvelgdama į savo gelmes ir užrašė: „Manyje yra labai gilus šulinys. O tame šulinyje – Dievas. Kartais įstengiu jį pasiekti, bet dažnai tai padaryti sutrukdo akmenys ir žvyras, užverčiantys Dievą. Tada Jį turiu atkasti iš naujo“ (Dienoraštis, 97). Savo blaškomame ir neramiame gyvenime ji Dievą atrado pačiame didžiosios tragedijos – Šoa sūkuryje. Ši trapi, nepatenkinta jauna mergina tikėjimo paverčiama meilės ir vidinės ramybės kupinu žmogumi, galinčiu pareikšti: „Nuolatos gyvenu vienybe su Dievu.“

Gebėjimą pasipriešinti savo meto ideologinėms vilionėms, pasirinkti tiesos ieškojimo kelią ir atsiverti tikėjimo atradimui liudija dar viena mūsų laikų moteris – amerikietė Dorothy Day. Savo autobiografijoje ji dažnai prisipažįsta, kad pasidavė pagundai viską išspręsti politika ir stojosi marksizmo reikalo pusėn. Ji rašo: „Troškau eiti kartu su demonstrantais, eiti į kalėjimą, rašyti, daryti kitiems įtaką, palikti pasauliui savo svajonę. Kiek daug ambicingumo ir savanaudiškumo buvo visame tame!“ Tikėjimo kelionė tokioje sekuliarizuotoje aplinkoje buvo ypač sunki, tačiau ji pati pabrėžia, kad veikė malonė: „Tikrai vis dažniau pajusdavau poreikį nueiti į bažnyčią, atsi-

klaupiti, nulenkti galvą maldoje. Galima sakyti – aklas instinktas, nes man neatrodydavo, kad meldžiuosi. Bet eidavau, panirdavau į maldos aplinką...“ Dievas atvedė ją iki sąmoningo išitraukimo į Bažnyčią tar naujant beturčiams.

Mūsų laikais daug atsivertimų yra sugrįžimas tų, kurie po galbūt paviršutiniško krikščioniškojo auklėjimo ilgą laiką buvo nutolę nuo tikėjimo ir vėl atranda Jėzų ir Evangeliją. Apreiškimo Jonui knygoje parašyta: „Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir su juo vakarieniausiu, o jis su manimi“ (3, 20). Mūsų vidinis žmogus turi pasirengti Dievo apsilankymui, ir kaip tik todėl neturime leisti būti užtvindomi iliuzijų, regimybų, materialių daiktų.

Šių Tikėjimo metų gavėnios laiku iš naujo pasiryžkime žengti atsivertimo keliu, kad įveiktume polinkį užsisklęsti savyje ir sukurtume vietos Dievui, į savo kasdienę tikrovę pažvelgdami jo akimis. Galima sakyti, kad alternatyva užsisklęsti savo egoizme ar atsiverti Dievo ir kitų žmonių meilei atitinka alternatyvą, iškilusią gundomam Jėzui, – žmogiškoji valdžia ar kryžiaus meilė, atpirkimas vien materialia gerove ar atpirkimas Dievo, kuriam teikiame pirmenybę savo gyvenime, darbu. Atsiversti reiškia neužsisklęsti vaikantis asmeninės sėkmės, garbės, pozicijos, bet rūpintis, kad tiesa, tikėjimas į Dievą ir meilė kasdien net ir mažuose dalykuose būtų svarbiausi. Dėkoju!

PREVENCIJOS GAIRĖS

Dėl Katalikų Bažnyčioje dirbančių dvasininkų, vienuolių, savanorių ir kitų darbuotojų elgesio su nepilnamečiais

Bažnyčios evangelizacinėje tarnystėje svarbią vietą užima nepilnamečių, vaikų bei jaunimo sielovada. Dėl šios priežasties Bažnyčiai tenka bendrauti su nepilnamečiais ir vaikais labiau nei daugeliui kitų viešumoje veikiančių organizacijų. Visi žinome, kad nepilnamečiai yra itin priklausomi nuo suaugusiųjų, ypač vadovaujančių ir turinčių pasitikėjimą asmenų. Todėl labai svarbu, kad visi suaugusieji, dalyvaudami bažnytinėje ir visuomeninėje tarnystėje, protingai ir tinkamai elgtųsi su nepilnamečiais. Ypač didelio atsargumo reikia laikytis socialiai pažeidžiamų nepilnamečių – vaikų namų auklėtinių, asocialių šeimų vaikų – atžvilgiu. Asmenys, kurie darbuojasi su tokiais nepilnamečiais, privalo reguliariai konsultuotis su savo vadovybe.

Padažnėjusių nepilnamečių išnaudojimo atvejų akivaizdoje būtina dar kartą priminti nekintantį Bažnyčios mokymą ir imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų užtikrintas nepilnamečių saugumas, taip pat apsaugoti suaugusieji, kad nebūtų diskredituojama jų tarnystė.

Katalikų Bažnyčios dvasininkai, vienuoliai, darbuotojai ir savanoriai, dirbantys su nepilnamečiais, privalo laikytis toliau pateiktų elgesio GAIRIŲ ir jomis vadovautis. Šiomis nuostatomis nesiekama apsunkinti nepilnamečių sielovadinės tarnystės ar juo labiau užkirsti jai kelią, jos turi padėti išlaikyti gerus santykius su nepilnamečiais ir užtikrinti tinkamą sielovadą.

Jei atsirastų būtinybė nukrypti nuo šių nuostatų, būtina apie tai informuoti savo vyresnybę, taip pat pateikti pagrįstus paaiškinimus ir priežastis.

Tais atvejais, kai tenka neišvengiamai asmeniškai bendrauti su nepilnamečiais, nedalyvaujant aplinkiniams, būtina vadovautis protingumu ir išlaikyti ypatingą santykių diskretiškumą.

Apibendrinant šias pastangas, pateikiamos elgesio GAIRĖS, skirtos Katalikų Bažnyčioje su nepilnamečiais dirbantiems dvasininkams, vienuoliams, savanoriams ir kitiems darbuotojams:

1. Esant vienam (-ai) su nepilnamečiu, privalu vengti fizinio kontakto. Tais atvejais, kai toks kontaktas (pvz.,

apsikabinimas) yra būtinas ir tinkamas, reikia vadovautis protingumu ir išlaikyti santūrumą. Jei nepilnametis inicijuoja fizinį kontaktą iš draugiškumo, duodamas tinkamas, pagarbus ir trumpas atsakas.

2. Neleidžiama vienam (-ai) ir niekam nežinant būti su nepilnamečiu gyvenamosiose arba uždaroje patalpose (išskyrus būtinos pagalbos atvejus), nebent šios patalpos tiesiogiai skirtos sielovados tarnystei atlikti ir tiksliai šios tarnystės metu, pvz., išpažinčių kambarys dvasinio pokalbio arba išpažinties metu.

3. Atsakingieji už nepilnamečių sielovadą privalo pasirūpinti, kad vaikams ir nepilnamečiams skirtuose renginiuose (sporto, žaidimų) dalyvautų pakankamai atsakingų suaugusių asmenų. Vasaros stovyklose, be kunigų ir klierikų, privalo būti ir vadovų pasauliečių.

4. Tie, kurie nori nuolat rūpintis socialiai remtinais vaikais arba vaikais iš socialinės rizikos šeimų ir vaikų globos institucijų, PRIVALO turėti ne tik raštišką sutikimą iš tėvų (globėjų, atitinkamų valdžios institucijų), bet ir raštišką ORDINARO leidimą.

5. Su nepilnamečiais į keliones kartu privalo vykti ir pakankamai juos lydinčių suaugusių pasauliečių, kurie pagelbėtų garantuoti deramą jaunimo veiklos ir elgesio priežiūrą.

6. Dirbant su nepilnamečiais visuomet privalu išlaikyti etišką ir profesionalią laikyseną. Įvertinus ypatingą nepilnamečių prisirišimą prie suaugusiųjų, autoritetų, vadovaujančių asmenų, kurie jiems užtikrina pasitikėjimą ir saugumą, reikia itin vengti per didelio emocinio prisirišimo. Tai pastebėjus, nepilnametis turi būti nukreipiamas pas kitus suaugusiuosius, kurie galėtų toliau juo rūpintis. Tai ypač aktualu teikiant nepilnamečiams įvairias dvasines ir psichologines konsultacijas.

7. Jei nepilnamečių sielovadoje reikalingi ir būtini reguliarūs asmeniniai susitikimai, nepilnamečių tėvai (globėjai) turi būti informuojami, kad tokie susitikimai vyksta, jiems dera paaiškinti tokių susitikimų prasmę. Jei apie tai informuoti tėvus (globėjus) būtų kliūčių, sielovadą vykdančiam asmuo turi konsultuotis su savo vyresnybe.

8. Nepatariama vienam (-ai) keliauti su nepilnamečiu, kai yra reikalinga nakvynė.

9. Neleidžiama nepilnamečiui gyventi, nakvoti klebonijoje ar privačiame kunigo bute, išskyrus artimus kunigo giminaičius (pvz., sūnėną).

10. Nepadorių, dviprasmiškų žodžių vartoseną, nepadorių temų nagrinėjimas ir aptarimas, nepadorūs juokai, nepadoraus turinio filmai ir kompiuteriniai žaidimai, bet kokios formos erotinė ar pornografinė medžiaga yra visais atvejais neleistina sielovada vykdančių pasauliečių bei dvasininkų gyvenime ir aplinkoje. Tokios medžiagos naudojimas bendraujant su nepilnamečiais arba bet kokių erotinių ir pornografinių publikacijų bei įrašų laikymas nepilnamečių sielovadai skirtose patalpose visuomet yra rimtas nusikaltimas.

11. Visi, tiesiogiai dirbantys sielovados darbą su nepilnamečiais, privalo budėti ir rūpintis, kad nepilnamečiai neturėtų su savimi arba neturėtų galimybės įsigyti netinkamų filmų, vaizdajuosčių, garsajuosčių, DVD ar CD diskų ir lengvai prie jų prieiti, taip pat lankytis netinkamose internetinėse svetainėse.

12. Nepilnamečiams neleistina turėti pornografinės medžiagos, draudžiama padėti jiems įsigyti, gauti internetinę ar kitokią prieigą prie tokios rūšies medžiagos.

13. Vaikų ir jaunimo sielovadoje, kad ir kur ji būtų vykdoma, griežtai draudžiama vartoti alkoholinius gėrimus ar kitokius kvaišalus ir juos siūlyti nepilnamečiams. Griežtai draudžiama vartoti alkoholį nepilnamečius prižiūrintiems suaugusiems – net ir kai nepilnamečiai nedalyvauja. Taip pat dirbantiems su nepilnamečiais neleistina vartoti svaiginamųjų medžiagų, stipriai sąmonę veikiančių vaistų.

14. Asmuo, kuris pažeidžia šias nuostatas, nedelsiant privalo būti nušalintas nuo visų pareigų, susijusių su nepilnamečių sielovada ar ugdymu.

15. Kiekvienas, turintis žinių apie nepilnamečio prievartavimą arba turintis teisėtą priežastį manyti, kad vyksta (vyko) vaikų seksualinis išnaudojimas ar priekabiavimas, privalo kuo skubiau pranešti teisėtam Bažnyčios vyresniajam. Privaloma laikytis visų bažnytinės teisės normų ir procedūrų, kad būtų užtikrinta nepilnamečių apsauga ir deramai aiškinamasi dėl galimo įvykdyto nusikaltimo.

16. Bažnyčios vykdoma nepilnamečių ir vaikų sielovada nukreipta į jų žmogiškąją ir dvasinę brandą. Kiekvienas asmuo, suprasdamas ypač didelę atsakomybę darbe su nepilnamečiais, yra įpareigotas pasirūpinti tinkama aplinka ir erdve, kurioje galima garantuoti visapusišką nepilnamečių apsaugą.

Nepilnamečių apsaugos prevencijos gairės buvo priimtos Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenariniame posėdyje, vykusiam 2012 metų gegužės 22–24 d.

LVK generalinio sekretoriaus vysk. Gintaro Grušo atsakymai į „Bažnyčios žinių“ klausimus dėl paskelbtų Prevencijos gairių

Koks šių gairių tikslas ir kokiais pavyzdžiais vadovautasi jas formuluojant? Žinome, kad panašių prevencinių priemonių pirmiausia imtasi šalyse, kur lytinio piktnaudžiavimo atvejai sukėlė ypač skaudžių padarinių Bažnyčiai. Kaip šiuo požiūriu vertintina situacija Lietuvoje?

Šios gairės parengtos Šventojo Sosto nurodymu. Kiekviena Vyskupų konferencija buvo įpareigota parengti gaires suderinti su Šventuoju Sostu. Šiuo Tikėjimo mokymo kongregacijos nurodymu atsižvelgiama į skaudžias ir garsiai nuskambėjusias problemas visame pasaulyje. Lytinio piktnaudžiavimo skandalas iš pradžių atrodė kaip reiškinys, izoliuotas viename krašte ar vien anglosaksiškoje kultūroje. Tačiau vėliau išryškėjo, kad tai nepalyginti platesnė problema. Studijos parodė, jog nepilnamečių lytinio išnaudojimo atvejų pasitaiko visame pasaulyje ir šių nusikaltimų nuosimčiai panašūs visose, nors ir labai skirtingose kultūrose. Pasirodo, bažnytinė aplinka nėra pagrindinė šių nusikaltimų vieta, – kur kas dažniau jie įvykdomi šeimose ir mokyklose. Tačiau kunigų ar Bažnyčios darbuotojų lytiniai nusikaltimai yra ypač skaudūs ir visokeriopai žalingi, nes sugriauna pasitikėjimą tais, kurie veikia Bažnyčios vardu. Vatikanas, reaguodamas į iškilusias žaizdas, nusprendė, kad reikia daryti visa, kas įmanoma, kad šie reiškiniai nepasikartotų Bažnyčioje; negana to, Bažnyčia privalo imtis iniciatyvos padėti plačiai visuomenei suprasti ir mažinti šiuos moralinius ir kriminalinius nusikaltimus. Šios gairės primena, jog bažnytiniame gyvenime būtina visada išlikti budriems saugojant pažeidžiamiausius mūsų visuomenės narius.

Lietuvos Vyskupų Konferencija rengdama gaires pasinaudojo įvairių Vyskupų konferencijų patirtimi, tarp jų JAV, Airijos, Anglijos, Australijos ir Škotijos, atsižvelgdama į mūsų krašto ypatumus.

Prašome plačiau paaiškinti dvejopą Prevencijos gairių tikslą: ne tik užtikrinti nepilnamečių saugumą, bet ir apsaugoti suaugusius sielovados darbuotojus – kunigus, vienuolius bei pasauliečius – nuo nepagrįsto diskreditavimo.

Pagrindinis gairių tikslas yra žadinti sąmoningumą bendraujant su pažeidžiamiausiais visuomenės nariais. Pasauliniu mastu išplitęs skandalas įspėja, kad turime būti itin apdairūs bendraudami su nepilnamečiais (ir su tais, kurie dėl protinės negalios ar senatvės prilyginti nepilnamečiams). Privalome dėti visas

pastangas, kad būtų gerbiamas kito žmogaus orumas ir laikomasi krikščioniško bendravimo reikalavimų.

Patirtis rodo, kad yra buvę ir gali atsirasti atvejų, kai dėl bendravimo su nepilnamečiais neteisingai apkaltinami kunigai ar kiti Bažnyčios darbuotojai. Reikia laikytis deramo atsargumo, kad nebūtų sudaromos prielaidos tokiems įtarimams.

Turime vadovautis ir sveiku protu, pavyzdžiui, jeigu stovyklaujant vaikas susirgtų ir jam reikėtų pagalbos, tai šios gairės nedraudžia kunigui padėti, net jeigu nėra kito asmens patalpose. Tačiau jei pasitaikytų, kad nepilnametis (-ė) prašytų nakvynės klebonijoje, būtų protingiau paskambinti kokiai nors parapijos šeimai ir paprašyti, jog ji priglaustų tą jaunuolį nakčiai.

Kokie numatyti Prevencijos gairių diegimo etapai ir procedūros? Ar numatoma steigti specialias bažnytines stebėsenos institucijas įtraukiant į jų darbą taip pat moteris?

Prevencijos gairės publikuotos „Bažnyčios žiniuose“, su jomis supažindinti kunigai visose vyskupijose. Kunigai supažindinti ir su procedūrinėmis gairėmis, kad žinotų, kaip elgtis ir kur nukreipti suinteresuotą asmenį, jeigu atsirastų šios srities skundas. Jie taip pat supažindinti su galima tyrimo procedūra ir jo vykdymu.

Ateityje numatyta šios srities aptarimą įtraukti į seminaristų bei kunigų nuolatinio ugdymo programas.

Šiuo metu stebėsenos institucijų steigti nenumatoma, bet vyskupijų specialiose tyrimo komisijose privalo dalyvauti bent viena moteris. Šios komisijos vykdo gautų skundų preliminarų tyrimą ir, apklaususios visus suinteresuotus asmenis, teikia savo išvadas vyskupui. Moters vaidmuo šioje komisijoje yra itin svarbus, nes asmenims, patyrusiems kunigo piktnaudžiavimą, dažnai sunku atsakinėti į kito dvasininko arba net pasauliečio vyro klausimus.

Žinoma apie kitų šalių kultūrinius skirtumus, besireiškiančius kasdienio bendravimo gestais ar, pavyzdžiui, griežtais fizinio kontakto apribojimais mokyklose. Prevencijos gairėmis nenorima apsunkinti sielovados darbo, vis dėlto galima numanyti, kad kai kuriais atvejais raiškas šių nuorodų vykdymas gali kelti keblumą. Kaip tai turės įtakos, pavyzdžiui, bendravimui su ministrantais bažnytinėje aplinkoje?

Kai kurios Prevencijos gairių nuorodos, atrodytų, savaime aiškios bet kokioje krikščioniškoje aplinkoje, kaip antai netinkamos kalbos, pornografijos draudimas ir pan. Kitomis nuorodomis siekiama apsaugoti kunigus ir sielovados darbuotojus nuo nepagrįstų įtarinėjimų ateityje.

Didelių keblumų darbe su ministrantais neturėtų kilti, tačiau kiekvienas kunigas turės atidžiau stebėti savo elgesį. Bažnytinėje aplinkoje netinkamų prisilietimų iš principo neturėtų būti; stovyklose sportuojant, žaidžiant krepšinį ar futbolą, netyčiniai susidūrimai neturėtų kelti abejonių. Netinkamas elgesys, pavyzdžiui, būtų simuliuoti imtynes su jaunuoliais, nes tokia situacija sudarytų prielaidas apkaltinti kunigą priekabiavimu. Geriau laikytis kiek didesnio atsargumo, negu lengvabūdiškai ir neapdairiai elgiantis sulaukti neigiamų padarinių.

LVK plenarinio posėdžio komunikate pranešama taip pat apie gaires tyrimų, atliekamų gavus kaltinimus dvasininkams ir Bažnyčios darbuotojams. Kokiomis priemonėmis numatoma ginti sielovados darbuotojus nuo nepagrįstų bandymų juos diskredituoti?

Pirmoji priemonė, padedanti apsiginti nuo nepagrįstų bandymų diskredituoti, – tai pačios mūsų aptariamoms Prevencijos gairės. Jomis siekiama padėti išvengti situacijų, kurios gali būti dviprasmiškai interpretuojamos.

Reikia taip pat prisiminti, kad pirmutinis tyrimo tikslas yra nustatyti, ar tokie kaltinimai turi pagrindo. Apkaltintą asmenį tiek pagal kanonų, tiek pagal civilinę teisę saugo nekaltumo prezumpcija. Pirmiausia komisija turi pateikti vietos vyskupui savo išvadas, ar įvyko nusikaltimas, ar ne. Jeigu numanoma, kad nusikaltimas vis dėlto įvykdytas, toks atvejis perduodamas Tikėjimo mokymo kongregacijai, kuri savo ruožtu nusprendžia dėl tolesnių veiksmų, tarp kurių gali būti ir bažnytinio teismo baudžiamasis procesas.

LAISVI PASIRINKTI

IV gavėnios sekmadienis (C)
Joz 5, 9a. 10–12; 2 Kor 5, 17–21; Lk 15, 1–3. 11–32

Ketvirtą gavėnios sekmadienį skaitome Evangelijos tekstą apie tėvą ir du sūnus, labiau žinomą kaip sūnaus palaidūno palyginimą. Ši ištrauka iš Luko evangelijos yra visų laikų dvasingumo ir literatūros viršūnė. Išties, kokia būtų mūsų kultūra, menas ir civilizacija be šio gailėstingą Dievą apreiškimo? Šis pasakojimas niekada nesiliauja mus jaudinęs, ir kaskart jo klausydami ar jį skaitydami atrandame vis naujų reikšmių. Jis turi galią mums kalbėti apie Dievą, atskleisti jo veidą ir širdį. Kai Jėzus mums papasakojo apie gailėstingąjį Tėvą, viskas pasikeitė, dabar Dievą pažįstame: jis yra mūsų Tėvas, kuris iš begalinės meilės sukūrė mus laisvus ir apdovanotus sąžine, kuris kenčia, jei mus praranda, ir kuris švenčia, jei sugrįžtame. Pažvelkime atidžiau į šio palyginimo kai kurias detales.

Pasiėmęs savo dalį, sūnus iškeliauja į „tolimą šalį“, kur nebeužklysta joks tėvo prisiminimas, jokia žinia apie jį. Bažnyčios tėvai čia išvelgia vidinį pasitraukimą iš Dievo pasaulio, vidinį santykio nutraukimą, atsiribojimą nuo to, kas sava ir tikra. Sūnus apsuptas draugų, jis visada centre, gyvenimas akina, ir dar neįtartum, kad jo spindesys apgaulingas. Sūnus išivaizduoja, kad tai jis traukia naujus draugus, o iš tiesų su juo elgiamasi taip pat, kaip jis pasielgė su savo tėvu: savo draugams jis egzistuoja tiek, kiek yra turtingas, kiek gali dalyti švaistūniško gyvenimo žavesį. Savo palikimą sūnus išieikvoja. Ateina diena, kai turtai baigiasi, kai viskas išsenka, ir draugams nebelieka nieko, išskyrus jį patį. Pagal negailėstingą žemiškojo ir dvasinio pasaulio įstatymą („koku saiku seikite, tokiu ir jums bus atseikėta“, *Mt 7, 2*) draugai apleidžia jį, nes niekada neturėjo naudos iš jo paties. Jo likimas atspindi tėvo likimą: lieka vienišas, apleistas, atmestas. Jį paliko, kaip ir jis paliko savo tėvą, tačiau dabar jam tenka susidurti su neapsakomai didesne nelaime – savo vidiniu menkumu, o jo tėvas, nors ir apleistas, liko su didžiuliu turtu – nenugalima meile, kuri vertė atiduoti sūnui savo gyvenimą, susitaisyti su išsiskyrimu, kad tas galėtų laisvai žengti savo keliu. Sūnus prisimena, kad tėvo meilėje buvo duota laisva valia, ir iš jos plaukė visos gyvenimo gėrybės: „Jūs pirmiausia ieškokite Dievo Karalystės ir jo teismo, o visa tai bus jums pridėta“ (*Mt 6, 33*). Vieną dieną sūnus „susimąstė“, sakoma palyginime, suvokė save kaip susvetimėjusį, tikrai iškeliauvusį į „svetimą šalį“, nutolusį nuo savo egzistencijos tiesos. Dar iš tolo jį pasitinkantis tėvas labai susigraudino. Pasakojime vartojamas retas žodis „susigraudino“ (gr. *splagchnizomai*),

kurį evangelijos priskiria tik Jėzui (plg. *Mt 9, 36; 14, 14; 15, 32; 18, 27; 20, 34; Mk 1, 41; 6, 34; 8, 2; 9, 22; Lk 7, 13*) ir gerajam samariečiui (plg. *Lk 10, 33*).

Tad šio pasakojimo pagrindinė mintis yra aiški: dangiškasis Tėvas niekada neatsisako mylėti ir duoti gyvenimą savo kūriniams. „Duoti gyvenimą“ – tai paaukoti savo Sūnų ant kryžiaus. Jėzaus mirties ir prisikėlimo slėpinys mus atgimdo kiekvieną kartą, kai iššvaistome savo gyvenimą. „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (*Jn 3, 16*). Dažnai žmogui sunku suprasti šią Dievo širdies logiką. Kartą tikybos mokytoja, pasakodama mokiniams sūnaus palaidūno palyginimą, pastebėjo, kad daugelis jų buvo išsiblaškę. Tuomet paprašė mokinių atpasakoti tekstą raštu. Vienas berniukas parašė: „Turėjo žmogus du sūnus, jaunesniajam nepatiko būti namie, todėl sykį iškeliauvo toli, pasiėmęs su savimi visus pinigus. Tačiau ilgainiui pinigai baigėsi, tad vaikas nusprendė grįžti namo, nes neturėjo ko valgyti. Jam prisiartinus prie namų, tėvas jį pamatė, nudžiugęs pačiupo didelę lazdą ir bėgo pasitikti. Kelyje sutiko kitą sūnų, gerąjį, šis paklausė tėvą, kur jis taip skubas su tuo įnagiu. Tėvas atsakė: „Grįžo tavo netikėlis brolis; už tai, ką iškrėtė, nusipelnė, kad kaip reikiant gautų į kailį!“ – „Ar nori, kad padėčiau, tėti?“ – „Žinoma“, – atsakė tėvas. Abu smarkiai prilupo sugrįžėli. Po to tėvas pašaukė tarną, liepė paskersti nupenėtą veršį ir surengė didelę šventę. Juk galiausiai nenaudėliui visiems laikams iš galvos išmušė norą krėsti panašias kvailystes!“

Išties begalinė praraja skiria Dievą nuo žmogaus. Žmogus nepažįsta gailėstingumo, nepraktikuoja atleidimo, ignoroja susitaikinimą. Evangelijos tekste minimi fariziejai ir Rašto aiškintojai – tai bendras žmogaus įvaizdis, žmogaus, kuris mano pažįstas Dievą, nors apie jį nieko nežino, negeba išvelgti begalinės jo meilės ir gailėstingumo. Žmogiškoje prigimtyje yra klaida – gimtosios nuodėmės padarinys. Tačiau dieviškoje prigimtyje yra gailėstingumas ir atleidimas. Žmogus yra žmogiškoji prigimtis, bet ne gailėstingumas ir atleidimas. Dievas visada yra gailėstingumas ir atleidimas ir nori, kad ir žmogus tuo būtų. Bet kaip kūno žmogus įgyja gailėstingumo ir atleidimo prigimtį? Kūnas yra kūnas. Kol liks kūnu, tol žmogus bus negailėstingas, kerštingas, žiaurus. Todėl Jėzus Kristus ir atėjo: ne tik kad apreiškė begalinį Dievo gailėstingumą atgailaujantiems nusidėjėliams, bet ir kad perkeistų mūsų kūną, kuris gebėtų gyventi Dievo gailėstingumu. Dvejojpoje tiesos ir malonės dovanoje Viešpats Jėzus apšviečia mūsų protą, perkeičia mūsų širdį, palydi mūsų valią į vis tobulesnį dangiškojo Tėvo valios panašumą (plg. *Mt 5, 48*).

RAŠYTI ANT ŽEMĖS

V gavėnios sekmadienis (C)
Iz 43, 16–21; Fil 3, 8–14; Jn 8, 1–11

Svetimavimą smerkia šeštasis Dievo įsakymas. Jį smerkia ir Jėzus savo kalboje apie skyrybas (plg. Mt 19, 3–9). Žydų įstatymai šiuo požiūriu buvo labai griežti. Mirties bausmės sulaukia abu svetimautojai: „Jei vyras yra pagautas gulint su kito žmona, jiedu abu – vyras ir moteris, su kuria jis sugulė, – turi mirti“ (Ist 22, 22). Nežinia kodėl pas Jėzų atvedė tik moterį: vyras paspruko ar leido jam pasprukti, o gal jau užmuštas? Viena vertus, Jėzus sakė atėjęs ne panaikinti Įstatymo, bet jį įvykdyti. Tokiu atveju jis turėtų elgtis pagal Mozės Įstatymą ir prisidėti užmušant moterį akmenimis. Kita vertus, jis daug kalbėjo apie atleidimą, dažnai lankydavosi pas nusidėjėliais laikomus žmones, nes, kaip pats sakė, atėjo ne dėl sveikųjų, o dėl ligonių (plg. Mk 2, 17). Be to, jei pritaris moters egzekucijai, ji bus galima skusti romėnų valdžiai, kuri nepripažino mirties bausmės už svetimavimą.

Jėzus tyli. Jis neskuba ir pasilenkęs ima rašyti ant žemės. Gal nori, kad kažkiek apriimtų įsibaiminusi moteris ir neigiamų jausmų užvaldyta minia, o gal taip elgiasi norėdamas laimėti laiko, kad nepriimtų skuboto sprendimo? Tai vienintelė Evangelijos vieta, kurioje Jėzus kažką rašo. Šv. Jeronimo (+ 420) įsivaizdavimu, Jėzus pasilenkęs ant smėlio rašė kaltintojų nuodėmes. Jėzaus užrašas ar nupaišyta figūra ant žemės lieka paslaptis. Tačiau Jėzus nepalieka neatsakyto klausimo. Tai nebus nei „taip“, nei „ne“, bet trumpi, esminiai ir be pykčio ištarti žodžiai: „Kas iš jūsų be nuodėmės, tegu pirmas sviedžia į ją akmenį“ (Jn 8, 7). Ir pasilenkęs toliau rašo ant žemės, ten, kur guli akmenys. Jėzus nukreipia kalbą nuo teologinės diskusijos ir pasiūlo čia pat vykdyti teismo nuosprendį, kurį keblu įvykdyti, mat Jėzus iškelia neįvykdomą sąlygą. Pagal žydų teisę vykdant mirties nuosprendį pirmuosius akmenis privalėjo mesti liudininkai (plg. Ist 17, 7). Bet čia nuosprendį vykdyti gali ne tas, kuris užtiko moterį svetimaujant, bet tas, kuris yra be nuodėmės. Bet tegu mūsų nesuklaidina Jėzaus atsakymo reikšmė. Juk tai nereiškia, jog mums – kadangi patys esame nusidėjėliai – yra draudžiama siekti teisingumo ar paskelbti nuosprendį. Tačiau, tai darydami, mes esame kviečiami ištirti savo intenciją, sutaikinti kiek galima labiau teisingumą ir gailėstingumą.

Pradedant vyresniaisiais, visi išsiskirsto. Kur ir kaip jie išsivaikšto? Su kylančiu pykčiu dėl nesėkmingai paspėstų pinklių? Akmenis numes į šalį ar pasilaikys kitam kartui? Grįžta prie darbų mąstydami apie savo silpnumą ir išdavystes? Ar jie pasuko vidinio išlaisvi-

nimo ir intencijos išgryninimo keliu? Lieka tik moteris ir Jėzus, trapus kūrinys ir vienintelis žmogus be nuodėmės. Pasak šv. Augustino (+ 430): *Relicti sunt duo: misera et misericordia* (lot. „Liko dviese: vargdienė ir gailėstingumas“). Jėzus nė vieno neteisčia (plg. Jn 8, 15), nes atėjo išgelbėti nusidėjėlės žmonijos (plg. Jn 3, 17; 12, 47). Jis yra Dievo avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę (plg. Jn 1, 29; 4, 42; 1 Jn 4, 14).

Beje, tik Jėzus kreipiasi į moterį. Rašto aiškintojai ir fariziejai kalbėjo apie ją, bet jos neužkalbino. Ji nebuvo svarbi: neketinta užmegzti dialogo, bendrystės; ji buvo diskusijų objektas ir intriguojantis projektas, kurį parengė Jėzui. O Jėzus kalba moteriai, ją pastebi, atstato santykio pagarbą, kviečia į laisvę ir atsakomybę. „Nė aš tavęs nepasmerkisiu“ (Jn 8, 11). Tai atleidimo žodžiai. Tačiau jie priverčia susimąstyti. Kas gali atleisti, jeigu ne tas, kuris yra įžeistas. Juk aš negaliu tau atleisti blogio, kurį tu padarei kitam. Tai būtų patogu ir lengva. Tikrasis atleidimas yra tada, kai aš tau atleidžiu blogį, kurį tu padarei man ir dėl kurio man teko kentėti. Būtent dėl to Jėzus atleidžia, nes atėjo sutaikyti žmonijos su Dievu ir prisiimti žmonių nuodėmės, kuri jį atvedė į baimę, liūdesį, skausmą ir pagaliau į mirtį. „Jis pats savo kūne užnešė mūsų nuodėmes ant kryžiaus“ (1 Pt 2, 24). Tad žodžiais „pasilenkęs“ ir „atsitiesęs“ (Jn 8, 8. 10) evangelistas Jonas iš anksto skelbia Jėzaus Velykų slėpinį – mirtį ir prisikėlimą.

Iš tiesų Dievas nori ne nusidėjėlio mirties, bet atsivertimo, kad jis gyventų (plg. Ez 18, 23; 33, 11; Išm 11, 23. 26). Daugiau nebenusidėti jau buvo liepta ir ligoniui, išgydytam prie Betzatos maudyklės (plg. Jn 5, 14). Gailėstingumas ir atleidimas nenuvertina nuodėmės sunkumo. Nuodėmė ištrina Dievo Apsireiškimą pasaulyje. Todėl ji aiškiai, nors ir subtilia forma, pasmerkiama: „Daugiau nebenusidėk“ (Jn 8, 11). Ši moteris priartėjo prie mirties, bet paskutinę akimirką – ne dėl savo gebėjimų ar geros valios, bet malonės dėka – buvo išteisinga, apvilktą Kristaus šventumu. Iš jos prašoma tik to, ką jį gavo. Žodžiai: „Eik ir daugiau nebenusidėk“ suprantami ne tik kaip įsakymas, bet ir kaip vidinio išgydymo dovana. Šv. Augustinas sako: „Dievas neprašo negalimų dalykų, bet, kai prašo, jis tau duoda ir jėgų atlikti tai, ko iš tavęs prašoma.“ Kol prisimins, kad jai atleista, tol ši dieviškoji meilė duos jai jėgų būti gailėstingai ir ištikimai. Graikų, panašiai kaip ir lietuvių, kalboje žodis „atleisti“ taip pat reiškia „išlaisvinti“. Viešpaties atleidimas išlaisvina, kuria naują širdį ir dvasią, leidžia ir skatina pradėti naują gyvenimą: „Daugiau nebesiremkite tuo, kas buvo, nebemąstykite apie tai, kas seniai praėjo. Štai aš kurio naują dalyką! Jis dabar jau reiškiasi, negi nematote?“ (Iz 43, 18–19).

IŠSAUGOTI VILTĮ

Verbų sekmadienis (C)

Iz 50, 4–7; Fil 2, 6–11; Lk 22, 14–23, 56

Verbų sekmadienį prasideda svarbiausia liturginių metų savaitė – Didžioji savaitė. Pačios svarbiausios šios savaitės dienos – Didysis tridienis: ketvirtadienis, penktadienis ir Velyknaktis: naktis iš šeštadienio į sekmadienį. Kodėl ši savaitė vadinama Didžiąja? Todėl kad per ją paminimi didieji mūsų tikėjimo slėpiniai: Paskutinė Vakarienė, Kristaus Kančia, Mirtis ir Prisikėlimas. Didžiosios savaitės pradžia ženkliu Verbu procesija ir Kristaus Kančios skaitymas. Šiais metais skaitome Kristaus Kančią pagal Luką. Joje, kaip ir kitose evangelijose, gana dažnai pasigirsta vieno iš apaštalu vardas – Judas Iskarijotas. Jau vien Judo vardas tarp krikščionių sukelia instinktyvią priekaišto ir pasmerkimo reakciją. Žodis „Iskarijotas“ gali tiesiog reikšti „vyrą iš Kerijoto“, nurodant jo gimtąjį kaimą netoli Hebrono ir minimą du kartus Biblijoje (plg. Joz 15, 25; Am 2, 2) arba ir sikarijų iš radikalių uoliųjų atmainos (lot. *sica* – durklas, kuri naudodavo žydu ekstremistai užpuldami iš pasalu romėnų karius ir žydus kolaborantus). Kai kas šiame žodyje įžvelgia paprasčiausią hebrajiškos-aramėjiškos šaknies *ish-qaria* transkripciją: „tas, kuris jį išduoda“.

Judo išdavystė evangelijose kartais pasakojama kaip dar vykstantis (plg. Jn 6, 71), o kartais, ypač apaštalu sąrašuose, kaip jau įvykęs faktas (plg. Mt 10, 4; Mk 3, 19; Lk 6, 16). Pati išdavystė įvyko dviem momentais: pirmiausia Judui susitarus su Jėzaus priešais dėl trisdešimties sidabrinių (plg. Mt 26, 14–16), o paskui suėmimo metu, bučiniu išduodant mokytoją Alyvų kalne (plg. Mt 26, 46–50). Vis dėlto evangelistai dažnai pabrėžia ir Judo apaštališkąjį pašaukimą: jis yra pristatomas kaip „vienas iš Dvylikos“ (Mt 26, 14. 47; Mk 14, 10. 20; Lk 22, 3; Jn 6, 71). Jėzus net du kartus, kreipdamasis į apaštalus ir kalbėdamas apie Judą, jį nurodo kaip „vieną iš jūsų“ (Mt 26, 21; Mk 14, 18; Jn 13, 21). Ir Petras po Jėzaus prisikėlimo pasakys apie Judą, kad jis „juk buvo mūsų būryje ir turėjo dalį šioje tarnystėje“ (Apd 1, 17). Taigi kalbama apie asmenį, priklausiusį tiems, kuriuos Jėzus buvo išsirinkęs kaip artimiausius savo bendražygius. Bandant paaiškinti Didžiosios savaitės įvykius išskyla du klausimai. Pirmiausia savęs klausime, kaip Jėzus galėjo pasirinkti tokį žmogų ir net juo pasitikėti, juk, nors ir buvo paskirtas šios grupės ekonomu, jis apibūdinamas kaip „vagis“ (Jn 12, 6). Pasirinkimo paslaptis išlieka dar ir todėl, kad Jėzaus nuosprendis labai griežtas: „Vargas tam žmogui, kuris išduos Žmogaus Sūnų. Geriau jam būtų buvę negimti“ (Mt 26, 24). Dar neaiškesnis tampa Judo amžinasis likimas žinant, kad jis „gailėsčio pagautas nu-

nešė atgal aukštiesiems kunigams ir seniūnams trisdešimt sidabrinių ir tarė: 'Nusidėjau išduodamas nekaltą kraują'“ (Mt 27, 3–4), po to pasikorė (plg. Mt 27, 5).

Antras klausimas susijęs su Judo elgesio motyvacija: kodėl jis išdavė Jėzų? Yra įvairiausių hipotezių. Vieni tvirtina, kad jis buvo godus pinigų; kiti palaiko mesijinį aiškinimą: Judas nusivylė Jėzumi, pamatęs, jog šis nesiekia politinio ir karinio šalies išlaisvinimo. Iš tikro evangelijų tekstai remia kitą požiūrį: Jonas aiškiai sako, kad „velnias buvo įkvėpęs Simono Iskarijoto sūnaus Judo širdin sumanymą išduoti jį“ (Jn 13, 2); panašiai rašo ir Lukas: „Šėtonas įėjo į Judą, vadinamą Iskarijotu, vieną iš Dvylikos“ (Lk 22, 3). Judas atsidūrė kito valdžioje: kas nutraukia draugystę su Jėzumi, netampa laisvas, bet papuola į rankas kitoms galybėms. Tuo būdu einama anapus istorinių motyvacijų ir šis įvykis aiškinamas Judo, kuris pasidavė piktojo pagundai, asmenine atsakomybe. Vis dėlto Judo išdavystė išlieka paslaptis. Jėzus jį laikė savo bičiuliu (plg. Mt 26, 50), bet, kviesdamas eiti palaiminimų keliu, nedarė įtakos jo valiai ir nesiėmė išankstinių priemonių prieš šėtono gundymus, nes gerbia kiekvieno žmogaus pasirinkimą. Prisiminkime, kad panašiai ir Petras priešinosi Jėzui, bet susilaukė griežto priekaišto: „Eik šalin, šėtone, nes mąstai ne Dievo, o žmonių mintimis!“ (Mk 8, 33). Be to, Petras po savo didžiojo nuopuolio (plg. Mt 26, 69–75) gailėjosi ir rado atleidimą ir malonę. Judas irgi gailėjosi, bet jo gailėstis pagimdė nevirtę, kuri tapo savęs sunaikinimo priežastimi. Jis mato tik save ir tamsą, o ne Jėzaus šviesą, galinčią apšviesti bei nugaltėti ir tamsą. Nuo tikro gailėsčio neatsiejamas vilties tikrumas, kylantis iš tikėjimo didesne galia šviesos, Jėzuje tapusios kūnu. Šv. Benedikto († apie 560) reguloje rašoma: „Niekada nenusivilk dieviškuoju gailėstingumu.“

Išties gyvename gyvenimą, išstatytą įvairiems pavojams: Adomas atsiskyrė nuo Dievo rojuje, o šėtonas – danguje. Ne tas yra silpnas, kuris atsiskiria nuo Dievo, bet tas, kuris nebepasitiki juo. Užkalbinęs žmogų, Dievas atskleidžia savo pasitikėjimą mumis, ir dabar trokšta to paties pasitikėjimo iš mūsų. Negalima suklysti, kai yra abipusis pasitikėjimas. Tai gražiai atskleidžia šv. Kludijaus Kolombjero († 1682) malda Švenčiausiajai Jėzaus Širdžiai: „Žmonės gali atimti visus mano turtus ir garbę; liga gali atimti jėgas; nusidėjęs galiu netekti Tavo malonės; bet niekada nenustosiu pasitikėti Tavimi. Vieni ieško laimės turtuose, kiti – protingume ar gyvenimo saugume, arba geruose darbuose ir gausiose maldose. Mano vienintelis pasitikėjimas yra tai, kad aš pasitikiu Tavimi, kuris nėra vieno niekada neapvylei.“ Tad nepamirškime dviejų dalykų: Dievas gerbia mūsų laisvę ir laukia mūsų sugrįžimo, nes jis yra gailėstingas ir žmones mylintis Dievas.

SVARBIAUSIAS ISTORIJOS ĮVYKIS

Velykų sekmadienis

Jėzaus prisikėlimas – krikščionių tikėjimą į Kristų vainikuojanti tiesa ir drauge su Kryžiumi esminė Velykų slėpinio dalis. Prisikėlimas yra Įsikūnijimo viršūnė. Juo patvirtinama Jėzaus dievybė, taip pat visa, ką jis darė ir ko mokė. Juo įgyvendinami visi mums duoti dieviškieji pažadai. Be to, Prisikėlusysis, nuodėmės ir mirties nugalėtojas, yra mūsų nuteisinimo ir prisikėlimo pagrindas: „Kristus prisikėlė iš numirusių, savo mirtimi mirtį nugalėjo, mirusiems gyvybę dovanojo“ (Bizantijos liturgija, *Velykų tropariumas*). Šis įvykis turėjo istoriškai konstatuotų apraiškų. Seniausias rašytinis liudijimas aptinkamas apie 56 metus: „Pirmiausia aš jums perdaviau, ką esu gavęs, būtent: Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; jis buvo palaidotas ir buvo prikeltas trečiąją dieną, kaip skelbė Raštai; jis pasirodė Kefui, paskui Dvylikai“ (1 Kor 15, 3–5). Apaštalas Paulius čia kalba apie gyvąją Prisikėlimo tradiciją, apie kurią sužinojo po savo atsivertimo prie Damasko vartų (plg. *Apd 9, 3–18*).

Velykų įvykyje pirmiausia susiduriame su tuščiu Jėzaus kapu: „Kam ieškote gyvojo tarp mirusiųjų? Nėra jo čia, jis prisikėlė!“ (Lk 24, 5–6). Tuščias kapas dar nėra tiesioginis Prisikėlimo įrodymas; kodėl Kristaus kūno nebėra kape, būtų galima aiškinti ir kitaip (plg. *Jn 20, 13; Mt 28, 11–15*). Vis dėlto tuščią kapą visi suprato kaip svarbiausią ženklą; jį atradusiems Jėzaus mokiniams – pirmiausia moterims (plg. *Lk 24, 3. 22–23*), o paskui Petru (plg. *Lk 24, 12*) – tai buvo pirma dingstis įtikėti, kad Viešpats tikrai prisikėlė. Mokinys, kurį Jėzus mylėjo, tvirtina, jog, įėjęs į tuščią kapą ir išvydęs paliktas drobulės, pamatė ir įtikėjo (plg. *Jn 20, 2. 6–8*). Vadinasi, pamatęs tuščią kapą, jis suvokė: tai, kad Jėzaus kūno nėra kape, ne žmogaus darbas, ir Jėzus ne taip paprastai grįžo į žemiškąjį gyvenimą, kaip yra buvę su Lozoriumi (plg. *Jn 11, 44*). Pirmosios Prisikėlusįjį sutiko (plg. *Mt 28, 9–10; Jn 20, 11–18*) Marija Magdaliėtė ir šventosios moterys, ėjusios patepti Jėzaus kūno (plg. *Mk 16, 1; Lk 24, 1*), nes Didžiojo penktadienio vakarą, artėjant šabui (plg. *Jn 19, 31. 42*), jis buvo palaidotas skubotai. Taigi moterys buvo pirmosios Kristaus prisikėlimo skelbėjos net patiems apaštalams: „Moterys sugrįžo nuo kapo ir viską pranešė Vienuolikai ir visiems kitiems. Tai buvo Marija Magdaliėtė, Joana, Jokūbo motina Marija; jos ir jų draugės papasakojo tai apaštalams“ (Lk 24, 9–10). Tik paskui Jėzus pasirodė Petru, vėliau Dvylikai (plg. *1 Kor 15, 5*). Tad Petras, pašauktas stiprinti savo brolių tikėjimo (plg. *Lk 22, 31–32*), Prisikėlusįjį pamatė anksčiau už juos, o pastarieji, remdamiesi jo liudijimu, galėjo drąsiai skelbti: „Viešpats tikrai prisikėlė ir pasirodė Simonui“ (Lk 24, 34).

Pirmosios tikinčiųjų bendruomenės tikėjimas rėmėsi konkrečių, krikščionims pažįstamų ir daugiausia su jais tebegyvenusių žmonių liudijimu. Tie Kristaus prisikėlimo liudytojai pirmiausia yra Petras ir Dvylika, bet ne tik jie: Paulius aiškiai kalba apie Jėzaus pasirodymą „iš karto daugiau nei penkiems šimtams brolių“, po to „Jokūbui, paskui visiems apaštalams“ (1 Kor 15, 6–8). Mokinių tikėjimas buvo itin stipriai išmėgintas jų Mokytojo kančia ir mirtimi ant kryžiaus; apie tai jis pats buvo pranašavęs: „Simonai, Simonai! Štai šėtonas pareikalavo persijoti jus tarsi kviečius. Bet aš meldžiuosi už tave, kad tavasis tikėjimas nesusvyruotų. O tu sugrįžęs stiprink brolius!“ (Lk 22, 31–32). Mokiniai (bent kai kurie iš jų) Kristaus kančios buvo taip sukrėsti, jog ne iš karto patikėjo Prisikėlimo naujiena. Evangelijos vaizduoja anaipol ne mistinio pakilimo apimtą mokinių būrį, bet parodo juos prislėgtus ir išsigandusius (plg. *Lk 24, 17; Jn 20, 19*). Todėl jie nepatikėjo grįžusiomis nuo kapo moterimis, o jų „pranešimas jiems pasirodė esąs tuščios šnekos“ (Lk 24, 11). Velykų vakarą, pasirodęs Vienuolikai, Jėzus „prikaištavo jiems už netikėjimą ir širdies kietumą, kad netikėjo tais, kurie buvo matę jį prisikėlusį“ (Mk 16, 14). Net išvydę tikrą, prisikėlusį Jėzų, mokiniai dar dvejojo (plg. *Lk 24, 38–41*); tai jiems atrodė taip neįmanoma (plg. *Jn 20, 24–27*); net per paskutinį Jėzaus pasirodymą Galilėjoje, apie kurį pasakoja Matas, „kai kurie dar abejojo“ (Mt 28, 17). Todėl hipotezė, pagal kurią Prisikėlimas buvo apaštalų tikėjimo (ar per didelio patiklumo) „vaisius“, visiškai nepagrįsta. Priešingai, jų tikėjimas Prisikėlimu gimė – Dievo malonei veikiant – iš tiesioginio susitikimo su tikru, prisikėlusiu Jėzumi. Prisikėlusio Jėzaus sąlytis su mokiniais yra tiesioginis, jie gali jį paliesti (plg. *Lk 24, 39; Jn 20, 27*), drauge su juo valgyti (plg. *Lk 24, 30. 41–43; Jn 21, 9. 13–15*). Per tai Jėzus ragina juos įsitikinti, kad jis nėra dvasia (plg. *Lk 24, 39*), o svarbiausia, kad prisikėlęs kūnas, kurį jie mato, yra tas pats, kuris buvo kankintas ir nukryžiuotas, nes jame tebėra jo kančios žymės (plg. *Lk 24, 40; Jn 20, 20. 27*).

Tačiau šis tikras ir paliečiamas kūnas tuo pat metu turi ir naujų išaukštinto kūno savybių: Jėzus nebėra pavaldus nei erdvės, nei laiko dėsniams, jis gali atsirasti kur nori ir kada nori (plg. *Mt 28, 9. 16–17; Lk 24, 15. 36; Jn 20, 14. 19. 26; 21, 4*), nes jo žmogiškoji prigimtis jau nebėra gali būti pririšta prie žemės ir priklauso vien dieviškajam Tėvui (plg. *Jn 20, 17*). Su savo prisikėlusiu kūnu Viešpats Jėzus iš mirtingo gyvenimo pereina į visai kitą gyvenimą anapus laiko ir erdvės. Per Prisikėlimą jo kūnas tapo kupinas Šventosios Dvasios galybės; pašlovintas jis dalyvauja dieviškajame gyvenime, ir šv. Paulius gali apie Kristų sakyti, jog jis yra „žmogus iš dangaus“ (1 Kor 15, 47).

Parengė br. Ramūnas Mizgiris OFM

Paskutinė Jėzaus savaitė

2012 m. „Bažnyčios žinių“ vienuoliktajame numeryje, daugiausia remdamiesi 2009 m. Vokietijoje pasirodžiusia Michaelio Hesemanno knyga „Jėzus iš Nazareto. Archeologai ieško Atpirkėjo pėdsakų“, apžvelgėme evangelijų pasakojimus apie Jėzaus gimimą. Tikimės, kad mūsų skaitytojams bus naudinga susipažinti, ką Hesemannas, taip pat kiti autoriai sako apie Didžiąją savaitę.

Išankstinės pastabos

Prieš šio skyriaus apžvalgą pravartu pateikti dvi pastabas, padėsiančias geriau suprasti autoriaus poziciją.

1) Pasak Hesemanno, Jėzus nukryžiuotas 30-aisiais metais. Pagal Mėnulio kalendorių, kurio laikėsi oficialioji šventykla, nisano 15-oji, pirmoji Neraugintos duonos šventės diena, tais metais buvo balandžio 8-oji ir sutapo su šabo diena. Vadinasi, avinėliai šventykloje buvo skerdziami penktadienį, o vakare valgoma Paschos vakarienė. Ta data yra pagrindas, leidžiantis autoriui chronologiškai rikiuoti įvykius iki Jėzaus nukryžiuavimo. Prie datavimo problemos grįšime vėliau.

2) Savo knygoje autorius atkreipia dėmesį į kintantį tyrinėtojų požiūrį į Jono evangeliją. Atsisakoma nuomonės, kad Jono evangelija istoriškai mažiausiai patikima. Kaip tik priešingai, naujaisi archeologiniai radiniai patvirtino stulbinantį ir netikėtą Jono evangelijos tikslumą. Autorius šiuo atžvilgiu pateikia dvi ištaras: a) Jono evangelija yra tiesioginio liudytojo kūrinys, kaip visada ir teigė Bažnyčios tradicija; b) Jono evangelija yra vadinamoji *Ergänzungsevangelium* („papildančioji evangelija“), t. y. Jonas ją parašė jau turėdamas prieš akis kitas tris evangelijas, todėl nutarė ten pateiktos medžiagos nekartoti, bet ją papildyti ir patikslinti. Pagrindinis papildomas turinys yra Jėzaus mokymai, skirti artimiausiems mokiniams, taip pat keli Jėzaus gyvenimo epizodai, chronologinių duomenų patikslinimas ir pan. Iš to išplaukia tokia taisyklė: ten, kur sinoptikų ir Jono evangelijos istoriniai duomenys skiriasi tiek, kad jų neįmanoma suderinti, patikimesnė yra Jono evangelija.

Istorinis kontekstas

Istorinio konteksto dėlei pirma keli istoriniai duomenys. Šventykloje per metus pasidarbuodavo 7000 kunigų ir 10 000 levitų. Prekyba aukojimui reikalingais gyvūnais gyvulių augintojams ir pardavėjams buvo

pelninga, tebesitęsiančioje šventyklos statyboje dirbo 18 000 darbininkų, amatininkų ir pan. Visi buvo pavaldūs nedidelei pasiturinčių kunigų ir pasauliečių grupei, sudarytai vien iš sadukiejų. Jai taip pat priklausė šventyklos vyresnysis, kuriam buvo pavaldi šventyklos policija, taip pat trys ar keturi išdininkai, penki ar šeši šventyklos prižiūrėtojai, išmanantys kulto ir teisės klausimus. Po Erodo mirties ir Archelajaus nušalinimo romėnai vadovauti Judėjos gyventojams patikėjo sadukiejų aristokratijai ir vyriausiesiems kunigams. Pastariesiems buvo patikėta pareiga laiduoti provincijoje ramybę ir viešąją tvarką bendradarbiaujant su okupacine valdžia. To neatliekantis vyriausiasis kunigas būdavo be ceremonijų nušalinamas.

Manoma, kad Jeruzalėje anuo metu gyveno 80 tūkst. gyventojų. Į Paschos šventę iš visos šalies ir diasporos suplūsdavo apie 400 tūkst. piligrimų. Kas turėdavo giminių, apsistodavo perpildytuose namuose privačiuose žemės sklypuose. Kiti įsikurdavo už miesto sienų baltų palapinių miesteliuose. Suprantama, kad tokioje grūstyje kildavo neramumų pavojus. Šventyklos aristokratija visomis išgalėmis stengdavosi užkirsti tam kelią. Be to, per šventes savo būstinę į Jeruzalę perkeldavo ir Pilotas su keliomis kohortomis romėnų legionierių.

Betanijos problema

Remiantis Hesemanno pateikiama rekonstrukcija, paskutinį kartą į Jeruzalę švęsti Paschos Jėzus patraukė apie 30-ųjų metų kovo vidurį. Pakeliui sustojo Užjordanės Betanijoje, kur kelias dienas pamokslavo piligrimams. Štai čia ir iškyla vadinamoji Betanijos problema.

Kaimelis tokiu pavadinimu tikrai egzistavo prie Alyvų kalno, bet Užjordanėje? Jau III a. po Kr. Origeną trikdė, kad ten nėra šitaip vadinamos vietovės. Nuo to laiko niekam ir nepavyko už Jordano įtikimai identifiukuoti gyvenvietės, kuri evangelijoje vadinama „Betanija“. Hesemannas atkreipia dėmesį į įdomų sprendimą, pasiūlytą Naujojo Testamento tyrinėtojo Briano J. Capperio iš *Canterbury Christ Church University*.

Capperis tikina, kad „Betanija“ iš pradžių buvusi ne kokia nors gyvenvietė, bet institucija, esenų socialinės pagalbos namų bei gyvenviečių tinklo dalis – *beth anya*, paraidžiui: „vargšų namai“, kur esenų „ordino“ nariai, remiami turtingų geradarių, rūpindavosi vargšais. Tinklas buvęs dalis esenų siekio steigti naują, teisingą ir dievobaimingą visuomeninę tvarką, vadintą „Naujaja Sandora“.

Kas tie esenai? Tai vienas iš trijų sąjūdžių, išsikristalizavusių po pergalingo Makabiejų sukilimo. Kiti du – sadukiejai ir fariziejai. Glaustai prisiminkime:

Sadukiejai (iš hebr. *saddiq* – „teisusis“) nuo II a. pr. Kr. sudarė krašto aristokratiją ir kilmingąjį kunigų luomą. 70 narių turinčiame sindrione jie turėjo daugumą. Atmetė tradiciją ir pripažino tik rašytinį Įstatymą – Torą. Jų galios centras ir tikėjimo turinys buvo šventykla ir jos apeigos.

Jiems oponavo *fariziejai* (iš hebr. *perushim* – „atskirieji“), kilę iš *chassidim*, „pamaldžiųjų“, kartu su Makabiejais kovojusių dėl šventyklos. Bet paskui jie atmetė valdovų šeimą ir sadukiejų elitą kaip per daug prisitaikančius. Skrupulingai laikėsi Toroje nurodytų valgio ir švarumo nuostatų, taip pat 613 valgio ir švarumo įsakymų, patiktų Halachoje, „sakinėje Toroje“, t. y. tradicijoje.

Esenai (iš aram. *chase* – „pamaldus“) irgi kilo iš *chassidim* sąjūdžio, tačiau valdantiejiems buvo dar nepakantesni už fariziejus. Uzurpatoriumi laikė ir karalių ne iš Dovydo namų, ir vyriausiąjį kunigą, kilusį ne iš Aarono giminės. Tai, kad vyriausiasis kunigas iš Hasmonėjų giminės ir sadukiejai kontroliavo Jeruzalę ir šventyklą, jų steigėjas, „teisumo mokytojas“, laikė laikina blogio jėgų pergale prieš mesijo atėjimą.

Esenai, tiesą sakant, laukė dviejų mesijų – tikrojo žydų karaliaus, galinčio kilti tik iš Dovydo namų, ir tikrojo vyriausiojo kunigo (kunigo mesijo), kiliančio iš Aarono namų. Hesemannas atkreipia dėmesį, kad esenai, trokšdami laiku atpažinti ir paremti abu mesijus, palaikė artimus ryšius su Dovydo ir Aarono palikuonių šeimomis, vadinasi, turėjo žinoti apie Jėzų ir Joną Krikštytoją nuo jų gimimo. Hesemannas taip pat atkreipia dėmesį, kad Juozapas Flavijus esenų bendruomenę apibūdina kaip vėlesnių krikščioniškųjų ordinų pirmtakę: esenai niekinę turtus, bendrai dalijęsi nuosavybe, kiekviename mieste būta bendruomeninių namų, kur esenas galėdavo rasti viską, ko reikia gyvenimui. Be to, jie rūpinęsi vargšais.

Hesemannas taip pat mini, kad viename esenų ritinyje, rastame Kumrano olose, kalbama apie tris vietas, įkurtinas į rytus nuo Jeruzalės, kur tapusieji nešvariais galėtų apsivalyti ir pralaukti nustatytą laiką, kol jiems bus leista įžengti į šventyklą. Visus reikiamus kriterijus, tokioms vietoms keliamus vadinamajame „Šventyklos ritinyje“, atitinka trys gyvenvietės pietrytiniame Alyvų kalno pakraštyje: En Šemešas, Betfagė ir Betanija. Pro šias gyvenvietes kelias iš Jericho vedė į Jeruzalę, kur rinkdavosi didžiama piligrimų, norinčių išvengti kelionės per agresyvokai nusiteikusių Sama-

riją. Todėl spėtina, kad būtent čia esenai buvo įsteigę savo „Naujosios Sandoros“ „socialines stotis“. Čia piligrimai galėdavo pasiruošti įžengti į šventyklą ir čia tikriausiai taip pat būdavo rūpinamasi vargšais. Pasak Capperio, tokie namai buvę vienu metu piligrimų namai, vargšų virtuvės ir ligoninės.

Kas tą patvirtina? Pirma, evangelijose minimi Betanijos prie Alyvų kalno gyventojai: Lozorius ir jo seserys Marija ir Morta. Visi drauge gyveno celibatiškai. Suaugusiajam nevesti ar neištekėti tarp žydų daugiau negu neįprasta, galiausiai ankstyva santuoka ir vaikų gimdymas laikyti tiesiog pareiga Dievui. Vienintelė išimtis buvo esenai, pasak Juozapo Flavijaus, santuoką menkai vertinę ir daugiausia gyvenę celibatiškai.

Antra, Simonas Raupsuotasis, kurio namuose yra viešėjęs Jėzus. Tai, kad Simonas Raupsuotasis Betanijoje turėjo namus, patvirtina gyvenvietės kaip esenų kolonijos, skirtos kulto požiūriu nešvariesiems, pobūdį. Ir nesvarbu, kad Simonas buvo fariziejus, mat esenai simpatizavo fariziejams, jų bendras priešininkas buvo sadukiejai.

Trečia, 1951 m. Betanijoje dominikonų archeologas tėvas Pierre'as Benoit atrado didelę mikvą, panašią į aptiktas Kumrane ir Jeruzalės esenų kvartale. Įrenginys buvo per didelis, kad būtų buvęs skirtas asmeniniams tikslams. Viskas rodo, kad mikva priklausė esenų piligrimų namams.

Visiškai galimas daiktas, kad kita *beth anya*, skirta į Jeruzalę keliaujantiems maldininkams, buvo rytiniame Jordano krante priešais Jerichą, teikusį gerą progą šiame paskutiniame piligriminės kelionės etape dvasiškai ir kūniškai apsivalyti ir prireikus pasinaudoti esenų socialinės rūpybos paslaugomis.

Lozorius prikėlimas iš numirusių

Užjordanės Betanijoje Jėzų iš Betanijos prie Alyvų kalno pasiekia prašymas skubėti į pagalbą susirgusiam Lozoriumi. Jėzus dvi dienas uždelsia. Kodėl? Gal kad jau buvo sumanęs duoti sukrečiantį ženklą, nedviprasmiškai atkreipiantį dėmesį į jo mesijiškumą. Taip ir įvyksta. Anot Jono, daug žydų įtikėjo, garsas apie tai, matyt, pasiekė ir Jeruzalę. Sunerimo ir šventyklos vyresnybė. Ko jau ko, bet neramumų, kuriuos galėjo sukelti kandidatas į mesijus, ji tikrai netroško. Be to, pasak Jono evangelijos, Jėzus jiems jau seniai buvo žinomas kaip ramybės drumstėjas, tereikia prisiminti prekiautojų išvaramą iš šventyklos viešosios veiklos pradžioje prieš trejus metus. Veikiausiai tas faktas ir tapo dingstimi surengti teismo procesą.

Aptardamas Lozorius prikėlimą, Hesemannas atkreipia dėmesį į vieną smulkmeną, dar kartą patvirtinančią Jono evangelijos tikslumą. Toje vietovėje uolienoje iškalti štolnės pavidalo kapai, datuojami I a., būdavo akmenimis ne užritinami, bet užkišami. Tad Jono evangelijoje vartojamas žodis „nuimti“ (pažodžiui: „nukelti“), o ne „nuritinti“ labai tiksliai atitinkas istorinę realybę.

Lozorius prikėlimo iš numirusių įvykis, buvęs lyg sprogmuo Mesijo laukimo įkaitintoje aplinkoje per šventes, per kurias suplūsta iki pusės milijono tikinčiųjų, tikrai galėjo paskatinti šventyklos vyresnybę imtis veiksmų. Taigi, pasak Jono, sušaukiama teismo taryba. Štai čia iškyla suderinamumo su sinoptikų duomenimis problema – kada buvo sušaukta teismo taryba, pasmerkusi Jėzų myriop: po Lozorius prikėlimo, kaip rašo Jonas, ar po Jėzaus suėmimo, kaip teigia sinoptikai?

Kada buvo sušauktas sinedrionas?

Anot sinoptikų, teismo taryba Jėzaus teisti naktį susirinko Kajafo namuose, Jėzų naktį suėmus Alyvų kalne. Jonas, priešingai, teigia, kad Jėzų pirma tardo Anas, paskui Kajafas, tada Jėzus iškart perduodamas Pilotui. Lemtingas sinedriono posėdis, kai nutarta Jėzų nužudyti, anot Jono, įvykęs tarp Lozorius prikėlimo ir Jėzaus patepimo Betanijoje.

Hesemannas tvirtina: formalus teismo procesas su galiojančiu nuosprendžiu negalėjo įvykti naktį po Jėzaus suėmimo, nes būtų prieštaravęs žydų teisei ir papročiams. Toks teismo tarybos posėdis būtų turėjęs vykti Aptašytųjų akmenų salėje arba atitvorteje Karališkosios kolonų salės zonoje šventyklos rajone. Tos vietos naktį prieinamos tik budintiems levitams. Be to, naktiniai teismo posėdžiai būtų prieštaravę papročiams. Negana to, sprendimai, susiję su mirties bausme, niekada nebūdavo priimami apklausos dieną, visada tik kitą dieną. „Dėl šios priežasties teismo procesai, susiję su mirties bausme, niekada neturi vykti dieną prieš šabą ar dieną prieš šventę“, – nurodoma Mišnoje. O penktadienis, pagal žydų skaičiavimą, prasidėjęs ketvirtadienio vakarą, buvo diena ir prieš šabą, ir prieš Paschos šventę.

Pasak Hesemanno, Lukui kai kurie neatitikimai tikriausiai krito į akis, nes jis teismo procesą nukelia į rytą ir neužbaigia jo nuosprendžiu. Bet tada tampa neįmanoma sutilpti į realistišką chronologinį laikotarpį. Per šešias valandas turi įvykti per daug įvykių: sinedriono posėdis, Jėzaus perdavimas Pilotui, jo pirmasis tardymas, vedimas pas Erodą, antras pokalbis

su Pilotu, pasmerkimas, nuplakdinimas, kryžiaus nešimas ir nukryžiuavimas.

Hesemannas atkreipia dėmesį, kad būtent todėl žydų istorikas Geza Vermesas padarė išvadą, jog anos nakties įvykius įtikinamai perteikia vienintelis Jonas, kuris „remiasi patikimesne tradicija... Jo chronologinis planas prasmingas, o sinoptikų ne.“

Tolesni įvykiai

Pasak Jono, teismo taryba, išgirdusi apie Lozorius prikėlimą, nutarė Jėzų nužudyti. Sužinojęs apie pavojų, Jėzus pasitraukė į miestelį, vadinamą Efraimu (*Jn* 11, 54). Ši vietovė, šiandien vadinama et-Taijibe, yra už 20 kilometrų į šiaurės rytus nuo Jeruzalės. Gyvenvietė įsikūrusi ant vienos viršūnės rytiniame kalnyne šlaite. Iš ten atsiveria platus vaizdas į pietus ir galima iš tolo pastebėti persekiotojus. Tai dar viena labai realistiškai tiksliai Jono evangelijos detalė.

Jėzus pasitraukia, žinoma, ne iš baimės. Jis pats yra nustatęs savo mirties valandą – penktadienį, kai šventykloje skerdžiami avinėliai, – tad per ankstyvas areštas ir mirtis būtų tiesiog sugriovę jo planus.

Sekmadienį, 30-ųjų metų balandžio 2-ąją, „šešioms dienoms belikus iki Velykų“ pagal Joną (12, 1) arba porai dienų pagal sinoptikus (*Mt* 26, 1 ir *Mk* 14, 1), Jėzus grįžta į Betaniją prie Alyvų kalno. Dabar Simono Raupsuotojo namuose įvyksta tai, ką britų Naujojo Testamento tyrinėtojas Brianas J. Capperis vadina Jėzaus patepimu karaliumi.

Čia pravartu tarti keletą žodžių apie Jėzaus santykius su esenais. Jei esenai išties atidžiai stebėjo Dovydo ir Aarono palikuonių šeimą, norėdami iš anksto identifikuoti galimus kandidatus į mesijus, tai bent nuo tada, kai pradėjo veikti viešai, Jėzus tikrai turėjo atsidurti tarp jų.

Pasak Carsteno Peterio Thiedės, sąlyčio tarp Jėzaus ir esenų neabejotinai būta jau vien todėl, kad Jėzus troško užkalbinti visus žydus ir jų sąjūdžius, tarp jų ir esenus. Tačiau Jėzus dėl savo laikysenos, pavyzdžiui, šabo atžvilgiu esenams turėjęs atrodyti pavojingas liberalas, su kuriuo būtina kovoti. Thiedė teigia, jog ne be pagrindo dažnai spėjama, kad esenai, Naujajame Testamente išnyrantys kaip „erodininkai“, Jėzaus priešininkai, visada pasirodė su fariziejais, bet niekada – su sadukiejais. Thiedė priduria, jog tik po prisikėlimo ankstyvoji krikščionių bendruomenė patraukė dalį esenų į savo pusę.

Tačiau jei Lozorius, Marija ir Morta priklausė esenų bendruomenei, kaip tikina Capperis, tai scena po Lo-

zoriaus prikėlimo iš numirusių, kai Marija išpylė ant Jėzaus tepalo (*Mk 14, 3; Jn 12, 3*), vis dėlto rodo, kad esenų nusistatymas Jėzaus atžvilgiu mažų mažiausiai nebuvo vieningas ar bent pakito anksčiau – kad ir po Lozoriaus prikėlimo iš numirusių ir iki Jėzaus paskutinio įžengimo į Jeruzalę. Tepalo buvo „svaras“, kiekis didokas, o ir kainavo nemažai – tris šimtus denarų. Ši suma atitinka padienio samdinio metines įplaukas. Jei Lozorius, Marija ir Morta tarnavo esenų karitatyvinėje įstaigoje, tai suprantamesnė tampa ir mokinių pastaba, kad tuos pinigus būtų buvę geriau išdalyti vargšams, t. y. panaudoti karitatyviais tikslais namų veikloje.

Anot Capperio, Marija šiuo savo veiksmu atliko karališkojo patepimo ritualą šitaip paskelbdama, kad Jėzus iš Nazareto tikrai esąs Mesijas, Pateptasis, išgelbėsiantis pasaulį. Capperis rašo: „Marija paskelbė Jėzų vargšų Mesiju, esenų karitatyvinių įstaigų Judėjoje tinklo, turėjusio padėti pamatą naujai, teisingai visuomeninei tvarkai, vadintai Naująja Sandora, galva.“ Marija tokio veiksmo tikrai negalėjo atlikti, pirma negavusi savo bendruomenės pritarimo. Sunku pasakyti, kiek pagrįstas toks spėjimas, tačiau samprotavimai apie esenų namus ir Jėzaus santykių su esenais gija tikrai įdomi.

Jei tiesa, kad Betanija prie Alyvų kalno buvo paslaugų piligrimams centras, galima įsivaizduoti, kad tomis dienomis jis buvo prigrūstas Jeruzalėn plūstančių maldininkų. Lozoriaus prikėlimas tebebuvo šviežias visų atmintyje, ir galima įsivaizduoti, kaip jie visi turėjo degti viltimi, kad pagaliau sulaukė Mesijo.

Įžengimas į Jeruzalę

Kitą dieną, pirmadienį, 30-ųjų metų balandžio 3-iają, Jėzus kaip pateptasis Mesijas – Karalius įžengia į Jeruzalę. Spėtina, kad jis ir jo mokiniai esenų gyvenvietės didžiojoje mikvoje atliko ritualinį apsiplovimą. Jeruzalę jis pasiekė keliu per Betfagę, dar vieną esenų gyvenvietę.

Pakeliui pasiuntė mokinius į kaimą (galbūt priklausantį tai pačiai esenų bendruomenei), kad atvestų asiliuką, ant kurio įjojo išpildydamas Zacharijo pranašystę apie ateinantį taikos karalių: „Didžiai džiūgauk, Siono dukterie, garsiai krykštauk, dukterie Jeruzale! Štai pas tave ateina tavo Karalius, jis išaukštintas ir pergalingas, jis nuolankus ir joja ant asilo, ant asiliuko, asilės jauniklio“ (*9, 9*).

Gali būti, kad jį lydėjo ne tik mokiniai, bet ir įsiauđrinę bei džiūgaujantys esenų „vargšų namų“ gyventojai, ir ten apsisotoję piligrimai: „Taigi dabar liudijo apie jį

minia, buvusi su juo, kai jis pašaukė Lozorių iš kapo ir prikėlė iš numirusių“, – tikina Jonas (*12, 17*). Palydos užsidegimas, garsas apie Jėzų ir inscenizacija, galimas daiktas, užkrėtė ir žmones Jeruzalėje.

Entuziastingo sutikimo sceną savo knygos „Jėzus iš Nazareto“ II dalyje visais aspektais puikiai išgvilđeno popiežius Benediktas XVI. Jėzus buvo sutiktas kaip lauktasis Mesijas, atėjęs išpildyti savo tikrosios paskirties. „Atėjo valanda, kad būtų pašlovintas Žmogaus Sūnus“, – pasakė jis vienoje iš paskutinių viešųjų kalbų helenistams. Mokiniai tikriausiai tai suprato kaip užuominą apie greitą triumfą ir nelabai kreipė dėmesį į tolesnius Jėzaus žodžius apie pakėlimą nuo žemės (plg. *Jn 12, 23; 32*). Niekas dar nė nenuėokė, kad per šią Paschos šventę jis bus tikrasis paaukotas avinėlis.

Sambrūzdis Jėzaus jau tykančiai šventyklos vyresnybei turėjo sukelti nerimą. Todėl Jėzus, įžengęs į Jeruzalę, greitai pasišalino nuo minios. Jonas nieko nemini apie prekiautojų išvayrą, mat tai įvyko, jo teigimu, Jėzaus viešosios veiklos pradžioje. Turint prieš akis visą kontekstą, Jono versija čia irgi atrodo įtikimiausia. Artimiausias dienas Jėzus praleido Betanijoje, šventyklą aplankydamas tik lydimas keturių artimiausių mokinių – Petro, Jokūbo, Jono ir Andriejaus (*Mk 13, 2*). Grįždamas vakare atgal pakeliui jis jiems pranašavo apie karus, persekiojimus ir galiausiai apie savo sugrįžimą.

Datavimo problema

Skaitytojui į akis krinta prieštaringi chronologiniai duomenys evangelijose. Štai sinoptikai sekmadienį įvardija kaip likus „porai dienų“ iki Velykų (plg. *Mk 14, 1*). Taigi tuo remiantis Paschos šventė turėjo būti jau antradienį. Jėzaus mokiniai „pirmąją Neraugintos duonos dieną, kai aukojamas Velykų avinėlis“, teiraujasi Jėzaus, kur paruošti Velykų vakarienę (*Mk 14, 12; Mt 26, 17; Lk 22, 7*). Labai keistas klausimas, nes žydai Paschos vakarienę, *seder*, valgo tos šventės išvakarėse. Likusiomis šventinės savaitės dienomis valgoma tik „nerauginta duona“. Dar painiau pasidaro, kai Jono evangelijoje žydai Didįjį penktadienį vengia Piloto pretorijaus, „kad nesusiteptų ir galėtų valgyti Velykų avinėlių“ (*Jn 18, 28*), o evangelistas įvardija Jėzaus nuėisimo laiko momentą: „Buvo Velykų išvakarės, apie šeštą valandą“ (*Jn 19, 14*).

Hesemanno akimis, tuos prieštaravingus duomenis paaiškinti nesunku. Atradus esenų raštiją Kumrano olose, paaiškėjo, kad Jėzaus laikų Jeruzalėje taikyti du kalendoriai:

a) Egzistavo Saulės kalendorius, juo naudojosi esenai. Pagal jį kiekvienas mėnuo visada prasidėdavo trečiadienį. Taigi nisanos 15-oji, pirmoji Neraugintos duonos šventės diena, visada būdavo trečiadienis, o Paschos vakarienė būdavo valgoma antradienio vakarą. Toks kalendorius teikė vieną didelį privalumą: pasirengimo Paschai diena, kai skerdziami avinėliai, niekada nesutapdavo su šabu, ir taip išvengta su tuo susijusių komplikacijų.

b) Oficialioji Jeruzalė, t. y. šventykla, taikė Mėnulio kalendorių. Remiantis šiuo kalendoriumi, nisanos 1-oji prasidėdavo su pirma pavasario jaunatimi, o nisanos 15-oji atitikdavo pirmą pavasario pilnatį. 30-aisiais metais nisanos 15-oji sutapo su balandžio 8-ąja – šabu. Aukojimo avinėliai šventykloje buvo skerdziami išvakarėse – penktadienį. Penktadienio vakarą valgyta ir *seder* vakarienė. Turint prieš akis šventyklos kalendorių, mokinių klausimas „pirmąją Neraugintos dienos dieną“ (pagal esenų kalendorių), trečiadienį, kur paruošti Velykų vakarienę, tampa suprantamas ir prasmingas.

Jėzus nešventė nei esenų, nei fariziejų bei sadukiejų *seder* vakarienės, jis net visiškai atsisakė avinėlio aukojimo, nes pats turėjo tapti paaukotu avinėliu.

Jėzus mokiniams nurodo: „Eikite į miestą. Ten jus sutiks žmogus, vandens ąsočiu nešinas. Sekite iš paskos ir, kur jis nuves, sakykite namų šeimininkui: 'Mokytojas liepė paklausti: kur man skirtoji menė, kurioje su mokiniais galėčiau valgyti Velykų vakarienę?' Jis parodys jums didelį aukštutinį kambarį...“ (Mk 14, 13–15).

Kas galėjo būti tas žmogus, nešinas vandens ąsočiu? Hesemanno atsakymas toks pat, kaip Carsteno Peterio Thiedės knygoje „Petras“, beje, Katalikų interneto tarnybos išleistoje ir lietuvių kalba. Pasak Thiedės, „tai tikrai keistokas apibūdinimas. Sykiu tas požymis turi pakankamai kristi į akis, kad būtų įmanoma identifikuoti. Kiek žinome, anuomet vandenį nešiodavo tik moterys, ir paprastai ant galvos. Vyrai vandenį nešiodavo maišuose po pažastimi, ir tai tik tarnai bei vergai. Kadangi čia vandenį neša vyras ąsotyje, spėtina, jog jis priklauso bendruomenei, kurioje nėra nei moterų, nei tarnų ar vergų, bet kuri yra pakankamai didelė, kad galėtų išlaikyti svečių namus. Tuometinėje Jeruzalėje tai galėjo būti vienintelė grupė – esenai, be tarnaičių, tarnų ir vergų celibatiškai gyvenę ugdymo centruose Kumrane ir Jeruzalėje“ (p. 97).

Taigi vėl eseniškasis pėdsakas. Pasak Hesemanno, Jėzus čia pasinaudojęs savo ryšiais tarp esenų. Visiškai galimas dalykas, turint prieš akis tai, kas apie tuos

ryšius pasakyta anksčiau. Paieškomas šventyklos vyresnybės, Jėzus galėjo imtis tam tikrų saugumo priemonių. Bet, anot Hesemanno, pasirinkti Paskutinei vakarienei esenų svečių namus Jėzų paskatinti galėjo ir kiti sumetimai: a) kadangi esenai jau buvo atšventę *seder* vakarienę, visos patalpos ir namai buvo kultūriškai švarūs, t. y. jau po išvalymo ceremonijos, lydimos tam tikrų maldu; b) tik čia buvo nuo antradienio vakaro likusios paaukotų avinėlių mėsos ir neraugintos duonos, kurios Jeruzalėje buvo įmanoma gauti tik penktadienį; c) be to, nisanos 16-oji išsiskyrė tam tikra simboliška: tą dieną šventykloje kaip deginamoji auka būdavo atnašaujamas *omer*, pirmasis naujo derliaus javų pėdas, taigi tai būdavo padėkos už duoną šventė (o „Eucharistija“ ir reiškia ne ką kitą, kaip „dėkojimą“).

Taigi Paskutinė vakarienė, pasak Hesemanno, įvyko nisanos 16-ąją pagal esenų kalendorių, nisanos 13-ąją pagal oficialų žydų kalendorių, 30-ųjų metų balandžio 6-ąją pagal mūsų kalendorių.

Paskutinė vakarienė

Jėzus su mokiniais Paskutinę vakarienę valgė Jeruzalės esenų kvartale. Tai rodo ne tik minėtas Jėzaus paliepimas mokiniams surasti vyrą, nešimą vandens ąsočiu, bet ir pati Paskutinės vakarienės salės vieta, kurią 2009 m. gegužės 12 d. aplankė popiežius Benediktas XVI. Paskutinės vakarienės salė yra už 200 metrų į šiaurę nuo buvusių Esenų vartų tame kvartale, kuriame gyveno esenai.

Juozapas Flavijus, anot Hesemanno, teigia, kad esenų sekta rėmė Erodo Didįjį, mat tas nuo valdžios nušalino esenų nekenčiamus Hasmonėjus. Erodas jiems dovanojęs ištisą miesto dalį, į kurią vedė atskiri vartai, vadinamieji Esenų vartai. Esenų kvartalas buvo miesto pietvakariniame kampe, kur vakarinė siena susikerta su pietine. 1977 m. benediktinų archeologas Bargilas Pixneris atrado Erodo laikų vartų likučius tuometinėje Jeruzalės sienoje ir įrodė, kad jie sienoje buvo įrengti vėliau, nei buvo pastatyta pati siena, – matyt, todėl, kad esenamams reikėjo atskiro įėjimo į savo kvartalą. Įvairūs vėlesni archeologiniai kasinėjimai nedviprasmiškai patvirtino, kad toje teritorijoje gyventa esenų.

Taigi Paskutinę vakarienę Jėzus šventė esenų svečių namuose. Hesemannas pastebi, kad Jėzaus itin liberali praktika turėjo iš pradžių atstumti daug konservatyvių sektos sekėjų. Tačiau, kita vertus, esenai turėjo ir suprasti, kad atėjus Mesijui visa bus kitaip. Juk griežtos kultinio švarumo taisyklės buvo tik pasirengimas artėjančiai Dievo Karalystei ir nebegalios stojus malonės

ir atleidimo metui. O Jėzus, kaip Dovydo palikuonis, buvo rimtas kandidatas į mesijus. Negana to, parodė jiems daug savo mesijiškumo ženklų.

Hesemannas atkreipia dėmesį į Mt 11, 5, kur Jėzus atsako Jono Krikštytojo mokiniams, ar jis tas, kuris turi ateiti: „...aklieji praregi, raišieji vaikščioja, raupsuotieji apvalomi, kurtieji girdi, mirusieji prikeliama, vargdieniams skelbiama Geroji Naujiena.“ Vienas ketvirtoje Kumrano oloje atrastas fragmentas kone žodis į žodį sutampa su ta ištara: „Jis... atvers akliems akis, ištiesins sulenktuosius... išgydys mirtinai sergančius, prikels mirusiuosius, kenčiantiems skelbs gerąją naujieną.“ Jėzus savo darbais esenams tarsi prikišamai rodė esąs Mesijas. Jei Capperio hipotezė teisinga, įsivaizduokime, kokio poveikio ženklas turėjo būti Lozorius prikėlimas esenų kolonijoje. Galbūt būtent tai galutinai ir nulėmė spėjamą Jėzaus papetimą Karaliumi Betanijoje.

Anot Hesemanno, tai, kad Paskutinė vakariene buvo švenčiama esenų svečių namuose, paaiškina, kodėl dalyvavo mokiniai, bet ne moterys, nuolatos lydėjusios Jėzų. Pagal esenų ordino taisyklės moterys negalėjo dalyvauti bendruomeniškuose valgymuose. Tų taisyklių fone suprantamesnis tampa ir mokinių ginčas, kas didesnis, mat jose nustatyta griežta seka užstalėje: „Kunigai sėdi pirmieji, paskui vyresnieji, likusieji kiekvienas pagal savo rangą“, – rašoma viename iš Kumrano ritinių. Ir toliau: „Paruošus valgį... kunigas tesukalba palaiminimą ištiesęs ranką virš duonos ir vyno pirmienų.“

Savaime suprantama, įžengiant į esenų kvartalą pirma reikėdavo atlikti įprastinius ritualinius apsiplovimus, galbūt net Bargilo Pixnerio atkastoje esenų mikvoje prie Esenų vartų. Galimas daiktas, kad apie tokias ritualines maudynes Jėzus užsimena prieš mokinių kojų mazgojimą išstardamas žodžius: „Kas išsimaudęs, tam nėra reikalo praustis, nebent kojas nusimazgoti“ (Jn 13, 10).

Pasak autoriaus, evangelijose užsimenama ir apie mokinių „sėdėjimo“ tvarką. Paprastai vadinamasis *triclinium*, trys stalai, būdavo sustatomi arklio pasagos forma. Mokiniai gulėjo ant jų, kiekvienas pasirėmęs ant kairės rankos. Jėzus užėmė „pirmą vietą“ kairėje puslankio pusėje. Greta jo įsitaisė Jonas ir Petras – abu garbingose vietose. Kiekvienas gulėdavo savo kaimyno pašonėje, atgręžęs į jį nugarą. Norint ką nors šiam pasakyti, kad kiti to neišgirštų, jam tereikėdavo loštelėti atgal ir pasukti galvą.

Jonas, mokiny, kurį Jėzus „mylėjo“ (Jn 13, 23), užėmė vietą, tradiciškai skirtą sūnui. Jei tiesa, kad, pasak Euze-

bijaus, Ireniejaus, Klemenso ir kitų ankstyvosios krikščionybės autorių, Jonas Efeze miręs natūralia mirtimi netrukus po 100-ųjų metų, vargu ar jis būtų perkopęs daugiau nei devyniasdešimtį metų. Tad Paskutinės vakarienes metu jam galėjo būti 16 ar 18 metų, savotiškas Benjaminas tarp apaštalų, kurie visi jau buvo subrendę vyrai. Galbūt dar ir dėl to jauno amžiaus Jėzus kryžiaus papėdėje patikėjo jam savo motiną.

Paskutinės vakarienes metu iš patalpos pasišalina Judas Iskarijotas. Šventyklos policija nedrįso viešai suminti Jėzaus vengdama galimo sujudimo ir maišto. Todėl Judo pasisiūlymas atvesti policiją į nakvynės vietą buvo labai priimtinas. Veikiausiai dėl didelės grūsties švenčių dienomis Betanijoje Jėzus iš ten persikėlė į olą, priklausiusią privačiai alyvmedžių plantacijai ir šiaip naudotai kaip *gat-šemanim*, alyvuogių spaudykla.

Judui pasišalinus, Jėzus įsteigė svarbiausią Bažnyčios sakramentą – Eucharistiją, simboliškai užbėgdamas į priekį savo kūno paaukojimui ir kraujo išliejimui Didįjį penktadienį. Per Paskutinę vakarienę Jėzus sukalbėjo žydų tradicinę *pessach-haggadah* (Mk 14, 22) ir valgį užbaigė „Didžiuoju Haleliu“ (Mk 14, 26), kurį sudarė 113–118 ir 136 psalmės. Tada dvylika vyrų išėjo į vėsią naktį.

Pasak Hesemanno, jie pro Esenų vartus nusileido į atšiaurų Hinomo slėnį, simbolizavusį žydams pragarą. Ankstyvaisiais bibliniais laikais kanaaniečiai čia savo dievams aukodavo vaikus. Žemiau Vandens vartų jis susikirsdavo su Kedrono upelio slėniu, kuriuo žiemą tekėdavo vanduo, kaip vėlgi labai tiksliai pastebi Jonas (18, 1, pažodžiui verčiant: „Žiemos upelis“). Žydai tą slėnį vadino ir *Josafat* slėniu, pažodžiui: „Dievas teisia“. Jis driekiasi tarp šventyklos ir Alyvų kalno, kurio šlaitai dar ir dabar nusėti žydų kapų.

Hesemannas rašo: „Pakelėje trys akmeniniai kunių kapai iš Hasmonėjų ir Erodo laikų. Naktį, kai Jėzus buvo išduotas, jų balkšvas kalkakmenis blyškioje pilnaties šviesoje turėjo boluoti itin vaiduokliškai. Tolumoje lojo šunys. Ore tvyrojo kažkas grėsminga, būsimų įvykių nuojauta. Leisdamasis į „teismo slėnį“, Jėzus brovėsi į giliausią istorijos tamsą.“

Getsemanė

Vietą, kur Jėzus iškentėjo didžiausią mirties baime, vėl tiksliausiai nurodo Jonas. Lukas pamini tik Alyvų kalną (22, 39), Matas (26, 36) ir Morkus (14, 32) ūkį, vadinamą Getsemane, o Jonas dar patikslina „anapus Kedrono (žiemos) upelio“ (18, 1). Getsemanė nebuvo tikrinis vardas, taip hebrajiškai vadinta alyvuogių

spaudykla, priklausiusi alyvmedžių plantacijai. Alyvuogių spaustuvai paprastai stovėdavo olose. Jei nemanome, kad Jėzus su mokiniais šaltomis balandžio naktimis ketino miegoti po atviru dangumi, galime tarti, jog galvoje turima būtent tokia ola.

Tik Lukas, gydytojas, pamini medicininę smulkmeną: Jėzus prakaitavęs krauju. Ilgai manyta, jog evangelistas čia vaizdingai sutirština spalvas. Iš tiesų tai retas fiziologinis reiškinys, vadinamas *hematidrosis* („prakaitavimas krauju“), pasitaikantis žmonėms, apimtiems didžiulės įtampos (pvz., prievartavimo aukoms ar nuteistiesiems mirti). Dėl didžiulės vidinės ir išorinės įtampos sutrūkinėja odos kraujagyslės ir kraujas per poras išteka susimaišęs su baimės sukeltu prakaitu.

Savaime suprantama, kad Jėzus jautė mirties baimę. Tačiau Benediktas XVI savo knygos „Jėzus iš Nazareto“ II dalyje nurodo dar vieną veiksnį, galėjusį Jėzui kelti didesnę kančią nei mirties baimė. Jis rašo: „Kaip tik todėl, kad yra Sūnus, Jis nepaprastai ryškiai regi visą purviną blogio upę, visą melo ir puikybės galią, visą blogio rafinuotumą ir baisumą <...>. Kaip tik todėl, kad yra Sūnus, Jis visu gilumu pajaučia siaubą, visą purvą ir bjaurastį, kurią turės išgerti iš Jam skirtosios „taurės“ – visą nuodėmės ir mirties galią“ (p. 127). Dievo Sūnus, kuriam nieko nėra bjauriau už nuodėmę ir blogį, visa tai „turi įimti savin, kad tai Jame būtų pakirsta ir nugalėta“.

Jėzus suimamas ne be incidentų. Pasirodžius šventyklos policijai, vienas mokinyš – pasak Jono, Petras, – nukerta vyriausiojo kunigo tarnui Malkui ausį. Čia Hesemanas toliau iš esmės sutrauktai pakartoja interpretaciją, kurią savo knygoje „Petras“ pateikė Carstenas Peteris Thiedė (p. 72–73). Pasak Thiedės, vardas Malkus yra nabatėjiškos kilmės ir rodo aukštesnį tarno rangą. Petras trumpu kalaviju nukerta jam dešinę ausį. Tokiu veiksmu Petras ne mėgina pasipriešinti šventyklos policininkams, bet atlieka simbolinį aktą, nukreiptą prieš vyriausiąjį kunigą. Mat tarnas atstovaudavo šeiminiui. O, pasak *Kun 21, 18*, „kunigo tarnybos negali vykdyti tas, kurio kūnas ar veidas sužalotas“. Be to, Petras taikė į dešinę ausį, nes pagal anuometinius fizinės žalos atlyginimo nuostatus dešinė kūno dalis būdavo vertingesnė už kairę. Pasak Thiedės, „žinia akivaizdi: Petras paskelbia vyriausiąjį kunigą esant netinkamą vykdyti tarnybą“. Taip jis nori duoti ženklą: „Vyriausiojo kunigo nebėra, šventyklai niekas nevadovauja, dabar turi prasidėti galutinė mesijinė kova.“

Jei tokia rekonstrukcija teisinga, tai šitai rodo, kad Jėzaus mokiniai nesuprato ar nekreipė dėmesio į išanks-

tines Jėzaus užuominas apie jo laukiančią kančią. Jie ir juolab džiūgaujanti minia, atlydėjusi jį į Jeruzalę, tikėjosi, kad dabar Mesijas regimai sutriuškinsias priešus ir įsteigsias Dievo Karalystę. Galima įsivaizduoti, kaip turėjo sutrikti Petras, kai, priešingai jo lūkesčiams, Jėzus leidosi suimamas.

Tik Morkus mini jaunuolį, kuris, nepaisydamas šalčio, „susisupęs vien į drobulę“, nusekė paskui Jėzų, o šventyklos policijos pačiuptas „išsinėrė iš drobulės ir nuogas pabėgo“ (*Mk 14, 51–52*). Pasak Hesemanno, kai kurie egzegetai mano, jog tai buvęs pats Morkus. Apie Morkų žinoma tik tiek, kad jis kilęs iš Jeruzalės pasiturinčios šeimos. Galbūt jo tėvams priklausė ir alyvmedžių plantacija, ir jis oloje miegojo saugodamas, kad jos neužimtų kiti piligrimai.

Vyriausiojo kunigo rūmuose

Suimtas Jėzus nuvedamas į vyriausiojo kunigo rūmus. Vyriausiasis kunigas Jėzaus nukryžiuavimo metais buvo Kajafas, buvusio vyriausiojo kunigo Ano žentas. Anas vyriausiojo kunigo tarnybą vykdė 6–15 m. po Kr., kol buvo nušalintas romėnų vietininko Valerijaus Grato. Nušalinimo daugelis žydų nepripažino ir toliau laikė jį teisėtu vyriausiuoju kunigu. Nuo tada jis veikė kaip savotiškas „pilkasis eminencija“, rūpinęsis, kad ši tarnyba liktų jo šeimos rankose. Šeši iš aštuoniolikos vyriausiųjų kunigų iki Jeruzalės šventyklos sugriovimo buvo kilę iš jo klano.

Kaip minėta, tai, kas tiksliai įvyko 30-ųjų metų naktį iš balandžio 6-osios į 7-ąją, sinoptikai ir Jonas pateikia skirtingai. Pasak įtikimesnės Jono versijos, teismo tarybos posėdis, kuriame Jėzus buvo pasmerktas myriop, įvykęs dar prieš Jėzui įžengiant į Jeruzalę.

Istorikai nesutaria, ar sinedrionas romėnų okupacijos laikotarpiu turėjęs teisę vykdyti mirties nuosprendžius dėl religinių nusižengimų. Stepono užmušimas akmenimis po trejų metų ir svetimautojos laukės likimas, nuo kurio ją išgelbėjo Jėzus, tartum rodo, kad tokią teisę jis turėjęs. Tačiau konsulas Liucijus Elijus Sejanas kaip tik 30-aisiais, Jėzaus mirties metais, Romoje prastūmė potvarkį, kuriuo žydams buvo uždrausta vykdyti mirties bausmes. Tik 31 m. spalį sinedrionas vėl atgavo tą privilegiją. Tad šiuo ribotu laikotarpiu visiškai galioja Jono įdėti vyriausiajam kunigui į lūpas žodžiai: „Mums nevalia nieko bausti mirtimi.“ Vadinasi, sinedrionas, nutaręs, kad Jėzus turi mirti, pirma dar turėjo Jėzų praleisti pro romėnų teismo procedūrą.

Pasak Jono, Anas pirma atliko išankstinę apklausą, paskui Jėzų tardžiusio Kajafo strategija akivaizdi. Kad

Pilotas apskritai susidomėtų Jėzumi, jį reikia paversti politiniu kurstytoju. Į religinius žydų reikalus romėnai nesikišdavo. Taigi iš grynai dvasinės pretenzijos į mesijus buvo suręsta politinė pretenzija į sostą. Tam dingstį davė Mesijo titulo sutapatinimas su žydų karaliaus titulu. Pasak Hesemanno, galimas daiktas, kad Lukas net perteikias kaltinimo raštą pažodžiui: „Mes nustatėme, kad šitas kiršina mūsų tautą ir draudžia mokėti ciesoriui mokesčius. Jis tvirtina esąs Mesijas ir karalius“ (Lk 23, 2).

Pas Pilotą

„Iš Kajafo rūmų jie nusivedė Jėzų į pretorijų“, – toliau rašo Jonas (18, 28). Pilotas rezidavo ištainginguose Erodo rūmuose Jeruzalės aukštutinio miesto vakariniame pakraštyje. Greta, šiandienės citadelės teritorijoje, stovėjo tvirtovė su galingais bokštais. Čia įsikurdavo romėnų legionierių kohorta, kai Romos vietininkas per šventes perkeldavo savo rezidenciją į Jeruzalę. Dar viena kohorta įsitaisydavo Antonijos pilyje šiaurinėje šventyklos zonoje. Stiprios karinės pajėgos leisdavo greitai ir veiksmingai įsikišti kilus neramumams. Ypač didelis toks pavojus kildavo per Paschą, žydams minint savo išlaisvinimą iš Egipto vergijos.

Visais aspektais procesą pas Pilotą išnarstė popiežius Benediktas XVI savo knygos „Jėzus iš Nazareto“ II dalyje (p. 148–161). Hesemannas apsiriboja vos keliomis pastabomis, bet ir iš tų paminėsime tik tris.

Pirma, Pilotą turėjo liesti trečiasis kaltinimo punktas. Mat tik romėnai galėdavo skirti karalius. Kiekvienas, savavališkai pasiskelbęs karaliumi, automatiškai tapdavo maištininku ir būdavo kaltinamas romėnų tautos ir imperatoriaus išdavyste. Už tokį *crimen laesae maiestatis* nusikaltimą pagal *corpus juris civilis* buvo baudžiama mirties bausme.

Antra, Pilotas tardo Jėzų. Pasak Hesemanno, Pilotas nemokėjo aramėjiškai, Jėzus – lotyniškai. Kokia kalba vyko tardymas? Hesemanno manymu, tikriausiai šnekamąja graikų *koine*. Tai rodytų, kad Jėzus mokėjo graikiškai.

Trečia, į akis krinta tam tikras Piloto svyravimas, nerųžtingumas, noras išvengti mirties bausmės įvykdyti Jėzui. Tokią Piloto laikyseną, mūsų akimis, labai taikliai paaiškino popiežius Benediktas XVI. Jis minėjo knygoje rašo:

„Tačiau atrodo, kad Pilotas šios keistos asmenybės kažkaip prietaringai išsigando. Pilotas, žinoma, skeptikas. Tačiau kaip Antikos žmogus jis vis dėlto skaitėsi

su dievų ar bent į dievus panašių būtybių pasirodymo žmogaus pavidalu galimybe. <...> Manau, jog su tokios Piloto baimės galimybe reikia skaitytis: gal tame žmoguje tikrai slypėjo kažkas dieviška? O gal Jį nuteisdamas jis užgavo dieviškąją galią? Galbūt dabar teks laukti šių galybių pykčio? Manau, kad Piloto laikyseną šiame teismo procese paaiškina ne tik tam tikras noras būti sąžiningam, bet ir kaip tik tokie vaizdiniai“ („Jėzus iš Nazareto“, II d., p. 157).

Pasak Hesemanno, Pilotą galutinai apsispręsti priverstė žydų žodžiai: „Jei šitą paleidi, nebese ciesoriaus draugas. Kiekvienas, kas skelbiasi karaliumi, yra ciesoriaus priešas“ (Jn 19, 12). Tai turėjo pataikyti Pilotui į skaudžią vietą. Mat jo padėtis nebuvo tokia jau labai tvirta. Anksčiau Pilotas į Erodo rūmus buvo liepęs inėsti imperatoriaus paveikslus. Dėl to žydai jį apskundė imperatoriui ir jis buvo priverstas paveikslus gražinti į Cezaręją. Grasinimas vėl būti apskųtam imperatoriui jį turėjo neraminti, mat antras skundas galėjo kainuoti pelningą vietininko postą. Imperatorius tikrai nebūtų pagailėjęs prefekto, rimtai neatsižvelgusio į tokį sunkų *crimen laesae maiestatis* nusikaltimą. Taigi jam neliko nieko kita, kaip tik Jėzų pasmerkti myriop.

Tad Pilotas paskelbia baisiausią iš visų nuosprendžių: „*Ibis in crucem* – Eisi ant kryžiaus.“ Pasak Jono, buvo pasirengimo Paschos šventei diena, „apie šeštą valandą“ (19, 13–14), arba apie dvyliktą valandą dienos mūsų laiku.

Nuplakimas

Evangelijose nevaizduojama, kokios kančios Jėzaus laukė. Antikos skaitytojai tai patys puikiai žinojo, nes nukryžiuojama Romos imperijoje būdavo dažnai norint atbaidyti nuo pasipriešinimo.

Prieš nukryžiovimą nuteistieji būdavo nuplakdinami. Jau vien to pakakdavo nuvaryti žmogų į kapus. Nuogai išrengtus nuteistuosius pririšdavo prie žemos kolonos. Stovėdami abipus nuteistojo, du liktoriai („teismo tarnai“) plakdavo, anot Horacijaus, „baisiais plakamaisiais bizūnais“. Tokį bizūną sudarė medinė rankena ir trys odiniai diržai, kurių galuose dažniausiai būdavo pritvirtinti švininiai svarmenys. Atsižvelgiant į Mozės įstatymą, Judėjoje smūgių skaičius buvo apribotas 39. Tačiau ir to ne vienas nuteistasis nepakeldavo. Kirčiai apnuogindavo kaulus, kitus plakdavo tol, kol imdavo virsti viduriai. Pasak Hesemanno, plakimo inventorius ir kirčių kiekis Melo Gibsono filme apie Kristaus kančią perdėtas, tačiau plakimo padariniai pavaizduoti tokie, kokie būdavo iš tikrųjų.

Kryžiaus kelias

Nuplakdintam Jėzui ant pečių buvo uždėtas kryžiaus skersinis – *patibulum*, o prie jo pririštos rankos. Jėzus nešė tik *patibulum*, o ne visą kryžių, kaip dažnai vaizduojama, mat visas kryžius būtų svėręs mažiausiai 120 kg, ir net tvirčiausias nuteistasis nebūtų jo nuvilkęs per miestą ne vieną šimtą metrų. Visi antikiniai šaltiniai liudija, jog nuteistieji per miestą nešdavo *patibulum*.

O ir *patibulum* svėrė 35–40 kg ir buvo pakankamai sunkus žiauriai nuplakdintam Jėzui. Taigi nenuostabu, kad jis suklupdavo. Todėl kareiviai tiesiog pačiupo iš minios vieną piligrimą iš Šiaurės Afrikos ir liepė jam nešti Jėzaus skersinį. Tai nebuvo kas nors neįprasta. Tas vyras, vardu Simonas, kaip tik su sūnumis tikriausiai ėjo iš „lauko“, t. y. iš palapinių miestelio į vakarus nuo Jeruzalės, į šventyklą.

Ar kelias būtų prasidėjęs nuo Piloto pretorijaus, t. y. nuo Erodo rūmų, ar nuo Hasmonėjų rūmų, atstumas iki egzekucijos vietos siekė maždaug 600 metrų. Paprastai romėnai parinkdavo ilgesnį kelią gyvesnėmis gatvėmis, kad kuo daugiau žmonių pamatytų nuteistą ir įsigąsdintų. Bet kuriuo atveju Jėzaus kryžiaus kelias vedė pro senuosius *Gennath*, arba Sodo, vartus, Erodo pastatytus šiaurinėje miesto sienoje, o paskui pro naujuosius Efraimo vartus už miesto.

Golgota

Tai, kad Jėzus buvo nukryžiuotas už miesto vartų, atitinka romėnų paprotį. Pasak romėno Kvintilijano, „kai kryžiuojame nusikaltėlius, pasirenkame judriausias gatves, kad kuo daugiau žmonių tai pamatytų ir išminktų bijoti“. Jeruzalėje romėnai neturėjo pastovios vietos mirties bausmei vykdyti, tačiau vietovė prieš vakarinius vartus siūlėsi jau todėl, kad pro čia į šventyklą traukė piligrimų minios. Gausius praeivius mini sinoptikai, Jonas irgi kalba apie daug žydų.

Pasak Hesemanno, Sodo vartų pavadinimas liudija tos vietovės paskirtį Jėzaus laikais. Netoli buvęs Hiskijos vandens telkinys teikė geras drėkinimo galimybes. Jonas irgi patvirtina: „Toje vietoje, kur buvo nukryžiuotas Jėzus, buvo sodas ir sode naujas kapo rūšys“ (*Jn* 19, 41). Kasinėjant iš tiesų atrasta I a. kapų. Tai rodo, kad tuo metu ta teritorija buvo už miesto sienos, nes pagal žydų nuostatus kapas turi būti ne arčiau kaip 25 metrai nuo miesto.

1967 m. ledi Kathleen Kenyon, 1970–1971 m. Ute Lux ir įvairūs nuo 1960 m. prancūzų, britų ir Izraelio archeologų atlikti kasinėjimai toje vietovėje parodė, kad ta vieto-

vė nuo akmens amžiaus iki Hasmonėjų laikotarpio buvo akmenų skaldykla. Čia būdavo išgaunamas brangus *meleke* kalkakmenis. Ilgainiui išgaunamo akmens kokybė suprastėjo, todėl skaldykla apleista. Anot Hesemanno, liko tik pailgas, puse mėnulio formos, maždaug aštuonių metrų ilgio, trijų pločio ir penkių metrų aukščio strampas, „akmuo, kurį statytojai atmetė“. Dėl pilkumo ir apvalios formos jis vadintas Golgota (hebr. *gulgoleit*, aram. *golgota*, „kaukolė“). Ant jo ir buvo nukryžiuotas Jėzus su dar dviem nuteistais nusikaltėliais.

Nukryžiovimas

Dažnas įsivaizdavimas, kad nukryžiuojant nuteistasis paguldomas ant gatavo kryžiaus, prikalamas ir tada kryžius sunkiai pakeliamas, yra klaidingas. Romėnai, garsėję praktiškumu, darbuodavosi daug sparčiau ir našiau. Romėnų autorius Artemidoras nukryžiovimą palygino su burių pakėlimu ant laivo stiebo.

Kryžiaus stulpas (*stipes*) jau stovėdavo tvirtai įvartytas į pagrindą. Nuteistąjį atvartytą su pririštu *patibulum*, tereikdavo tik užtempti ant stulpo į viršų. Tai atlikdavo egzekucinė komanda, kurią sudarydavo keturi legionieriai ir šimtininkas (*centurio*). *Patibulum* užkėlus ant stulpo ar pritvirtinus prie jo lynais, prie medžio dar būdavo prikalamos pėdos.

Kadangi Jėzus nepajėgė toliau nešti skersinio, budeliai nupjovė virves, kuriomis jis buvo pririštas prie jo, ir davė jį nešti kitam. Taigi nukryžiovimo vietoje Jėzaus laukė skausmingesnis nukryžiovimo variantas. Čia prie skersinio buvo prikalti jo riešai. Anatomiciai stabiliausias taškas, kuriuo patyręs budelis galėdavo pasinaudoti, yra vadinamasis karpalinis kanalas (*canalis carpi*). Šiuo kanalu eina sensorinis ir motorinis vidurinis nervas. Skausmas, sukliamas jį pažeidus, tiesiog nepakeliamas. Žodis *excruciare* lotynų kalboje reiškė didžiausią įsivaizduojamą žmogaus kančią, pragariską kankinimą. Įvairius vinis per tą nervą skausmas nesibaigdavo. Tada vinimis pritvirtintas prie skersinio kūnas būdavo pakeliamas į viršų. Iš skausmo prikaltasis net susuriesdavo, romėnai tą akimirką vadino „nukryžiuotojo šokiu“. Tuomet aukos pėdos būdavo vinimis prikalamos prie *stipes*. Nuo to momento nelaimingajam sulig kiekvienu oro įkvėpimu belikdavo tik toks pasirinkimas: arba remtis ant skausmo deginamų pėdų, kad palengvėtų plaštakų apkrova, arba saugoti pėdas pakeliant dar didesnę viduriniojo nervo keliamą skausmą. Pažeminimo dėlei nukryžiuotieji Romos imperijoje ant kryžiaus kabodavo paprastai nuogi, tačiau Judėjoje būdavo atsižvelgiama į žydų religinius jausmus ir laikomasi Mišnos nurodymo, kad vyras pridengtinas iš priekio.

Jėzus ant kryžiaus

Evangelija perteikia septynis Jėzaus pasakymus ant kryžiaus. Pasak Hesemanno, ir tai yra labai daug, turint prieš akis nepakeliamas kančias. Autorius atkreipia dėmesį, jog Mišnoje nurodyta, kad vykdant mirties bausmę nuteistajam leidžiama išgerti vyno su grūdėliu smilkalų, idant jis netektų sąmonės. Morkus pabrėžtinai mini, kad Jėzui buvo pasiūlyta mira atmiešto vyno (15, 23), tačiau jis atsisakė. Tai rodo, kad Jėzus norėjo visa iškentėti būdamas skaidrios sąmonės.

Hesemannas primena, jog Jėzus meldėsi 22-ąją psalme, labiausiai sukrečiančiu vilties liudijimu didžiausio apleistumo valandą. Jis taip pat atkreipia dėmesį, kad psalmė puikiausiai iliustravo kryžiaus vyksmą ir Jėzaus būklę. Čia ir vėl galime parekomenduoti atitinkamas vietas iš Benedikto XVI knygos „Jėzus iš Nazareto“ II dalies.

„Tenai stovėjo indas, pilnas perrūgusio vyno“ (Jn 19, 29) – dar viena labai tiksli Jono pastaba. Romos legionams galiojo taisyklė, kad kiekvienas padalinys, turėjęs užduotį už kareivinių sienų, privalėjo neštis gėrimo savotiškoje bendroje gertuvėje. Tas *skeus* – Jonas pavartoja tikslų graikišką karinį atitikmenį – buvo pripildytas *posca*, acto ir vandens mišinio, pigaus ir gerai numalšinančio troškulį. Indas paprastai būdavo uždaromas kempine. Pasak visų keturių evangelistų, vienas kareivis tą kempinę, primirkusią *posca*, ant lazdos pasiūlė Jėzui.

Visuose antikiniuose šaltiniuose paliudyta, jog nukryžiuotajam pakanka vienintelio gurkšnio vandens, kad širdis beregint sustotų. Patyrę romėnų budeliai tuo pasinaudodavo, kai budėti prie nukryžiuotųjų jiems prailgdavo, ir jie sumanydavo tą laiką sutrumpinti.

Tai nutiko apie 15 valandą mūsų laiku, kaip tik tuo momentu, kai šventykloje pjaunami Paschos avinėliai. Scena turėjo atrodyti šiurpokai. Jau tris valandas kraštą gaubė tamsa. To priežastis buvo ne saulės užtemimas, – to negalėjo būti, nes Paschos šventė visada vykdavo per pilnatį, – bet Jeruzalėje balandį dažnai pasitaikantis meteorologinis reiškiny – dykumų vėjas *khamsin*, taip pat vadinamas „juoduoju pietryčiu“. Jis pakelia tiek daug smėlio, kad tas užtemdo saulę. Legionieriams, nepratusiems prie Jeruzalės oro, tai turėjo padaryti išpūdj. Galbūt dėl to šimtininkas, susiejęs gamtos reiškinių su Golgotos vyksmu, sušuko: „Iš tikro šitas žmogus buvo Dievo Sūnus!“ (Mk 15, 39).

Nuėmimas nuo kryžiaus ir palaidojimas

Dabar reikėjo paskubėti. Nukryžiuotieji Romos imperijoje įgašdinimo tikslais ant kryžiaus kabodavo

ištisas dienas, paskui būdavo užverčiami žemėmis ar atiduodami suėsti šunims. Tačiau Judėja buvo išimtis. Romėnai paisė žydų religinių jausmų, o tiems Toroje buvo nurodyta: „Jei žmogus bus padaręs nusi Kaltimą, vertą mirties bausmės, ir, bausmę įvykdžius, pakabinsi jo lavoną ant medžio, jo kūnas neturi likti ant medžio visą naktį. Palaidosi jį tą pačią dieną“ (Ist 21, 22–23). Juozapas Flavijus irgi patvirtina, kad žydai nukryžiuotųjų lavonus nuimdavo ir palaidodavo iki saulės nusileidimo.

Šios užduoties imasi fariziejus Nikodemus, žinojęs, kad vienas bendramintis teismo tarybos narys, Juozapas iš Arimatėjos, prie pat bausmės įvykdymo vietos turi kapą viename iš sodų, tikriausiai todėl netoliese esantys miesto vartai kadaise pavadinti Sodo vartais.

Bet prieš nuimant kūną, reikėjo konstatuoti mirtį. Ta pareiga tekdavo egzekucinės komandos šimtininkui, atsakingam už sklandų užduoties įvykdymą. Vienas kareivis perdūrė Jėzui ietimi šoną, „ir tuojau ištekėjo kraujo ir vandens“. Nors kritiškai nusiteikę egzegetai vis neigdavo šio veiksmo istoriškumą dėl slypinčios teologinės simbolikos, vis dėlto Jonas ir čia nepriekaištingai tikslus. Anot Hesemanno, tą šiandien patvirtintų kiekvienas teismo medicinos ekspertas. Po kelias valandas trukusių trauminių skausmų, lydimų kraštutinės apkrovos kraujotakai, širdies maišelis prisipildo serumo. Legionierius durdamas pažeidė *pericardium*, kur kaupėsi vandeningas serumas, ir nuo smūgio ar širdies sienelės įplyšimo širdis sustojo.

Pamatę, kad Jėzus nebegyvas, legionieriai jam kojų nelaužė, kaip kitiems dviem nukryžiuotiesiems. Ši aplinkybė daugeliui dažnai irgi atrodydavo įtartina. Anot Hesemanno, niekur kitur Romos imperijoje *crurifragium*, „kojų laužymas“, neapraktikuotas. Teigta, kad Jonas kojų sulaužymą kitiems dviem nukryžiuotiesiems išsigalvojęs, norėdamas pavaizduoti, jog išsipildė Rašto žodžiai apie aukojamą avinėlį: „Nelaužysite nė vieno iš jų kaulų“ (Iš 12, 46). Tačiau tai, jog kojų laužymas ne pamaldus Jono pramanas, pavirtinta archeologiškai. 1968 m. šiaurinėje Jeruzalės dalyje *Giv'at ha-Mivtar* atrasti vieno nukryžiuotojo palaikai, jo kojos buvo sulaužytos.

Pasak Hesemanno, *crurifragium* būdavo ne tik priemonė išsitemti į nustatytą laiką, bet ir malonės aktas, sutrumpindavęs nukryžiuotojo kančias. Jėzaus mirtį paskubino skausmingas prikalimas vinimis, tačiau kiti du būtų galėję kamuotis dar ne vieną dieną, o to neleido žydų teisė. Kojos būdavo sulaužomos kuoka žemiau kelių. Nebegalėdami atsispirti, nukryžiuotieji negalėdavo sumažinti krūtinės raumenų tempimo.

Padarinys būdavo greitas uždusimas ar širdies nepakankamumas. Ir čia Jonas yra labai tikslus.

Jėzaus kūnas buvo palaidotas kape už 40 metrų laikinai, nes jau buvo per vėlu. Nikodemo parūpintas šimtas svarų (32 kg) miros ir alavijo mišinio skirtas irimo kvapui sumažinti. Kiekis didžiulis, tiek naudota karaliaus laidotuvėms. Temo, artėjo šabas. Tad Jėzaus kūnas buvo laikinai susuptas į ilgą lino drobule. Ryta po šabo iškart ketinta kūną įtepti ir suvynioti taip, kaip įprasta žydams.

Prisikėlimas

Galima įsivaizduoti, kokį nusivylimą Jėzaus mokiniais ir sekėjams turėjo sukelti jo nukryžiavimas ir mirtis. Mat Toroje pasakya: „Tas, kas kabo ant medžio, yra Dievo prakeiktas“ (Jst 21, 22). Vadinas, Jėzus – dar vienas nesėkmę patyręs netikras kandidatas į mesijus? Toks nusivylimas akivaizdžiai sklinda ir iš mokinių pakeliui į Emausą lūpų: „O mes tikėjome, kad jis atpirksias Izraelį“ (Lk 24, 21).

Ir štai po kelių dienų tie nusivylę ir sugniuždyti mokiniai jau džiugiai skelbia, kad Jėzus gyvas, ir pasirengę noriai liudyti tai iki kankinystės. Kaip paaiškinti tokią staigią ir greitą pervartą? Visi sutinka, jog kažkas įvyko. Net labai kritiški, mokslinį tyrumą saugantys egzegetai, pavyzdžiui, E. P. Sandersas, pripažįsta, jog „tai, kad Jėzaus sekėjai <...> turėjo prisikėlimo potyrių, mano nuomone, yra faktas“, tačiau tuoj pat priduria: „Kokia buvo tikrovė, sąlygojusi tuos potyrius, aš nežinau“ („Istorinis Jėzaus asmuo“, p. 283).

2006 m. anglų kalba buvo išleista Charleso Fosterio knyga *The Jesus Inquest*. Garsus britų advokatas, dėstantis medicinos teisę ir etiką Oksfordo universitete, pripažįsta esąs krikščionis ir šią knygą parašęs dėl nerimo, kad toks neturėtų būti. Pasak jo, „krikščionybei galima mesti daug pagrįstų prieštarų. Pabudus ankstyvą rytą, jos sukdamosi mano galvoje.“

Tada jam į galvą šovė mintis: o kas nutiktų, jei jis imtųsi nekrikščionių bylos ir gintų ją taip nuodugnai, kaip ir bylą, už kurią jam mokama. Jis priduria: „Man įprasta ginti tai, ką asmeniškai laikau papiktinamu dalyku. Pastebėjau, jog tokius dalykus rengiuosi ginti ir ginu stropiau negu tai, kam instinktyviai pritariu. Advokatams šitai būdinga: mes taip nerimaujame, jog išankstiniai nusistatymai kliudys, kad, norėdami tai kompensuoti, persistengiame.“

Prisikimšęs lagaminus pagrindinių krikščionybės priešininkų knygų, jis išvyko į vieną ūkį Kipro kal-

nuose. Ir štai advokato debatų su pačiu savimi rezultatas. Fosteris:

„Tad kuo visa baigėsi? Kadangi svarbūs faktai, o ne tai, kokias išvadas jais remdamasis pasidariau, atsakyti nenorėčiau. Tačiau tebesu krikščionis ir daug tvirtesnis negu anksčiau. Ir kupinas didesnės baimingos pagarbos negu pirmiau – mažiau imlus glotniai, dogmatinei kalbėsenai. Šventasis Raštas yra didingesnis, gilesnis ir keistesnis, negu maniau.“

Ar įmanoma įrodyti prisikėlimą? Nemėgstu šio klausimo <...>. Tačiau, spiriamas atsakyti, kiek išgaliu nešališkiau pasakyčiau, kad vien istoriniai faktai prisikėlimo naudai yra labai tvirti. Jie, sakyčiau, neprilygsta įrodymui, nepaliekančiam erdvės abejonei, bet neblogą argumentą galima išrutulioti iš tikimybių balanso. Istorinis prisikėlimas yra įtikimiausias visų turimų faktų paaiškinimas. Netikint prisikėlimu, tenka tikėti fantastiškais dalykais. Aš tokiais dalykais patikėti neįstengiau.“

Parengė Gediminas Žukas

Nauji leidiniai

Valandų liturgija. II tomas: gavėnia, Didysis Velykų tridienis, Velykų laikas. – Vilnius: Lietuvos Vyskupų Konferencija, Katalikų pasaulio leidiniai, 2013. – 2080 p. [Pagal Romos apeigas. Leidinys parengtas pagal „Liturgia Horarum“ antrąjį pavyzdinį leidimą (1985).]

Valandų liturgija yra Bažnyčios malda, per kurią šlovinimu, dėkojimu bei prašymu pašvenčiamas visas dienos valandų ciklas ir visa žmogaus veikla.

Jau senovėje krikščionys tam tikromis valandomis pasišvėsdavo maldai. Tokio pobūdžio bendra malda ilgainiui įgavo nustatytą Valandų formą. Šios Liturginės valandos, arba Dievo tarnyba, praturtinta skaitiniais, pirmiausia yra šlovinimo ir prašymo malda, taip pat Bažnyčios malda su Kristumi ir Kristui. Po Vatikano II Susirinkimo atnaujinta Valandų liturgija buvo išdėstyta ir su tvarkyta taip, kad ją galėtų atlikti ne vien dvasininkai, bet ir vienuoliai bei pasauliečiai.

Padėkos Mišios

Sausio 30 d. Kaune, Švč. Trejybės (seminarijos) bažnyčioje, šventos padėkos Mišios už *Marijos radiją*, jo darbuotojus, laidų vedėjus, savanorius, aukotojus, rėmėjus, jų šeimas.

Eucharistijos liturgijai vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, koncelebravo apaštališkasis nuncijus Baltijos šalyse arkivyskupas Luigi Bonazzi, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius ir jo pagalbininkas vyskupas Kęstutis Kėvalas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, Telšių vyskupijos augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, *Marijos radijo* programų direktorius kun. Gintaras Blužas OFS, kiti šio radijo bendradarbiai kunigai.

Šv. Mišios prasidėjo įstabių muzikinių kūriniais – lietuviškai sugiedotu visuotinėje Bažnyčioje švenčiamų Tikėjimo metų himnu (*Credo, Domine, adauge nobis fidem!* – „Tikiu, Viešpatie, sustiprink mūsų tikėjimą!“). Jį sugiedojo *Marijos radijo* muzikos programų redaktorės Vitos Vaitkevičienės vadovaujamas choras.

Homiliją pasakęs vysk. K. Kėvalas atkreipė visų dėmesį, jog ką tik girdėtoje Evangelijoje Jėzus skelbia savo mokymą ne sinagogoje, o paežerėje. Jėzus pasirinko neįprastą mokymui vietą – laisvą erdvę ir kalbėjo paprasta palyginimų kalba. Šitaip Jėzus siekė laimėti kuo daugiau žmonių, laimėti jų širdis ir protus.

Marijos radijas, pasak vysk. K. Kėvalo, irgi darbuojasi laisvoje erdvėje ir dėl tų žmonių, kurie šiandien dar tik pakeliui į tikrąsias šventoves. *Marijos radijas* – tai krikščioniško balso galimybė, galingas liudijimas, pasiekiantis žmones jų namuose, automobiliuose etc. Buvęs šio radijo programų direktorius vysk. K. Kėvalas paliudijo, jog radijo veiklą ypač drašina šilti klausytojų atsiliepimai. 62 kraštuose, tarp jų ir Lietuvoje, skambantis *Marijos radijas* šiandien liudija

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Vasario 14 d. Kaune vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas A. J. Bačkis, arkivyskupas S. Tamkevičius, vyskupai: E. Bartulis, J. Boruta, G. Grušas, J. Ivanauskas, J. Kauneckas, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Vodopjanovas.

Posėdyje buvo apsvaistytos LVK priklausančių centrų: LVK sekretoriato, Lietuvos šeimos centro, Lietuvos katechetikos centro, Lietuvos *Caritas*, Lietuvos jaunimo pastoracijos centro, *Bažnyčios žinių* redakcijos, Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centro, *Iustitia et pax* komiteto praėjusių metų finansinės ataskaitos ir patvirtinti šių metų projektiniai biudžetai.

Buvo prisimintos 2010 m. birželio 28 d. LVK plenarinio posėdžio metu priimtose nuostatos dėl ekstraordinariųjų Komunijos teikėjų. Esant svarbiai pastoracinei būtinybei, vyskupijos ordinaras gali leisti parapijos klebonui deleguoti šv. Komunijos nešimą ligoniams ar dalijimą apeigų metu pasauliečiams. Parapijų klebonai turi gauti raštišką vietos vyskupo kanoninį siuntimą parinktiems ir tinkamai parengtiems asmenims konkrečiai nustatytą laikotarpį nešti ligoniams ar apeigose dalyti šv. Komuniją.

Ganytojai aptarė susidariusią situaciją dėl rengiamų tikybos vadovėlių pirmajai ir penktajai klasei. Diskutuojant buvo ieškoma optimalių vadovėlių rengimo strategijų. Artimiausiu metu numatomas LKC atstovų ir vadovėlių rengimo ekspertų komisijos susitikimas.

Pasidalyta informacija apie Dvišalės mišrios komisijos tarptautinės sutarties tarp Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto bendradarbiavimo nuostatomis įgyvendinti posėdyje svarstytus klausimus. Pristatyti drauge su valstybės valdžia artimiausioje ateityje sprendžiami dalykai: dėl sakralinių objektų apsaugos techninių priemonių, dėl religinių simbolių apsaugos viešojoje erdvėje ir dėl Kryžių kalno priežiūros, lankymo bei kryžių statymo tvarkos. Susitikimo metu buvo atkreiptas dėmesys į kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos administravimą, apskaitą bei su tuo susijusių dokumentų tvarkymą. Parapijų klebonai, norėdami įtraukti kilnojamąsias kultūros vertybes į kultūros paveldo registrą ar perduoti saugoti jas kitiems subjektams, turi gauti raštišką vietos ordinaro leidimą.

Pasibaigus Lietuvos *Caritas* generalinio direktoriaus kun. Roberto Grigo kadencijai, ganytojai išreiškė dėkingumą už jo ilgametę tarnystę Bažnyčios karitatyvinėje veikloje. Naująja Lietuvos *Caritas* generaline direktore paskirta Janina Kukauskienė, iki šiol dirbusi minėtos organizacijos generalinio direktoriaus pavaduotoja bei Lietuvos *Caritas* veikiančios Europos savanorių tarnybos programos koordinatorė.

Pasibaigus kadencijai, naujai suformuota ir deleguota Lietuvos Biblijos draugijos valdybos Romos Katalikų Bažnyčios atstovų grupė, kurioje šiuo metu yra šie nariai: vysk. dr. Jonas Ivanauskas, kun. Ramūnas Mizgiris OFM, kun. Vaclovas Aliulis MIC, kun. dr. Kęstutis Dailydė, dr. Ingrida Gudauskienė ir kun. A. Akelaitis.

Arkiv. S. Tamkevičiaus prašymu, posėdyje priimtas jo atsistatydinimas iš LVK Socialinių reikalų tarybos pirmininko pareigų, naujuoju pirmininku išrinktas vysk. K. Kėvalas.

Gautas iš Lenkijos Vyskupų Konferencijos kvietimas Lietuvos Vyskupų Konferencijos atstovui dalyvauti kaimyninės šalies ganytojų plenariniame posėdyje, kuris vyks šių metų kovo 5–6 d. Varšuvoje; deleguotas vysk. Jonas Ivanauskas.

Šiais metais sukanka dvidešimt metų nuo pal. popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje. Vyskupai aptarė vyskupijose numatomus renginius ir kitus projektus, skirtus šiai sukakčiai paminėti.

Kitas plenarinis Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis bus surengtas 2013 m. gegužės 7–9 d. Vilniuje.

-lvks-

Ekumeninės pamaldos

Vilniuje

Sausio 25 d. Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje ekumeninėms pamaldoms vadovavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Pamaldose dalyvavo stačiatikių, liuteronų, reformatų, baptistų, „Tikėjimo žodžio“ bendruomenių dvasininkai. Įvairių krikščioniškųjų konfesijų tikintieji turėjo galimybę pasijusti vienu Kristaus Kūnu. Buvo skaitomas Dievo žodis, atsiprašoma už krikščionių klaidas dėl susiskaldymo ir melsta suvienyti visas krikščionių bendruomenes, kad jos taptų galingu ženklu netikinčiam pasauliui.

Liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis savo homilijoje kalbėjo: „Mokiniai atpažino Jėzų iš duonos laužymo, mes susirinkome būdami skirtingi, ir Jėzus nori, kad taptume gyvais prisikėlimo liudytojais. Vienintelis dalykas, kuris trukdo susivienyti – nuodėmė. Čia mes esame kviečiami sąžiningai pažvelgti į save. Meldžiuosi, kad, kartu būdami, atpažintume Viešpatį, kuris yra savo sakramentuose, savo mokyme, kuris pas visus ateis, nes už visus numirė.“

Tikintieji kartu vieningai išpažino savo tikėjimą ir linkėjo vieni kitiems ramybės. Pamaldas praturtino stačiatikių choro giedojimas. Po pamaldų visi buvo pakviesti į agapę.

Sausio 22 d. Vilniaus universiteto Onkologijos instituto koplyčioje kartu su ligoniais, jų artimaisiais bei įvairių bendruomenių tikinčiaisiais už krikščionių vienybę meldėsi katalikų kunigai Sigitas Grigas, Ričardas Doveika, stačiatikių kunigas Vitalijus Mockus, evangelikų liuteronų kunigas Ričardas Dokšas, evangelikų reformatų kunigas Raimondas Stankevičius.

Kaune

Maldų už krikščionių vienybę aštuondienio proga sausio 24 d. vakare Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje (mažoje) vyko ekumeninės pamaldos. Jas rengusi katalikų parapijos bendruomenė į bendrą maldą – kad visi būtų viena Kristuje – pakvietė Kaune veikiančių krikščioniškų Bažnyčių ir bendruomenių narius.

Pamaldoms vadovavo Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas mons. Vytautas Grigaravičius, jose drauge meldėsi parapijos vikarai kun. Nerijus Šmerauskas ir kun. Tomas Trečiokas, rezidentas kun. Algirdas Akelaitis,

Dievo planą šiam pasauliui: palaikyti ir skleisti viltį.

Šv. Mišių pabaigoje arkivyskupas L. Bonazzi pasveikino plačiais mostais Dievo sėklą sėjančią *Marijos radijo* bendruomenę, perdavė popiežiaus Benedikto XVI palaiminimą, be kita ko, sakydamas: „Ačiū Marijai už *Marijos radiją*. Padėk jam būti šviesiu ir skaidriu meilės žmonijai ir Bažnyčiai įrankiu.“

-kait-

Karo kapelionų susitikimas

Sausio 10 d. Lietuvos kariuomenės karo kapelionai susirinko į Vilniaus Šv. Ignoto bažnyčią. Šiame susitikime dalyvavęs Vilniaus arkivyskupijos vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis pasidalijo savo įspūdžiais iš 2012 m. spalio 7–28 d. Vatikane vykusios Vyskupų sinodo asamblėjos, kurios tema buvo „Naujoji evangelizacija krikščionių tikėjimui perduoti“.

Vysk. A. Poniškaitis kapelionams kalbėjo apie naujosios evangelizacijos iššūkius. Pasak vyskupo, svarbu ne priemonės ar metodai, bet gyvas tikėjimas, o svarbiausia Bažnyčios misija – skelbti Evangeliją. Sinodo dalyviams įstrigo netikėtas pasauliečio iš Meksikos palyginimas: „Evangelizacija – tai tarsi futbolo rungtynės, kuriose pirmąjį kėlinį turėtų žaisti tikėjimo liudytojai, o antrąjį – tikėjimo mokytojai. Tik tada galima tikėtis pergalės.“ Buvo įdomu ir vertinga išgirsti vyskupo Arūno Poniškaičio įžvalgų iš Sinodo, kuriame dalyvavo 262 kardinolai ir vyskupai iš viso pasaulio.

Ruklos įgulos I kapelionato kapelionas (Lietuvos kariuomenės ordinariato vyresnysis kapelionas) mjr. teol. dr. Arnoldas Valkauskas pratęsė ankstesniame kapelionų susitikime pradėtų nagrinėti visuotinio Vatikano II Susirinkimo dokumentų analizę. Jo paskaita „Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*“ padėjo kapelionams naujai pažvelgti į šį Bažnyčiai labai svarbų dokumentą, kuris ne visų tikin-

čiųjų yra iki galo suprstas ir perskaitytas. Kapelionas A. Valkauskas priminė Bažnyčios slėpinį, kad „Bažnyčia – tikėjimo, vilties ir meilės bendruomenė, kurioje kiekvienas Šventosios Dvasios paženklintas pasaulietis yra malonės nešiotojas, šią malonę realizuojantis per sakramentus, todėl Bažnyčia taip pat yra ir malonės bendruomenė.“

Po bendrų šv. Mišių ir pietų Alytaus įgulos kapelionato kapelionas mjr. teol. lic. Saulius Kasmauskas, neseniai sugrįžęs iš misijos Afganistane, pasidalijo sielovadine patirtimi šiomis neįprastomis ir sudėtingomis sąlygomis. Kapelionai aptarė ir kitus svarbius klausimus: kapelionų rekolekcijas Romoje, piligriminę kelionę į Lurdą, *Alfa* kursų organizavimą, karių dalyvavimo Lietuvos jaunimo dienose Kaune galiomybes ir kt.

-lkoki-

Atsinaujinimo diena

Sausio 27 d. vykusios Atsinaujinimo dienos tema „Jėzus Kristus yra Viešpats“ buvo skirta Tikėjimo metams. Renginys *Park Inn* konferencijų salėse Kaune sulaukė gausių dalyvių iš įvairių Lietuvos kampelių. Jie šloviniu ir malda drauge su „Gyvųjų akmenų“ bendruomene pradėjo renginį, vėliau klausėsi konferencijų, dalyvavo darbo grupėse, o vakarop drauge šventė sekmadienio Eucharistiją, kuriai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

Pirmąją konferenciją „Jėzus klausia: kuo jūs mane laikote?“ vedė br. kun. Paulius Vaineikis OFM. „Vienintelis žodis, kuris keičia pasaulį, yra Dievo žodis“, – sakė br. kun. Paulius, kviesdamas kiekvieną, ypač šiais Tikėjimo metais, mąstyti, koks yra jo tikėjimo pagrindas, kas iš tiesų jam yra Jėzus Kristus. Pasak brolio pranciškono, Evangelijoje pagal Matą Jėzaus klausimai (*Mt* 16, 13–20), kuo žmonės jį laiko ir kuo laiko jį mokiniai, iš tiesų yra kiekvienam asmeniškai užduodamas klausimas. Viešpats nusižemina, šitaip klausdamas, tai

taip pat į pamaldas atvykę Kauno stačiatikių Apreiškimo Švč. M. Marijai parapijos kun. Nikolajus Murašovas, Kauno evangelikų liuteronų Švč. Trejybės bažnyčios kun. Saulius Juozaitis ir diakonas Arūnas Žydaitis, Kauno jungtinės metodistų bažnyčios kun. Remigijus Matulaitis, Kauno evangelikų reformatų parapijos diakonas Jonas Žiauka, krikščionių bendrijos „Tikėjimo žodis“ pastorius Mindaugas Sakalauskas.

„Kasmet Maldų už krikščionių vienybę savaitę žadina krikščionių vienybės troškimą“, – sakė pamaldų pradžioje mons. V. Grigaravičius, kreipdamasis į susirinkusią krikščionių bendruomenę, dvasininkus bei tikinčiuosius. Dvasininkas pakvietė melstis vieninga malda prašant Viešpatį leisti daryti tai, ko jis „nori iš savo tautos“ (plg. šiemetinę Ekumeninės savaitės maldų temą – *Mch* 6, 6–8), primindamas visai neseniai ypač jaunųjų krikščionių išgyventą Viešpaties malonės akimirką – ekumeninį Taizė bendruomenės naujametinį susitikimą Romoje, taip pat popiežiaus Benedikto XVI raginimą melsti taikos tarp žmonių, kad liautuši smurtas ir rastuši drąsos imtis dialogo ir sutarimo.

Ekumeninėse pamaldose bendra malda, kelių krikščioniškų bendruomenių narių giesmėmis dėkota Viešpačiui už tą santarvę ir ryšius, kuriuos jis jau duoda krikščionims, taip pat išpažinus susiskaldymo nuodėmę ir žaizdą melsta atleidimo bei susitaikymo malonės.

Dievo žodį skirtingų konfesijų dvasininkai palydėjo savo trumpais komentarais ir pasidalijo susitaikymo lūkesčiais. Evangelikų liuteronų dvasininkas sakė, jog nesutarimai tarp krikščionių laikų būvyje yra nenaujas, ilgalaikis dalykas – jau apaštalas Paulius stengėsi spręsti bendruomenių nesutarimus. Krikščionių vienybės pagrindas yra vienas tikėjimas į Jėzų Kristų ir Krikšto malonę. Čia pat buvo paliudytas sukrečiantis gyvo ekumenizmo pavyzdys – patirtas krikščionių tėvų rūpestis pakrikštyti savo naujagimį jaunos liuteronės motinos mirties akivaizdoje. Stačiatikių dvasininko žodyje atkreiptas dėmesys, jog valstybėms nepavyksta išlaikyti vienybės; kitaip yra su Dievo karalyste, kuri nepavaldi žmogui, betgi ir krikščionys negali sėdėti sudėję rankų. Jie turi maldą, kuri yra šviesa, taika ir veda į meilę. Ekumeninius ryšius, kuriuos tikėjimo, maldos pagrindu pabrėžė ir kitų bendruomenių vadovai, išreiškdami mintį, jog kelias į vienybę yra skausmingas, bet tai yra paties dangaus Tėvo širdies troškimas.

Homiliją pasakęs mons. Vytautas Grigaravičius atkreipė dėmesį į katalikų kunigo paskelbtą Evangeliją pagal Luką (24, 13–35), sakydamas, jog kasdieniai rūpesčiai krikščionių gyvenime kartais irgi gali užgožti ir aptemdyti akis taip, kaip mokiniams kelyje į Emausą, kurie ginčijosi ir nepažino prisartinusio Jėzaus. Tik vėliau, susėdus prie stalo ir Jėzui ėmus laužyti duoną, mokiniams atsivėrė akys. Patys krikščionys irgi dažnai jaučiasi Emauso kelyje, nematydami išėities, pamiršdami, jog Kristus nuolat keliauja šalia. Šiuo Evangelijos pavyzdžiu dvasininkas taip pat pakvietė pagalvoti, ar ir krikščionys neturėtų dažniau sėsti prie bendro stalo aptarti, kaip padėti Bažnyčiai įveikti sunkumus. Savo homiliją mons. V. Grigaravičius baigė maldavimu, kad Viešpats neleistų krikščionims nuklysti nuo tiesos kelio, stiprintų bendrystę, toleranciją dėl viso pasaulio išganymo, kad krikščionys, eidami į vienybę, įgyvendintų paties Kristaus planą žmonijai.

Išpažinę tikėjimą ir pasimeldę visuotine malda, kaip vienybės ir ramybės ženklą pamaldų dalyviai užsidegė žvakes. Vėliau visi drauge susikabinę

rankomis garsiai meldėsi paties Viešpaties išmokyta „Tėve mūsų“ malda, o gautuoju palaiminimu buvo išsiųsti į pasaulį nešti išgydymo, ir kad patys būtų Viešpaties išgydyti.

Šiauliuose

Sausio 19 d. Šiaulių Jungtinėje metodistų bažnyčioje surengtose ekumeninėse pamaldose dalyvavo šios bažnyčios kunigas Giedrius Jablonskis, Laisvųjų krikščionių bažnyčios pastorius Valdas Vaitkevičius, Evangelikų liuteronų bažnyčios kunigas Romas Pukys, „Tiesos žodžio“ pastorė Anželika Krikštaponienė, Šv. Jurgio bažnyčios kunigas Saulius Matulis ir šių bendruomenių tikintieji.

Dvasininkai dalijosi Dievo žodžiu, pamokslavo. Tikinčiųjų bendruomenė giedojo giesmes, meldėsi. Skambėjo Nikėjos-Konstantinopolio tikėjimo išpažinimas, malda „Tėve mūsų“. Krikščionių vienybės melsta tokiais žodžiais: „Kai mes vaikščiosime kartu, atsiųski savo Dvasią, kad sustiprintų mūsų ryžtą vykdyti Jėzaus valią siekti Bažnyčios vienybės. Kai mes vaikščiosime kaip vienas, bet vis dar padalytas Kristaus Kūnas, nuoširdžiai pripažindami, jog dar negalime burtis prie vieno Kristaus puotos stalo laužyti duonos, Viešpatie, pagreitink dieną, kada galėsime visi visiškoje vienybėje melstis ir dalytis Viešpaties duona.“

Po pamaldų tikintieji bendravo prie vaišių stalo, stiprino vienas kitą savo tikėjimu.

Panevėžyje

Krikščionių vienybės savaitę Panevėžyje apvainikavo ekumeninės pamaldos sausio 20 d. Kristaus Karaliaus katedroje. Vienybės meldė „Tikėjimo žodis“ vyr. pastorius dr. Giedrius Saulytis, pastorius Ramūnas Jukna ir Panevėžio vyskupijoje tarnaujantys katalikų kunigai. Jungtinės metodistų bažnyčios atstovė Regina Juškienė patarnavo giedodama bažnytiniame chore. Pamaldose dalyvavo įvairių Panevėžio krikščioniškųjų bendruomenių tikintieji.

Pastorius Giedrius Saulytis skaitė ištrauką iš Evangelijos pagal Luką apie mokinių kelionę į Emausą ir jų pokalbį su prisikėlusiu Viešpačiu Jėzumi Kristumi. Už krikščionių vienybę kartu su visais susirinkusiais meldėsi pastorius Ramūnas Jukna. Katalikų kunigas teol. m. dr. Gediminas Jankūnas pasidalijo homilija apie Kristaus asmenį – vienintelį, apjungiantį visas krikščioniškąsias bendruomenes. Jei Jėzus bus mūsų pokalbių epicentras, mes galėsime džiaugtis nuoširdžia bendryste, neieškodami tarpusavio skirtybių.

-rž, kait, rt, mj-

Pašvęstojo gyvenimo dienos minėjimas

Vilniuje

Vasario 2 d. Vilniaus arkivyskupijos vienuolius ir vienuoles, gausiai susirinkusius kurijoje Pašvęstojo gyvenimo dienos proga, nuoširdžiai ir džiaugsmingai pasveikino namų šeimininkas Vilniaus arkivyskupas kardinolas Audrys Juozas Bačkis.

Po ganytojo žodžio ir įžanginės giesmės ses. Agnietė Ivaškevičiūtė OSB supažindino su dykumos tėvų, pirmiausia Evagrijaus Pontiečio (IV a.) mokymu

savotiška provokacija – kad žmogus, ieškodamas atsakymo, mąstyty, kas yra jis pats.

„[Sikūnijusi Meilė šiandien laukia, kad ji būtų atpažinta“, – sakė br. kun. Paulius OFM, pabrėždamas, jog krikščioniškoji tapatybė nėra viena iš doktrinų, ideologijų, moralinių normų, tai žmogaus meilės santykis su gyvuoju Dievo Sūnumi. Tikėti reiškia ne tik žavėtis Jėzaus žodžio jėga, ne tik pritaikyti jį gyvenime; tikėti – tai pažinti ir mylėti asmeniškai, išpažinti Jėzų kaip viso tikėjimo centrą. Br. kun. Paulius Vaineikis OFM paliudijo stublinančią, savo paties nesulaikomų ašarų aplaistytą atsivertimo į Viešpatį akimirką asmeninės krizės akivaizdoje, tarnaujant sovietų kariuomenėje 2 tūkst. km nuo tėvynės.

Antrosios konferencijos „Kerigmos šerdis – dangaus ir žemės santuoka“ prelegentas dr. Benas Ulevičius, VDU Katalikų teologijos fakulteto dekanas, iš pradžių atkreipė dėmesį, jog kerigma graikų kalba reiškia garsų, šauklišką skelbimą. Pirmieji „kerigmininkai“ buvo Nojus, Jonas Krikštytojas. Jie skelbė nuojautas, jog Dievas artinasi, ir žmonėms ateina metas rimtai pažvelgti į savo gyvenimą. Apaštalas Paulius skelbė nepasibaigusį Dievo planą žmonijai, tik dabar jame didžiulis pasikeitimas, kurį atneša Dievo Sūnus Jėzus Kristus. Tai Geroji Naujiena – per Kristų prisiartinio Dievo karalystė. Jėzus, pats pilnas gyvybės, jo mokymas atnešė gyvastį, tad tikėjimas irgi turi tapti gyva žmogaus patirtimi. Savo mintis B. Ulevičius užbaigė maldos invokacija, kurią tęsė renginio dalyviai, visi garsiai ir sutartinai savo bendra malda kreipdamiesi į dangiškąjį Tėvą.

Po pietų Atsinaujinimo dienos dalyviai rinkosi į darbo grupes. Vienoje jų tema „Krikščionybė ir kitos religijos“ kalbėjęs dr. Artūras Lukaševičius (VDU KTF) atkreipė dėmesį, jog žmogus visais amžiais siekia užmegzti ryšį su antgamte, alksta Dievo, religijos. Krikščionims šios

viltys išsipildo Jėzuje Kristuje, jis tampa keliu pas Dievą. Grupelėje buvo aptartos didžiosios pasaulio religijos iškeliant religinio sinkretizmo pavojų. Taip pat paminėta, jog maginė mąstysena, ilgą laiką stingdžiusi žmonijos pažangą, deja, dar ir šiandien yra apėmusi šiuolaikinio žmogaus pasaulėvaizdį.

Kitoje grupėje dr. Valdas Mackela (VDU KTF) dalydamasis įžvalgomis tema „Jėzus Kristus apokrifinėse evangelijose“ sakė, kad kanono tikslas – ne tik pristatyti Jėzaus istoriją, bet ir padėti asmeniškai jį sutikti kaip Viešpatį.

Su jaunimu tema „Kas man yra Jėzus Kristus?“ kalbėjo br. kun. Paulius Vainekis OFM. Atskirą grupę vaikams „Ar įdomu, ką sako Dievas? Šeštasis įsakymas“ rengė „Gyvųjų akmenų“ jaunieji bendradarbiai „Dievo armija“.

Įvade į liturgiją vyskupas augziliaras Kęstutis Kėvalas pasidžiaugė Atsinaujinimo dienos dovanojama tikėjimo bendryste ta dvasia, kurią išgyveno pirmieji mokiniai ir patiria Bažnyčia per visus amžius. Benediktas XVI savo apaštališkajame laiške *Porta fidei* Tikėjimo metais kviečia „autentiškai iš naujo atsiversti į Viešpatį Jėzų Kristų“. Atsivertimas – tai meilės pilnatvės ilgesys, naujas žvilgsnis į pasaulį Jėzaus žvilgsniu, tai visiškas proto, jausmų ir elgesio pasikeitimas. Šv. Mišios, kur Viešpats taip arti, yra blyksnis tos džiaugsmingos tikrovės, kurios ilgimės ir į kurią keliaujame.

Eucharistijos šventimui vadovavo arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Homilijoje jis sakė: „Dievo žodį reikia nuolat skaityti, gilintis, ką Viešpats nori mums pasakyti. Šie Tikėjimo metai mūsų neatnaujins, jei mes neleisime veikti Dievo žodžiui. Tam reikia žengti vieną mažą žingsnį – vakare nuo televizoriaus ekrano prie Šventojo Rašto. Leiskime kalbėti Dievui. Dievo meilė yra begalinė. Ji nori apglėbti visus: ir teisiuosius, ir ieškančius, ir neteisiuosius, ir nuodėmėje paskendusius.“

-kait-

apie anachoretų praktinį dvasingumą. Plačiausiai aptarti aštuoni *logismoi* – gundantys netyrosios dvasios pasiūlymai, kuriuos nugalėjęs vienuolis priartėja prie monastinio gyvenimo idealo – beaistriškumo, suvokiamo kaip pirmasis žingsnis į agapę ir kontempliaciją.

Šventę vainikavo Vilniaus arkikatedroje šv. Mišios, kurias aukėjo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, koncelebravo vyskupas Arūnas Poniškaitis ir kiti broliai kunigai.

Kaune

Vasario 2 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje iškilminga Eucharistijos liturgija buvo švenčiama Kristaus Paaukojimo išskilmė bei paminėta Pašvęstojo gyvenimo diena dėkojant Dievui už pašventusius jam savo gyvenimą seseris ir brolius vienuolius.

Iškilmės pradžioje iškilmingoje procesijoje su žvakėmis drauge su kitais iškilmių dalyviais ėjo Kauno arkivyskupijoje įsikūrusių moterų vienuolių seserys. Liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo Jėzaus Draugijos Lietuvoje ir Latvijoje provincijolas t. Gintaras Vitkus SJ, Kauno jėzuitų gimnazijos kapelionas t. Aldonas Gudaitis SJ, Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. Aurelijus Žukauskas, studijų dekanas prelatas prof. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, *Marijos radijo* programų direktorius kun. Gintaras Blužas OFS, kurijos kancleris mons. Adolfas Grušas, kiti broliai kunigai. Šv. Mišiose giedojo jungtinis seserų choras, vadovaujamas ses. Liucijos Grybaitės FMA, seserys taip pat skaitė bendruomeninius maldavimus, nešė atnašas, aukojamas ir brolių kapucinų globojamiems bei priklausomybių gydymui skirtiems „Gailestingumo namams“ Kaune.

Homiliją pasakęs arkivyskupas atkreipė dėmesį į Evangelijoje minimus Si-meono žodžius, kuriuos šis pasakė Marijai apie vaikelį Jėzų, atneštą paaukoti šventykloje: „Jis bus prieštaravimo ženklas, – ir tavo pačios sielą pervers kalavijas“ (*Lk 2, 34–35*). Visa dviejų tūkstančių metų Bažnyčios istorija yra paženklinta kankinyse ir pasišventimu. Ganytojas iškėlė seserų ir brolių vienuolių ne simbolinį, o labai tikrą pasišventimą – visišką ištikimybę Kristui, neturtą, tarnavimą ten, kur siunčia Bažnyčia. Užbaigdamas homiliją arkivyskupas pakvietė visus pagalvoti, kiek savo gyvenimo esame paaukoję Kristui, kiek esame ištikimi per savo Krikštą sudarytai sandorai su Dievu, kiek dedame pastangų, kad Dievas būtų viso gyvenimo turtas ir prasmė.

Šv. Mišių pabaigoje arkiv. S. Tamkevičius nuoširdžiai dėkojo už pašvęstųjų tarnystę, už jų bei visų pamaldų dalyvių, taip pat ir *Marijos radijo* klausytojų maldą. Po Mišių giedotas vienas gražiausių Bažnyčios kūrinių Marijos garbei – Akatistas. Jo liturgijai vadovavo kun. G. Blužas OFS ir t. G. Vitkus SJ, patarnavo seminarijos klierikai.

Marijampolėje

Vilkaviškio vyskupijoje Pašvęstojo gyvenimo diena švęsta Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo parapijoje. Po bendros maldos ses. Inga Lienytė SF su susirinkusiais pasidalijo savo įžvalgomis apie pašvęstojo gyvenimo radikalumą, pasirinkimą nebūti centru. Pirmiausia broliai ir seserys buvo pakviesti atminti savo amžinųjų įžadų šventę – dieną, kai atidavė Dievui

savo gyvenimą. Taip pat aptartas visada aktualus maldos ir veiklos santykis. Ses. Viktorija Plečkaitytė MVS susirinkusiųjų žvilgsnį nukreipė į tuos, kurių radikalų sekimą Kristumi įvardijo ir Bažnyčia – šventuosius, pirmiausia į palaimintąjį Jurgį Matulaitį. Jo liudijimas buvęs toks autentiškas, kad paženklino visus, su kuriais susidurdavo, atnaujino merdinčią vienuoliją.

Švenčiausiojo Sakramento adoracija ir šv. Mišios, kurioms vadovavo vyskupas J. Žemaitis MIC, buvo dėsninga šventės tąsa – susitikimas su asmeniu, kuris yra centras ir gyvenimo tikslas. Šventė baigėsi agape ir bendruomenių prisistatymu.

Žemaičių Kalvarijoje

Vasario 2 d. Žemaičių Kalvarijos šventovėje iš visų Telšių vyskupijoje įsikūrusių vienuolynų ir vienuolinių namų rinkęsi pašvęstojo gyvenimo nariai buvo pakviesti į kongresą. Buvo meldžiamasi už vienuolius, vienuoles ir melsta naujų pašaukimų į vienuolinį luomą.

Šiomet Pašvęstojo gyvenimo dienos proga į iškilmes Žemaičių Kalvarijos bazilikoje atvyko seserys vienuolės iš Eucharistinio Jėzaus seserų (įsikūrusių Telšiuose), Švč. Širdies pranciškonų misionierių (Kretingoje), Skaisčiausios Mergelės Marijos Širdies dukterų (Palangoje), Švč. M. Marijos, Nepaliamos Pagalbos, Šv. Pranciškaus seserų (Kretingoje), Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos seserų tarnaičių (Klaipėdoje, Pakutuvėnuose, Palangoje, Šilalėje), Motinos Teresės (Kretingoje) kongregacijų. Atvyko ir broliai pranciškonai bei konventualai iš Kretingos, Pakutuvėnų ir Klaipėdos. Pagrindinėms 12 val. šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupas J. Boruta SJ, koncelebravo Telšių vyskupo augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, kunigai vienuoliai, Žemaičių Kalvarijos bazilikos kanauninkų kapitulos kanauninkai.

Šv. Mišių pradžioje Telšių ganytojas priminė Kristaus Paaukojimo šventės prasmę bei kilnę, taip pat išsamiai pristatė istorinius aspektus apie lietuvių ir žemaičių pirmuosius susidūrimus su krikščionybe bei tą Gerąją Naujieną nešančiais vienuoliais. Istoriniame kontekste vyskupas kalbėjo apie vienuolių indėlį krikštijant žemaičius, pirmųjų vienuolynų Lietuvoje ir Žemaitijoje įsikūrimo aplinkybes, jų misiją ir svarbą evangelizuojant ir katekizuojuojant tikinčiąją liaudį.

Po įžanginio žodžio vyskupas pašventino tikinčiųjų atsineštas žvakes, ir visi tikintieji, kunigai ir vienuoliai su degančiomis žvakėmis rankose dalyvavo iškilmingoje procesijoje.

Per pamokslą Telšių vyskupo augziliaras vysk. L. Vodopjanovas OFM kalbėjo apie pašvęstojo gyvenimo Bažnyčioje svarbą, išryškino vienuolių misijos reikalingumą šių dienų pasaulyje, veiklos kryptis ir pašaukimo ypatumus. Vyskupas augziliaras drąsino kongreso dalyvius nepailsti būti šviesos nešėjais Bažnyčioje ir visuomenėje. Po pamaldų kongreso dalyviai rinkosi į šventinę agapę.

Panevėžyje

Panevėžyje Pašvęstojo gyvenimo diena vasario 2-ąją švęsta Kristaus Karaliaus katedroje. Prieš sumos šv. Mišias Dievo Apvaizdos, Marijos Tarnaičių ir

„Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių šventė

Vasario 3 d. Panevėžio katedroje švęsta Lietuvos „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių Šviesos šventė. Sumos iškilmėms vadovavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Šv. Mišias drauge aukojo nuncijus Baltijos kraštams arkiv. Luigi Bonazzi, katedros administratorius kun. Eugenijus Troickis, „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių kapelionai.

Pamokslą, komentuodamas sekmadienio skaitinius, pasakė „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenės Lietuvoje lydintis vyskupas kardinolas A. J. Bačkis. Jis, be kita ko, kalbėjo: „Šios dienos Evangelijoje – liūdnas puslapis Jėzaus gyvenime: kai Jėzus pradeda kalbėti apie išganymą, skirtą visam pasauliui, jo tautai to nereikia. O 2-asis sekmadienio skaitinys – Himnas meilei, turbūt gražiausias apaštalo Pauliaus puslapis apie meilę... Ir labai tinka šiai šventei... Aš tik prašau Dievą, kad mes galėtume nešioti širdyse tokią meilę.“

Kardinolas atkreipė dėmesį, kad popiežius Benediktas XVI savo Žinioje gavėnios proga išryškina ryšį tarp meilės ir tikėjimo. Krikščioniškas gyvenimas – tai ne tik kopimas į kalną, bet ir leidimasis, kad pasidalytume meile su kitais. „Šiandien susirinkome su „Tikėjimo ir Šviesos“ nariais. Pasaulyje jie yra atstumiami, nes nėra naudingi. Negali padaryti daugelio dalykų. Bet jie yra tie mažutėliai, apie kuriuos Kristus kalbėjo ir kuriuos ypač mylėjo. Dievas myli kiekvieną žmogų tokį, koks jis yra. O vaikelį, turintį negalią, myli dar didesne meile. Jie iš Dievo gavo galią mylėti. Nuostabu su jais bendrauti. Nereikia daug žodžių, bet iš jų akių, šypsenos, nuoširdumo matyti, kad jie turi pajėgią mylėti širdį. Jie myli Dievą gal dar labiau nei mes. Jie tiki Dievo meile ir į ją atsiliepia. Ir mums parodo, kad žmogaus gyvenimo esmė slypi gebėjime mylėti. Silpniausieji yra Bažnyčios turtas ir turime su meile juos priimti. „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenė, remdamasi tikėjimu, randa jiems vietą pasaulyje.

Kas prisiliečia prie „Tikėjimo ir šviesos“ bendruomenės, patirs ypatingą meilę. Jie mums duoda daugiau, nei mes galime jiems duoti“, – sakė kardinolas.

Po šv. Mišių K. Paltaroko gimnazijoje susirinkusiems šventės dalyviams nuncijus Baltijos kraštams arkiv. Luigi Bonazzi tarė sveikinimo žodį: „Jūsų bendruomenės – didžiulės tikėjimo mokyklos. Dėkokime už šią dovaną. Aš jaučiuosi su jumis ir vienas iš jūsų. Ačiū už tai, ką darote ir kas esate.“

-kad-

Dekano susitikimas

Sausio 29 d. Kaišiadorių vyskupijos vyskupas ordinaras Jonas Ivanauskas ir generalvikaras mons. teol. dr. Algirdas Jurevičius kartu su Kaišiadorių dekanato dekanais: Alytaus dekanu mons. Vincu Baubliu, Elektrėnų dekanu mons. Jonu Sabaliausku, Kaišiadorių dekanu mons. Rimvydu Jurkevičiumi, Molėtų dekanu mons. Kęstučiu Kazlausku, Stakliškių dekanu mons. Jonu Dalinevičiumi ir Širvintų dekanu kun. Leonu Klimu lankėsi Kauno paminklinėje Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje, kur vyko susitikimas konferencija su Kauno arkivyskupijos dekanato dekanais.

Konferencijoje taip pat dalyvavo Kauno arkivyskupijos vyskupas augziliaras Kęstutis Kėvalas, Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, vicedekanas kun. teol. lic. Evaldas Vitulskis, Jonavos dekanato dekanas kun. teol. lic. Audrius Mikitiukas, Kėdainių dekanato dekanas kun. Gintaras Pūras, Ukmergės dekanato dekanas kun. teol. lic. Gintautas Kabašinskas.

Konferencijoje Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas mons. V. Grigaravičius dalijosi ta patirtimi, kurią įgijo 18 metų dirbdamas dekanu Kelmės, Jonavos ir Kauno dekanatuose.

Pasak mons. V. Grigaravičiaus, viena svarbiausių Bažnyčios užduočių – brandinti sąmoningą piliečių tikėjimą, padėti tikintiesiems giliau pažinti

Šv. Kotrynos seserys susirinko drauge skaityti Šv. Rašto ir pasidalyti įkvėptų tekstų išvalgomis. Šv. Mišiose melstasi už pašvęstojo gyvenimo narius ir melsta naujų pašaukimų į vienuolijas. Išskilmėms vadovavo ir pamokslą pasakė Panevėžio katedros administratorius kun. Eugenijus Troickis. Pamokslininkas pabrėžė, kad pašvęstojo gyvenimo žmogus yra maldos ir dieviškos liturgijos šventėjas. Jis turi gyventi ne tik pagal *ora*, bet ir pagal *labora* principą. Kun. Eugenijus kvietė pašauktuosius į pašvęstąjį gyvenimą nuolat atnaujinti savo pašaukimą, o tikinčiuosius – sudaryti sąlygas naujiems pašaukimams bręsti. Po Mišių Katedros parapijos salėje vyko agapė ir seseriškas pasidalijimas.

-NKs, kait, www.vitaconsecrata.lt, kasab, kad-

Palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC diena Marijampolėje

Sausio 27 d. Marijampolėje iškilmingai paminėtos palaimintojo Jurgio Matulaičio 86-osios mirties, arba gimimo dangui, metinės. Švenčiant šią datą Pal. Jurgio Matulaičio draugijos nariai ir tikintieji buvo pakviesti į tradicinį, jau šeštąjį, renginį – metinę konferenciją, šį kartą skirtą Tikėjimo metams. Į Marijampolės dramos teatro salę susirinko šios draugijos narių iš 20 skyrių, taip pat daug marijampoliečių, svečių iš Pasvalio, Kauno, Vilniaus parapijų bei įvairių organizacijų ir judėjimų. Įnešus draugijos vėliavą, pagiedojus giesmę „Kur tiesias lygios lankos“, konferencijos vedėjai, draugijos tarybos pirmininkas Vitas Buškevičius ir ses. Onutė Petraškaitė MVS, po įžanginio žodžio pakvietė vyskupą emeritą Juozą Žemaitį MIC pradėti renginį malda.

Konferenciją sveikindamas Marijampolės savivaldybės meras Vidmantas Brazys pabrėžė, kad draugijos darbas dažnai nematomas, bet turi gilią prasmę. Meras kvietė melstis, kad metai būtų geresni, kad stiprėtų tikėjimas ir gerėtų mūsų valstybė. Pasak draugijos globėjo Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo kunigų marijonų vienuolijos Lietuvos vikariato vyresniojo kun. dr. Vytauto Briliaus MIC, atėjusieji pagerbti arkivyskupo Jurgio yra vienijami palaimintojo dvasios, o šiandien būtina prisiminti, jog tuo metu kunigas Matulaitis mokėjo pažvelgti į Bažnyčią per žmogų, matė tikinčiuosius jų kasdienybėje, darbuose ir šeimose, taip pat surado kelią, kaip į tą kasdienybę atnešti Dievo buvimą. Jis pirmasis pakvietė pasauliečius bendrauti ir dirbti kartu su Bažnyčia, mokė keisti pasaulį socialine prasme. Baigdamas sveikinimo žodį kun. Vytautas Brilius MIC kvietė visus melstis per šv. Mišias, kad palaimintojo atnešta dvasia žydėtų ir klestėtų.

Pagrindinį pranešimą – Tikėjimo metams skirtą katechezę – skaitęs apaštališkasis nuncijus arkiv. Luigi Bonazzi išangoje prisipažino, kad yra didelis palaimintojo, sykiu ir jo draugijos mylėtojas, kad dažnai bendrauja su palaimintuoju jo koplyčioje Vilniuje, kur, žvelgdamas į jo paveikslą, išmoko su tėvu Jurgiu kalbėtis ir giliau suvokė palaimintojo pasirinktą gyvenimo ir darbo kryptį – *nugalėti blogį gerumu*. Arkivyskupas ragino kiekvieną dieną su tikėjimu melstis, ieškoti Dievo visame kame, remdamasis palaimintojo mintimis: *Visame kame Dievo ieškoti, viską didesnei Dievo garbei daryti, į viską Dievo dvasią įnešti ir viską ją perimti...* Cituodamas palaimintąjį pranešėjas priminė, kad mes galime atsitolinti nuo Dievo, bet jis visada veikia reikiamu momentu. Mes turime dažniau kalbėtis su Dievu, klausti, ką jis nori mums pasakyti. Jei tikime, kad Dievas yra meilė, tai ir visa, ką jis mums siunčia, yra iš meilės mums. Kiekvieną dieną pasitikėdami turime prašyti tikėjimo dovanos, prašyti palaimintojo užtarimo, kad jis mums padėtų turėti gyvą, tvirtą tikėjimą. Pranešėjas priminė ir popiežiaus Benedikto XVI patarimą,

kaip išgyventi tikėjimą kasdienybėje: tai kalbėtis su Jėzumi maldoje; klausytis Dievo per Evangeliją ir susitikti jį tame, kuris stokoja ir vargsta. Pabaigoje apibendrinamas nuncijus sakė, kad tas, kuris gyvena su Dievu, niekada nėra vienišas; jo namai apgyvendinti, Dievas jį pakvietė dirbti dviese, bet kartu ir suteikė laisvę pasirinkti.

Po konferencijos visi rinkosi į Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo baziliką, kur prieš šv. Mišias Vargdienių seserys vedė maldos pusvalandį prie palaimintojo relikvijų.

Šv. Mišioms vadovavo Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Drauge koncelebravo nuncijus arkiv. Luigi Bonazzi, vietos vyskupas Rimantas Norvila, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ ir Telšių vyskupijos augziliaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, Panevėžio vyskupas emeritas Juozas Preikšas, Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis, Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC bei gausus kunigų būrys.

Homilijoje vyskupas J. Kauneckas akcentavo palaimintojo pastangas vaduoti žmogų iš blogio, vaduoti ne prievarta, ne jėga, o tik gerumu; tokiam pasiryžimui reikėjo šventojo kantrybės, Jėzaus kantrybės palaimintajam reikėjo nuolat. Vyskupas linkėjo, kad palaimintojo Jurgio pavyzdys, jo gyvas, nenugalimas tikėjimas, meilė ir teisingumas būtų gyvas liudijimas mums, kurie siekiame blogį nugalėti gerumu. Baigdamas homiliją ganytojas pakvietė palaimintajam užtariant melsti tikėjimo visai mūsų tautai.

Po šv. Mišių, pasimeldę prie palaimintojo Jurgio Matulaičio relikvijų, draugijos atstovai ir svečiai rinkosi agapėn Dramos teatre, po to salėje buvo apžvelgti skyrių nuveikti darbai ir išklausti liudijimai apie dvasinius ir fizinius išgijimus, apie palaimą, išgyvenamą bendruomenės susirinkimuose. Marijampolės kultūros centro vyrų vokalinis ansamblis „Sūduvietis“ (vadovai Aušra ir Remigijus Morkūnai) atliko meninę programą „Dėkoju Tau, Dieve“. Baigiamajai maldai vadovavo ir visus palaimino Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo parapijos klebonas kunigas Andrius Šidlauskas MIC.

-vidm-

Panevėžio vyskupijos kunigų konferencija

Sausio 28 d. vykusioje Panevėžio vyskupijos kunigų konferencijoje apaštališkasis nuncijus arkiv. Luigi Bonazzi pasidalijo keletu minčių apie Tikėjimo metus.

„Išgyvename Tikėjimo metus kaip naują malonę. Viešpats per malonę augina mūsų pačių ir padeda auginti mūsų tikinčiųjų tikėjimą. Jei aš atsiliepiu į tikėjimo malonę, mano parapijoje tikėjimas auga... Vis labiau Dievas man turi būti pirmoje vietoje. Bet Dievo pirmumas yra dar giliau. Jis yra pirmas, kuris save man dovanoja. Dievas yra pirmas, kuris myli. Svarbu, kad matytume Dievo veikimą. Būtina nuolat prašyti šios realybės suvokimo. Visa tai, kas sukurta, yra sukurta būti dovana kitiems. Tai giliausia kūrybos prasmė. Todėl ir mes mokomės save atiduoti kitiems. Kai save dovanoju – esu laimingas. Žmogus iš tikrųjų yra, jeigu jis myli.

Ką reiškia būti tikinčiuoju? Esu tikintysis, jei tikiu Dievo meile. Kai supranti, kad tikėti reiškia mylėti, tuomet mokaisi save dovantoti. Ir tikėjimas mumyse

Kristaus mokslą, skatinti juos drąsiai liudyti Kristų bet kurioje aplinkoje, bet kokiomis sąlygomis. Todėl didelė atsakomybė tenka tikybos mokytojams, katechetams, parapijų klebonams bei dekanams.

Vienas sėkmę lemiančių veiksnių sielovadoje yra kunigų tarpusavio bendravimas, dalijimasis gerąja patirtimi, sutelktumas sprendžiant iškilusias problemas, liečiančias Bažnyčią, konkrečią parapiją, konkretų kunigą. Tam būtini sistemingi dekanato kunigų susitikimai. Pasak prelegento, buvo aktualu rengti dekanato konferencijas, kurių tikslas aptarti dekanato mastu pastoracinius ir dvasinius klausimus, aptarti ir pritaikyti bendras arkivyskupijos pastoracines nuostatas, kryptis ieškant būdų, kaip jas įgyvendinti.

Mons. V. Grigaravičius taip pat pasidalijo įžvalgomis apie parapijų vizitaciją, pasidžiaugdamas, kad šiandien bendro sutelkto dekanato kunigų darbo dėka jaučiami ženklūs teigiami pokyčiai tiek sielovadoje, tiek bendruomeniniame gyvenime, tiek tvarkant Bažnyčios reikalus. Vis labiau įgyvendinami Vatikano II Susirinkimo nutarimai, Kauno arkivyskupijos kurijos potvarkiai, dekanato, nuolatinių kunigų susirinkimų ir dekanato konferencijų rekomendacijos. Dauguma parapijų klebonų, vikarų, diakonų, kunigų nuoširdžiai atsiliepia į šių dienų aktualijas, stropiai atsišaukia į Kristaus kvietimą ir ordinaro paraginimus tarnauti žmonėms, rūpintis jų sielovada ir katecheze, patiems darbais liudyti savo tikėjimą. Jaučiamas kunigų atsakingesnis požiūris į sakramentų teikimą, Dievo žodžio skelbimą bei homilijų rengimą, išpažinčių klausymą, bendravimą su parapijiečiais.

Po to vyskupas Jonas Ivanauskas pakvietė padiskutuoti rūpimais klausimais. Jonavos dekanas A. Mikitiukas kalbėjo apie problemas, susijusias su dokumentų tvarkymu, Ukmergės dekanas G. Kabašinskas papasakojo, kaip buvo kuriamas Ukmergės dekanatas.

-kppi-

Kauno Caritas konferencija

Vasario 12 d. Kaune, Jaunimo centro salėje, surengta Kauno arkivyskupijos Caritas metinė konferencija. Joje perskaitytas Kauno arkivyskupijos Caritas direktoriaus kun. Virginijaus Birjoto ataskaitinis pranešimas apie 2012 m. Caritas veiklą. Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais šioje veikloje, pasak kun. V. Birjoto, buvo stengiamasi dar giliau išgyventi palaimintojo pasirinktą gyvenimo šūkį blogį nugalėti gerumu. Palaimintojo pavyzdys nuolat žadino karitiečių jautrumą Dievui ir žmogui. Kristaus Dvasios sužadinta meilė ne tik skatina teikti žmonėms materialią pagalbą, bet ir stiprina bei gaivina tiek gaunančiojo, tiek ir duodančiojo sielą.

Caritas tarnystę arkivyskupijoje, dekanatuose skaidrėmis iliustravo reikalų vedėja ses. Viktorija Maknauskaitė SJE. Kauno I dekanato Caritas vadovė Ona Virbašiūtė pateikė išsamią ataskaitą apie šio dekanato, kuris savo apimtimi sudaro pusę arkivyskupijos, veiklą, vaizdžiai pristatė jos kryptis bei darbus Kadangi O. Virbašiūtė yra ir ES maisto iš intervencinių atsargų nepasiturintiems asmenims programos (MIATLNA) arkivyskupijoje koordinatore, ji supažindino su šio projekto eiga 2012 m., nepasiturinčių žmonių skaičiaus kitimu per pastaruosius metus. Pasidalijo įžvalgomis apie Kauno mieste vykdomą projektą – vasario 6 d. Arkikatedros parapijos namų salėje buvo susitikta su miesto seniūnais, socialiniais darbuotojais, Lietuvos ir arkivyskupijos Caritas vadovybe.

Metinėje konferencijoje arkivyskupijos karitatinės institucijos tarnyste pasidžiaugusi Lietuvos Caritas generalinio direktoriaus pavaduotoja Janina Kukauskienė pasidalijo mintimi apie patariamą Caritas tarybą, pasvarstė, ką būtų galima ypač nuveikti gavėnios metu.

Į šią konferenciją susirinkusius 115 karitiečių, Caritas vadovus, savo pagalbininką vyskupą Kęstutį Kėvalą, dalyva-

auga... Paulius rašo Timotiejui: „Todėl tau primenu reikalą atgaivinti tikėjimo malonės dovaną.“ Kiekvieną dieną reikia atgaivinti kunigystės tikėjimo malonę. Šiandien būti kunigu nelengva. Dievas mums davė ne baimės, puišybės dvasią. Klebonas yra tas, kuris tarnauja, o ne ponas, kuris viešpatauja.

Kas yra šventimų dvasia? Tai kvietimas atiduoti savo protą ir valią Jėzui. Ką reiškia mums, kunigams, Tikėjimo metai? Tai reiškia atnaujinti padėką Tam, kuris pašaukė. Taip atjaunėja džiaugsmas būti kunigu. Tuomet ir kitiems tampa džiaugsmo priežastimi. Šiandien įsikūnija Dievo malonė... Ar statyti bažnyčią, organizuoti piligrimines keliones – tai apaštališkasis uolumas? Ne. Žmonės kažkokiu būdu laukia, kad mes padėtume jiems susitikti su Dievu. Tai vienintelis dalykas, kurio jie laukia iš mūsų.

Tikroji Dievo buvimo vieta yra Bažnyčia. Ji yra mano vienybės su Dievu ženklas, instrumentas ir visos žmonijos vienybės ženklas. Aš nesu vienišas impresarijus. Bažnyčia tarnauja tikintiesiems. Svarbu, kad būčiau bendruomeninis asmuo. Aš esu Bažnyčios balsas. Vienybė su Bažnyčia tampa regima, kai esu vienybėje su savo vyskupu ir su savo broliais kunigais. Tikėjimo metai nori atverti mūsų širdis dovanų gausybei. Tos dovanos gali padėti sudėginti mūsų varganumą. Esame ir liekame trapūs indai begalinių turtų dalybai“, – kalbėjo arkivyskupas L. Bonazzi Panevėžio vyskupijos kunigams.

Šeimos centro vadovė pakvietė parapijas dalyvauti parašų rinkimo akcijoje dėl embrionų apsaugos. Jaunimo centro atstovas pristatė mokyklų evangelizavimo iniciatyvą. Vyskupo vikaras supažindino su Lietuvos Vyskupų Konferencijos prevencijos gairėmis dėl Bažnyčios atstovų elgesio su nepilnamečiais.

-kad-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas

Vasario 12 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos Pastoraciniame centre, vyko kasmėnesinis vyskupijos kunigų susirinkimas, kuris buvo pradėtas bendra malda – Valandų liturgija – Dienine.

Po maldos į susirinkusius kunigus kreipėsi vyskupijos ganytojas Rimantas Norvila, trumpai atliepdamas į šviežiausią ir plačiai aptariamą Bažnyčios aktualiją – popiežiaus Benedikto XVI apsisprendimą atsistatydinti. Ganytojas patarė informuoti žmones parapijose, akcentuojant svarbius paties Šventojo Tėvo žodžius, kad jis tai daro visiškai laisva valia, suprasdamas, kad nebeužtenka fizinių jėgų, reikiamų popiežiaus tarnystei atlikti. Vyskupas pakvietė melstis už dabartinį bei naująjį popiežių, kurį kardinolai turėtų išrinkti iki Velykų.

Vėliau vyskupas išsakė susirūpinimą priklausomybės alkoholiui tema ir pakvietė kalbėti tos dienos prelegentą – Lietuvos policijos vyr. kapelioną kun. Aušvydą Belicką.

Kalbėdamas apie alkoholizmą prelegentas leido suprasti, kad tai problema, liečianti visus socialinius sluoksnius be išimties, taigi ir dvasininkus. Tai neša tragiškus padarinius parapinei sielovadai ir atskiriems žmonėms. Apibrėžęs problemą kun. A. Belickas kalbėjo apie tai, kaip galime padėti geriančiam žmogui, koks turėtų būti grįžimo į normalų gyvenimą kelias.

Kalbant konkrečiai apie kunigus, ypatingas rūpestis tenka vyskupui ir patiem broliams kunigams, tačiau nepakanka pastebėjimo ir paraginimų, nes sprendžiant šią problemą reikia kompetentingos medikų bei psichologų, o kartais ir psichoterapeutų pagalbos. Norint padėti žmogui įveikti alkoholizmo problemą, pagalba teikiama geranoriškai ir su meile, bet kompleksinė, pasitelkiant visas įmanomas priemones bei galimybes.

Kun. A. Belickas sakė: „Nustojęs vartoti alkoholį, žmogus turi atkurti blaivų ir pozityvų mąstymą, santykį su savimi pačiu ir su aplinka. Ši liga neduoda žmogui didelių pasirinkimų: mirti arba sveikti. Išėitis visada yra, tik reikia dėti pastangas.“ Prelegentas pateikė daugybę su tema susijusių pavyzdžių, kurie padėjo rimtai susimąstyti tiek apie save, tiek apie kitus, nes Bažnyčioje rūpinimasis kitu kyla iš pačios tikėjimo esmės.

Po paskaitos Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila vadovavo pal. J. Matulaičio kasmėnesinio minėjimo šv. Mišioms, kurias drauge koncelebravo vysk. emeritas Juozas Žemaitis MIC bei susirinkę kunigai. Homilijoje kun. Aušvydas Belickas kvietė daugiau dėmesio skirti vienas kitam, labiau mylėti, nelikti abejingiems.

Po šv. Mišių, pasimeldę prie palaimintojo Jurgio Matulaičio relikvijų, kunigai drauge su savo ganytoju pietavo, aptardami visuotinės Bažnyčios bei savo vyskupijos gyvenimo aktualijas ypač džiaugdamiesi Valandų liturgijos II tomo vertimu į lietuvių kalbą. Po pietų speciali grupė rinkosi aptarti Marijampolės Jono Pauliaus II parapijos reikalų.

-krb-

Mirė kun. Teofilus Palukaitis (1919–2013)

Vasario 7 d. Jungtinėse Amerikos Valstijose, Kalifornijoje, Oklendo senelių slaugos namuose, eidamas 94-uosius metus, mirė ilgametis Pitsburgo (Bay Point) Pasaulio Karalienės bažnyčios ir parapijos klebonas kun. Teofilus Palukaitis.

Kun. Teofilus Palukaitis gimė 1919 m. lapkričio 10 d. Šakių apskrities Barzdų valsčiuje, Gerulių kaime, Pilviškių parapijoje, vidutinio valstiečio religingoje šeimoje. Mokėsi Skirkiškės pradžios mokykloje, Pilviškių progimnazijoje, Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje. 1938 m. įstojo į Vilkaviškio kunigų seminariją. 1940–1941 mokslo metais studijavo Kauno kunigų seminarijoje. Vokiečių okupacijos metais grįžo į Vilkaviškį ir 1944 m. gavo subdiakono šventimus. 1944 m. liepos 30 d. pasitraukė į Vokietiją. Bavarijoje, Eichštete baigė mokslus ir 1945 m. liepos 29 d. išventintas kunigu. Keletą metų dirbo Bavarijoje vikaru, kapelionu vienuolių seserų institute ir lietuvių stovykloje. 1950 m. išvyko į Detroitą, o 1953 m. – į San Franciską. Dirbo vikaru įvairiose Kalifornijos parapijose: Portlende, Ore, Santa Rozoje, San Lorence, San Anzelme, Menlo Parke, Konkorde, Lafejete ir Oklende.

1969 m. sausi paskiriamas į Pitsburgą (Bay Point) naujai įkurtos parapijos Pasaulio Karalienės bažnyčios klebonu. Darbščiam ir energingam penkiasdešimtmečiui kunigui Teofilui darbo pakako. Iki 1976 m. reikėjo išmokėti naujai pastatytos bažnyčios, statomos klebonijos, parapijos salės ir kilnojamyjų salių tikybos mokymui statybų skolas, įrengti 400 sėdimų vietų bažnyčioje ir 200 vietų automobilių stovėjimo aikštelę. Tikinčiųjų šeimų skaičius išaugo nuo 150 iki 2000. Kiekvieną savaitę lankė ligonius namie. Daug dirbo su konvertitais.

vusius Jurbarko, Kauno II, Ukmergės dekanus, kelių parapijų klebonus bei vikarus pasveikino, už krikščioniškus artimo meilės darbus padėjo arkivyskupijos *Caritas* pirmininkas arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ. Ganytojas pasidalijo mintimis apie karitatyvines patirtis kunigystės metais, paskatino karitiečius ypač pasirūpinti ligoniais, žmonių dvasinėmis reikmėmis. Arkivyskupas šioje konferencijoje įteikė aukščiausią arkivyskupijos apdovanojimą – Šiluvos Dievo Motinos medalį – ilgametei Bažnyčios darbuotojai, nuo pat *Caritas* pradžios Kaune dirbančiai Aldonai Kriaučionytei jos garbingos amžiaus sukakties proga.

-svm-

Knygos pristatymas

Vasario 1 d. Marijampolės P. Kriaučiuono viešojoje bibliotekoje pristatyta leidyklos „Katalikų pasaulio leidiniai“ išleista popiežiaus Benedikto XVI knyga „Jėzus iš Nazareto. Pasakojimai apie vaikystę“. Tai trečioji trilogijos „Jėzus iš Nazareto“ dalis, kurioje popiežius kaip teologas, remdamasis Šventuoju Raštu bei kitų teologų ir rašytojų mintimis, aptaria Jėzaus vaikystę. Knygos pristatymą organizavo Vilkaviškio vyskupijos Parapinės katechezės ir religinio švietimo centras bendradarbiaudamas su „Katalikų pasaulio leidiniais“ bei Marijampolės viešąja biblioteka. Knygos pristatymo metu Kalėdų laiko giesmes giedojo Č. Sasnausko vardo choras.

Pagrindinis prelegentas, padėjęs susipažinti su pristatoma knyga, Panevėžio vyskupijos kunigas teol. dr. Gediminas Jankūnas, pirmiausia bendrai apžvelgė J. Ratzingerio raštiją. Apibendrinamas žymaus teologo raštus, kun. Gediminas prisiminė vieno vyskupo užsieniečio žodžius, kad Jono Pauliaus II į Romą vykdavo pamatyti, o Benediktą XVI – išgirsti. Kun. Gediminas trumpai pristatė knygos turinį, pabrėždamas, kad tai ne saldžių ir legendomis paremtų pasakų knygelė, kurią tėvai galėtų skaityti savo vaikams prieš miegą. Šis rimtas teologinis veikalas, beje, parašytas

labai paprastai ir aiškiai, todėl skirtas ne teologijos gurmanams, bet kiekvienam žmogui, net ir netikinčiam Dievo, su Jėzaus asmeniu susipažinti. Kunigo svečio kalbėjimas, dažnai peraugantis į labai aiškų gyvo santykio su Jėzumi liudijimą, gausiai susirinkusiems vakaro dalyviams padėjo suprasti, kad popiežiaus Benedikto XVI raštija – tikrai didelė ir neįkainojama dovana šio laikmečio ieškančiam, klausiančiam ir net maištaujančiam žmogui.

-krb-

Seminaras pašvęstojo gyvenimo nariams

Tikėjimo metų proga Lietuvos pašvęstieji, seserys ir broliai vienuoliai, turėjo puikią progą nauju žvilgsniu pažvelgti į savo ir visos Bažnyčios tikėjimą. Vasario 14–22 d. Lietuvoje penktą kartą viešėjo daug kam girdėtas ir pažįstamas t. Fabio Ciardi OMI (iš Nekaltai Pradėtosios Marijos oblatų misionierių kongregacijos). Vasario 15 d. Vilniuje jis susitiko su įvairių kongregacijų broliais vienuoliais, o vasario 16–17 d. Kaune jo konferencijomis džiaugėsi iš visos Lietuvos suvažiavusios apie 150 seserų vienuolių. Daug kas įvertino šį susitikimą kaip dvasinio atsinaujinimo dienas. Pirmąją dieną konferencijos dalyviai turėjo progos išgirsti labai netikėtą Vatikano II Susirinkimo ir jo dokumentų pristatymą (minint 50 metų nuo jo paskelbimo). Antroji diena buvo skirta apmąstyti tikėjimą kaip Dievo dovana, ateinančią iš Švenčiausiosios Trejybės, pasireiškiančią kaip mūsų atsiliepiamas į tą dovana meile Dievui ir vienas kitam ir galiausiai mus visus kartu grąžinančią į Trejybės bendrystę. Mažose grupelėse dalytasi apie asmeninę tikėjimo kelionę. Be to, t. Fabio pradžiugino iš anksto paruošta dovana: VDU Menų fakulteto studentai, vadovaujami aktorės Dalios Michelevičiūtės, pastatė spektaklį „Kafarnaumo pasakojimai“, kurio autorius – pats t. Fabio. Spektaklis nukėlė visus į Kafarnauką, į Petro namus, kur susirinkę Jėzaus amžininkai dalijosi savo susitikimų su Jėzumi prisiminimais.

-www.vitaconsecrata-

Pablogėjus sveikatai, 1995 m. klebono pareigų atsisakė. 1997 m. neteko regėjimo, ištiko infarktas, operuota širdis. Tačiau stengėsi būti reikalingas tikintiesiems – savaitgaliais po kelias valandas klausydavo išpažinčių, koncelebruodavo šv. Mišias. 2006 m. perkeltas į Oklendo senelių slaugos namus, kuriuose ir mirė.

Kun. T. Palukaitis palaidotas Lafejete, Dangaus Karalienės kapinėse. Vasario 10 d. už jį šv. Mišias Pilviškių bažnyčioje aukojo Alksnėnų klebonas kun. Antanas Kereišis, o Veliunos bažnyčioje – klebonas kun. Šarūnas Leskauskas. Vasario 24 d. šv. Mišios aukotos ir Kėdainių Šv. Jurgio bažnyčioje.

-vr-

PRANEŠIMAS

Kauno arkivyskupijos kredito unijos narių dėmesiiui!

2013 m. kovo mėn. 13 d. 11 val. Kauno Šv. apaštalų Petro ir Povilo arkikatedros parapijos namuose, **Vilniaus g. 1/ Valančiaus g. 4, Kaune**, šaukiamas **Kauno arkivyskupijos kredito unijos**, buveinės adresas – Vilniaus g. 3, Kaunas, eilinis visuotinis narių susirinkimas.

Darbotvarkė

1. Stebėtojų tarybos ataskaita. Ataskaitos įvertinimas.
2. Revizoriaus ataskaita. Ataskaitos įvertinimas.
3. Valdybos ataskaita. Ataskaitos įvertinimas.
4. Paskolų komiteto ataskaita. Ataskaitos įvertinimas.
5. Metinių finansinių ataskaitų rinkinio ir pelno paskirstymo (nuostolių dengimo) projekto pristatymas. Metinių finansinių ataskaitų rinkinio tvirtinimas. Nutarimo dėl pelno paskirstymo (nuostolių dengimo) priėmimas.
6. 2013 metų kredito unijos pajamų ir išlaidų sąmatos tvirtinimas.
7. Kredito unijos valdybos narių ir pirmininko rinkimas.
8. Kredito unijos stebėtojų tarybos narių ir pirmininko rinkimas.
9. Kredito unijos paskolų komiteto narių ir pirmininko rinkimas.
10. Kredito unijos revizoriaus rinkimas.
11. Revizoriaus atlyginimo dydžio nustatymas.

Su darbotvarkėje numatytų klausimų nutarimų projektais ir ataskaitomis bei kitais dokumentais kredito unijos nariai gali susipažinti kredito unijos patalpose, Vilniaus g. 3, Kaune.

Kauno arkivyskupijos kredito unijos valdyba

Peteris Seewaldas apie susitikimus su Benediktu XVI

(KAP) Vasario 16 d. Vokietijos savaitraštyje *Focus* žurnalistas Peteris Seewaldas pasakoja apie pastaruosius susitikimus su Benediktu XVI. Popiežiaus biografiją rašantis P. Seewaldas rugpjūčio mėnesį bendravo su Benediktu XVI jo vasaros rezidencijoje Kastelgandolfe. Pasak jo, „*Vatileaks*“ skandalas neišmušė popiežiaus iš vėžių ir netapo jo atsisistatydinimo priežastimi. (Buvęs popiežiaus kamerdineris Paolo Gabriele buvo nuteistas dėl konfidencialių dokumentų vagystės iš popiežiaus apartamentų. Prieš Kalėdas Benediktas XVI jį asmeniškai aplankė ir suteikė malonę.)

Pasak P. Seewaldo, popiežiui buvo svarbu, kad byla būtų tiriama Vatikane laikantis teismo autonomiškumo. Benediktas XVI sakė negalįs suprasti buvusio tarnautojo išdavystės motyvų ir perprasti jo psichologijos.

Popiežiaus biografas sakė, kad niekada iki tol nematė jo tokio išsekusio: Benediktas XVI sutelkęs visas jėgas užbaigė trečiąją knygą apie Jėzų. Tačiau Benediktas XVI jam pasakė: „Tai mano paskutinė knyga.“ Į žurnalisto klausimą, ko dar galima laukti iš šio pontifikato, tačiau Benediktas XVI atsakė: „Iš manęs? Jau nedaug. Juk esu jau senas, jėgos senka. Pakaks ir to, ką padariau.“

Benediktas XVI atsisveikino su Romos dvasininkais

(KAP) Vasario 14 d. Benediktas XVI kaip Romos vyskupas atsisveikino su vyskupijos dvasininkais. Į metinį ir drauge atsisveikinimo susi-

tikimą Vatikano audiencijų salėje susirinko apie 5 tūkstančiai Romos vyskupijoje dirbančių kunigų, diaconų ir vienuolių. Popiežius atrodė nuvargęs ir atsiprašė, kad iš anksto neparengt kalbos teksto; nepaisant to, jis ekspromtu kalbėjo daugiau kaip pusvalandį. Šia kalba, savotišku „dvasiniu testamentu“ Benediktas XVI akcentavo ištikimybę Vatikano II Susirinkimo nubrėžtam keliui. Jis pabrėžė, kad žiniasklaidoje būdavo vienpusiškai pateikiama banali tuometinių reformų santrauka, peršant mintį apie „trūkio hermeneutiką“. Pasak popiežiaus, Susirinkimas atnešė neatsisakytiną liturgijos ir visos tikėjimo sampratos atnaujinimą. Šiuo keliu dera su pasitikėjimu žengti toliau. Turime stengtis įgyvendinti Susirinkimo tęstinumo hermeneutiką.

Popiežiaus žinia Tarptautiniam žemės ūkio vystymo fondui

(KAP) Vasario 13 d. paskelbta Benedikto XVI žinia Tarptautiniam žemės ūkio vystymo fondui (IFAD). Vatikano santykių su valstybėmis sekretorius arkivyskupas Dominique Mamberti perdavė popiežiaus žinią Romoje vykusiame šios Jungtinių Tautų organizacijos susirinkimui.

Benedikto XVI žinioje giriamas Tarptautinio žemės ūkio vystymo fondo veikla, ypač pastangos ginti vietines tautas saugojant jų tapatybę ir tradicinių žinių perdavimą. Tradicinėse bendruomenėse išlaikoma biologinė įvairovė yra vertingas gėris, Kūrėjo duotas visai žmonių šeimai. Popiežius taip pat kritikavo sumažintą išsivysčiusių šalių paramą besivystančioms šalims, atvirumo kitų poreikiams stoką.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Darius Trijonis

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 710 egz.

ISSN 1392-6098